

Dr. Abdulkadir Turan

**GENÇLİĞİN
BUNALIMIN
GENÇLİĞİ**

İstanbul 2022

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

KAPAK TASARIMI VE DÜZENLEYEN:

AYDIN KAVALCI

kavalciaydin@live.de

DR. ABDULKADİR TURAN

Gençliğin Bunalımı
ve
Bunalımın Gençliği

İSTANBUL 2022

İçindekiler

1. Bunalım Gençliği ve Gençliğin Bunalımı	9
1.1. MÜSLÜMAN GENÇLİK 28 ŞUBAT VE BÜROKRATLAŞMA	10
1.2. MÜSLÜMAN GENÇLİK BUNALIM POTASINDA ERİR Mİ?	10
2. Gençliğin imanını kim koruyacak?	12
2.1. PLANLI BİR ALDATMA!	12
2.2. ANLAYIŞLA KARŞILAMA ANLAYIŞSIZLIĞI!	13
2.3. NE YAPILMALI?	14
3. “Liberal Dayatma”ya Karşı Gençliği “Korumak”!	15
3.1. LIBERAL “DAYATMA” VE MÜSLÜMANLARIN TELAŞI	15
3.2. LIBERAL OPERASYONU GÖRMEK	16
3.3. TÜRKİYE VE GENÇLİK	17
4. Yeni bir Kur’an-ı Kerim Nesli	18
4.1. AMACINI BİLEN BİR NESİL	19
4.2. KİMLİĞİNİN FARKINDA OLAN BİR NESİL	19
4.3. ÖNDER BİR NESİL	20
5. Eğitime Güven Duymak	21
5.1. EĞİTİM SİSTEMİNDE DÜZELME VAR	22
5.2. EĞİTİMİN MİSYON VE VİZYONU DEĞİŞMEDİ	22
5.3. EĞİTİM KADROLARI PROBLEMLİ	22
5.4. DERS KİTAPLARI DEĞİŞMEDİ	23
5.5. ÇEVRE OLUMLU DEĞİL	23
6. Eğitimde “amaçlar” eski, dersler yeni	24
6.1. BU EĞİTİM BİZE AİT DEĞİL	24
6.2. RESMÎ EĞİTİMİN DEĞİŞİM HİKÂYESİ	25
6.3. MANEVİ YAMALAMA SÜRECİ	26
6.4. YAMA SÜRECİ NE ZAMAN SON BULACAK?	26
7. İlahiyat programı tartışmaları	28
7.1. DIŞARIYA YÖNELMEK SORUNU ÇÖZMEDİ	29
7.2. ZİHNİYET DE DEĞİŞMELİ	30
7.3. İSLAM BİR ÖZ BİLGİ ÇEKİRDEĞİ İNŞA ETTİ	31
7.4. BİLGİDE DIŞARIYA AÇILIM	32
7.5. OSMANLI’NIN BİLGİ İTHALİ SERÜVENİ	33
7.6. ÖZE DÖNÜŞ HAREKETİ	33
8. Medenî veya bedevî olmak	35
8.1. KURUM OLMAK GÜNDELİKÇİLİKTEN KURTULMAKTIR	36
8.2. KURUM MEDENİYETTİR	36

9.	Gençliğin yeniden keşfi.....	38
9.1.	GENÇLİK AKSİYONDUR.....	38
9.2.	GENÇLİK YENİDEN KEŞFEDİLİYOR	39
10.	Ana dil eğitimi ve özel okullar.....	41
10.1.	BATI'DA ANADİLLE EĞİTİM	41
10.2.	ANA DİLDE ÖĞRETİM-EĞİTİM FARKI	42
10.3.	ÖZEL OKULLAR ÖNEMSİZ Mİ?	43
11.	Modernizme karşı medrese geleneği	45
11.1.	MODERNİZME KATKI İÇİN İÇ GÖÇ	46
11.2.	MODERNİZM DEVAM EDİYOR	46
11.3.	TOPLUMSAL KORUNMA İÇİN MEDRESE GELENEĞİ	47
12.	Eğitim, Kültür ve Bağımsızlaşma	49
12.1.	MESELENİN ARKA PLANI.....	50
13.	Eğitim nereye bakıyor?.....	52
13.1.	ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ SINAVI AYNASI!	52
13.2.	SINAV SANKİ BAŞKA BİR ÜLKEDE YAPILMIŞ!	53
14.	Eğitimde başarısızlık ve saf zihnin kaybı	55
15.	Liselerde ne yaptık!	57
16.	Deizm safsatası... ..	59
16.1.	DEİZM YENİ BİR ŞEY DEĞİL Mİ?	59
17.	Eğitimde niteliği artırmak	61
17.1.	NİTELİK AMA NE YÖNDE NİTELİK?	62
17.2.	YANLIŞLARI GÖRMEK.....	62
17.3.	NEREDEN BAŞLANMALI?	63
18.	ODTÜ'de "Asım'ın nesli" ve eğitimde değişim	64
18.1.	ÇAĞDAŞ YA DA YENİ NESİL ŞEYTANA KARŞI DURMAK	65
18.2.	İSLAM KARŞITLIĞI YA DA ÇAĞIN ŞEYTANI.....	66
19.	Modernizmin Köle Avcısı: Zevkperizm	69
19.1	HEDONİZMDEN ZEVKPERİZME	69
19.2.	BOYUN EĞDİRİCİ OLARAK ZEVKPERİZM	70
19.3.	SİYASAL BİR ARAÇ OLARAK ZEVKPERİZM	71
20.	Fen ve teknik bilimlerde mi kaybettik?	73
20.1.	GERİ KALMIŞLIĞIN FARK EDİLMESİ.....	73
20.2.	O NOKTAYA NEREDEN GELİNDİ?	74
20.3.	BUGÜNKÜ HÂL.....	75
20.4.	OLMASI GEREKEN	75
21.	Sömürge veya operasyon edebiyatı	76

22.	Nobel'in tercihi!.....	78
22.1.	NOBEL ÖDÜLLERİ	78
22.2.	BU YILIN EDEBİYAT ÖDÜLLERİNİN ARKA PLANI	79
23.	Çocuğun eti hocanın, kemiği ailenin mi?.....	81
23.1.	ULUS DEVLETLER VE EĞİTİM ÖZGÜRLÜĞÜ.....	81
23.2.	TÜRKİYE'DE AİLENİN EĞİTİME MÜDAHALESİ.....	82
23.3.	DİNDAR AİLELER VE EĞİTİME MÜDAHALE.....	83

1. Bunalım Gençliği ve Gençliğin Bunalımı

Sol gençliğin yaşadığı çürüme, “liberal dünya” tarafından bir laboratuvar tecrübesi gibi kullanılıp Müslüman gençliğe uygulanıyor.

Sol gençlik, 20. yüzyılın ikinci çeyreğinde 1960’lı yıllar ve 1970’li yıllar olmak üzere iki büyük dalga yaşadı. Ardından Sol’un küresel ölçekte yaşadığı krizle bunalıma girdi. Daha doğrusu Solun bunalımı gençliğe yansdı, ortaya yeni tür bir “bunalım gençliği” çıktı.

1980’li yıllardan itibaren Sol gençlik, daha önce kısmen içinde olduğu ancak hayatın sadece bir kesiti olarak gördüğü zevk u sefaya yöneldi, zevk u sefayı hayatın merkezine yerleştirdi.

Ya da “görünmeyen güçler”, bunalıma giren Sol gençliğin yeni bir ideolojik arayışa girmemesi için zevk u sefayı bir tuzak olarak kullandı. Daha doğrusu zevk u sefayı bir ara süreç olarak değerlendirdi. Onun üzerinden zaman kazandı. Sonra o gençliği alıp “ideolojisiz ideolojik hâl” diyebileceğimiz, bir zamanlar Türkiye’de bazı gazetelerin “ideolojisi” olarak değerlendirilen var ile yok arasındaki bir ideolojik görünüme sürükledi.

Sol gençlik, bu yeni “ideolojik hâli”yle, dünyadaki Sol kültürel zeminden beslenmeye devam etti. Ama tüketim kültürü, eğlence biçimi ve bohemliğiyle aslında liberal dünyanın bir parçası hatta özbeöz hizmetkârı, militanı oldu.

Bu “yeni Sol gençlik” de diyebileceğimiz gençlik, bir yandan mevcut dünya düzenine “ABD düzeni, emperyalist düzen!” diyerek şiddetli eleştiriler getiriyor, hakaretler yağdırıyor. Ama Batı’ya karşı “proje/ideoloji/medeniyet” denebilecek hiçbir proje/ideoloji/medeniyet alternatifine de tahammül etmiyor. O yöndeki her arayışı, bir tür kandırma/aldatma/yanlış yöne sevk etme, gericilik/yobazlık olarak görüyor.

Bu “yeni Sol gençlik”, son hâliyle aslında her şeye karşı çıkan “kültürlü görünümlü” bir “yeni anarşist” türü olarak beliriyor. Ancak tüketimi ve yaşam tarzı ile aslında “kapitalist/emperyalist/zalim” dediği dünya düzenine hizmet ediyor, bila noksan ona militanlık yapıyor. Attığı Marksist sloganları, taşıdığı sosyalist afişleri “Yaşasan neo-liberal dünya!” diye adeta otomatik çeviriye uğruyor.

Bu “Sol bunalım gençliği”, bugün Batı’nın istemediği bir değişime karşı, Gezi ve Boğaziçi olaylarında olduğu gibi yeni bir “meydan militanı” olarak kullanılıyor.

Bu “bunalım gençliği” aynı zamanda, farklı kanallarla beslenilerek neo-liberal ortama uygun, finanse edilecek “yeni bir gençlik potası” olarak değerlendiriliyor. İdeallere yatkın gençler, bu potaya aktararak eritiliyor, dava emellerinden yoksun hâle getiriliyor.

Sol gençliğin düştüğü bu nokta, dehşet verici bir tuzaktır. Zira gençlik, yapısı gereği dava ister, arayışını anlamlı kılacak bir ideal/fikriyat/ideoloji arar. Sol gençliğin düştüğü hâl, davalı görünüp davasız kalma, ideoloji sahibi görünüp ideolojisiz olma, idealleri var görünüp aslında idealsiz yaşama hâlidir. Açık bir ifadeyle, tamı tamına bir aldatılma, aldanma vaziyetidir.

İnsanın karşı durduğunu zannettiği bir dünyaya hizmet etmesi, ona kurulacak en kötü tuzaktır. Sol gençlik bugün, öyle bir tuzağın içindedir. İdealsiz, fikriyatsız, ideolojisiz kalıp bunalım içinde, eğlence sektörünün bir tüketicisi olduğu hâlde kendisini dava sahibi zannediyor ve sair gençliği de sözde dava adına o tüketime çağırıyor. Marks okumaları, geçmişe göre daha belirgin bir şekilde meyhanelerde yapıyor.

Artık sağlam bir düşünce yapısı kalmadığı için Sol gençlik, “Kahrolsun emperyalizm!” diye slogan attığı hâlde dünyanın en büyük emperyalist şirketlerin neden onu onayladığını, finanse ettiğini, reklam ettiğini anlamıyor. Bunalımı ve içine düştüğü tüketim, onu böyle bir tahlil yapmaktan da uzak tutuyor.

1.1. MÜSLÜMAN GENÇLİK 28 ŞUBAT VE BÜROKRATLAŞMA

Müslüman gençlik, 28 Şubat'ta zannedilenden çok daha büyük bir darbe yedi. Darbe, iki ayaklıydı: Siyasi ayak ve sosyal ayak. Siyasi ayağın hedefi malum. Sosyal ayakta ise İslâmî ilerleyişin öncü iki kuvveti kadınlar ve gençlerin etkisizleştirilmesi hedeflendi. Özellikle genç Müslüman kadın hem kadın hem genç olmakla iki kez darbenin hedefi oldu.

Türkiye'de genel İslâmî ortam, daha çok siyasi darbeyi odaklandı, onunla ilgili çok yönlü tahliller yapıp ona karşı da yine çok yönlü tavırlar geliştirdi. Ama aynı genel İslâmî ortam, darbenin sosyal yanını iyi tahlil etmedi, onun hedefi olan söz konusu kesim için, siyasette olduğu kadar önlem geliştiremedi. Müslüman gençlik, peş peşe darbelerle yaralı bir hâl üzere boşluğa düştü. Bazı gençlik önderleri, irtifa kaybedip yolunu sürdüremedi.

Bunu 2002'den sonra bürokratlaşma izledi. Oluşan yeni siyasi ortamın ihtiyaç duyduğu bürokratik kadrolar, gençlik önderlerinin gruplar hâlinde konumlarını terk edip oralara yönelmelerine yol açtı. Gençlik önderleri, oralardaki işlerine odaklanıp siyasal yapı içinde sosyal zeminlerinden ayrıştılar, gelecekte yerlerini alacak bir gençlik yetiştirme programlarından koptular.

Bu bürokratlaşma akımı; gençlik tarafından sadece dünyevileşme olarak görülüyor, aynı zamanda aslında inançta samimi olmama, inanca sadece dünyevi hedefler için sarılma gibi yorumlanıyor. Gençlik, bu konuda tatmin edici cevaplar da almayınca açığa vurduğu veya vurmadığı bazı hâller yaşıyor. Bu hâller yoğunlaşınca "gençliğin bunalımı" olarak değerlendirilebilecek kadar kaygı verici bir görünüm oluşuyor.

Müslüman gençliğe kurulan tuzak da burada başlıyor. Müslüman gençliğin, İslam medeniyeti içinde mevcut dünya düzenine karşı yeni bir imkân oluşturmaması için çalışan liberal güçler devreye giriyor. O liberal güçler, gençliğin bunalımını yaşayan Müslüman gençleri, zevk u sefa kanalını kullanarak malzemesi sol "bunalımın gençliği" olan potaya atmak için projeler geliştiriyor.

Bunalım ya çıkış ya kaçışa yöneltir. Çıkış yapamayan kaçışa yönelir. Bunun farkında olan güçler, Müslüman gençliğin çıkış noktalarıyla ilgili umutları sürekli tahrip ediyor, buna karşı onu sürekli kaçış yollarına teşvik ediyor. O kaçış yolları, Sol gençliğin oluşturduğu tüketim potasına çıkıyor.

Sol gençliği, küresel Sol bunalımdan yararlanarak kendilerine hizmetkâr hatta militan yapan liberal küresel güçler, Müslüman gençliği de zevk u sefa üzerinden kendileri için hizmetkâr hatta militan yapmaya çalışıyor.

Bu tuzağa düşen Müslüman genç, aslında yaşananlara eleştiri getirdiğini, özgürlük hakkını kullanarak bir çıkış yaptığını zannediyor. Hakikatte ebediyen köleleşeceği ve kendisinden sonra kurtuluş umudu taşıyanların köle kalmasına yol açacağı bir yola kaçıyor. Özgürlükten yana kafasını kullandığını zannederken küresel çapta oluşturulan tüketim potasına insan kazandıran bir aldanan olarak eratlaşıyor.

Okumaları çok ama siyasi tecrübeleri zayıf gençler, liberal güçlerce kurulan bu düzeneğin en çalışkan militanları olarak sair Müslüman gençlerin zihinlerini iğfal etme konumunda duruyorlar.

1.2. MÜSLÜMAN GENÇLİK BUNALIM POTASINDA ERİR Mİ?

Müslüman gençlik açısından üzerinde durulmamış, zor iki yan vardır: Biri bizdeki rüşt kavramının yenilenmemesinin gençlik aleyhine dönüşmesidir. Diğeri genel İslâmî hâlden habersiz olmaktır.

Bizdeki rüşt kavramıyla kesinlikle ilgili olarak İslâmî yapılar, öğrencilik yıllarında gençliğe sahip çıkarlar; İslam'ın irşad ve infak sistemi içinde gençliğe çok yönlü olarak katkıda bulunurlar. Ancak öğrencilik dönemi biten gençliği, bir tür rüşdüne erdiği yaklaşımıyla artık katkı sağlanacak, sahip çıkılacak bir kesim olarak değil, yararlanılacak ve bizzat kendilerine de sahip çıkacak bir kesim olarak görürler. Bunu görmediklerinde ise gençliği dışlar, ötekileştirir ve kimi zaman bunalıma sürüklerler.

Oysa bilindiği üzere, bülüğ, fiziksel ve açıktır; rüşt ise zihinsel ve görecelidir. Kişinin bülüğü bellidir; rüştü ise duruma göre tespit gerektirir. Dolayısıyla dünkü rüşt hâli ve yaşıyla bugünkü rüşt hâl ve yaşı değişebilir.

Geçmişte kişiler, on sekiz-on dokuz yaşlarında işlerini yürütebilecek noktaya ulaşır, rüşte ererlerdi; modern dönemde ise okulunu bitiren hemen iş hayatına başladığı için rüştüne de ermiş görünürdü. Halbuki üniversiteleşmenin yaygınlaşması ve postmodern karmaşa içinde gençler, okulu bitirerek rüştüne ermiş olmuyorlar. Aksine hayatlarının en zorlu bir fetret dönemine giriyorlar. Pek çok genç, bu fetret döneminde umutlarını yitiriyor, bunalımlara sürükleniyor.

Öte yandan İslâmî hâl, zannedilenin aksine bir an için edinilip hep korunan bir hâl değildir. İmtihan yaşam boyudur. Bunun için Müslüman büyükler, sürekli “Allah’ım akıbetimizi (sonumuzu) hayr kıl!” diye dua ederler.

Çocukluk ve gençliğinde pek çok farklı etkenle, kendini namaza, dindarlığa veren kişi, dünya hayatına bulaştıktan sonra o hâllerini ihmal eder. Bu tür kişiler için büyükler “Genç iken Allah Allah, büyüyünce yallah yallah!” demişlerdir.

Sağlam bir dindarlık kültürü olmayan, farklı yapıların etkisiyle bireysel olarak dindarlığa yönelen kişiler, bu örnekleri gördükçe bir hayal kırıklığı yaşar ve “eskiler bozuluyor”, diye yakınır. Bu tabii hâli, olağanüstü bir anormallik zannederler.

Meselenin asıl saptırıcı yorumu ise, bu hâlleri, doğrudan siyasal hâlle ilişkilendirmek, siyasete dahil olmuşların gençliğe doğrudan olumsuz bir yansıması olarak değerlendirmek ve bir adım ötesine de geçip İslam adına siyaset yapmanın imkânsız, merdut ve hatta İslam için korkunç zararlı olduğu tespitine varmaktır.

Bu, düşüncesizliğin ürünü değilse, şeytani bir yorumdur. Daha doğrusu, bu, enli boyulu düşünmeksizin yorum yapanların sözlerinin, İslam’ın geleceğine kast edenlerin yorumlarıyla buluşmasıdır. Düşünmeksizin hareket edenlerin sözleri, amansız düşmanların sözleriyle buluştuğunda ise elbette bir sorun hasıl olur. Üzerine varılması gereken bir hâl söz konusu olur.

Buna rağmen, Müslüman gençliğin yaşadığı sorunlardan, Sol dünyanın bunalımından elde ettikleri kârı elde edeceğini zannedenler fena bir hayal kırıklığı yaşayacaklar.

İslam, sosyalizm değildir. İslam, bir ideolojinin sığılığından çok ötede, “ed-Din” olmakla devasa bir okyanustur ve İslam, aynı zamanda büyük bir tarihsel tecrübeye sahiptir.

Çağı sarsan zevk u sefa/zevkperizm, hep olduğu üzere pek çok kişiyi alıp götürür. Sol gençlik üzerinden kurulan pota, dindarlar arasından da elbette kendisine personel bulur. Ancak Müslüman gençlik, kitlesel olarak hiç şüphesiz, kaçışı değil, çıkışı tercih eder, yakın gelecekte kimsenin ummadığı çıkışlar yapar.

İslam’ın böyle bir potansiyeli vardır. İslam, her zaman gençliği motive edecek enerjiye sahiptir. Öte yandan istisna bazı hâller üzerinden bazı kıyaslamalar yapmak mümkün ise de Solun içinde bulunduğu mevcut hâl ile Müslüman dünyanın içinde bulunduğu hâl arasında büyük farklar vardır. O hâllerin benzeştiği ile ilgili iddialar çürüktür.

Biraz gayretle, bu anlaşıldığında Müslüman gençliği, “özgürleşme” aldatmasıyla köleleşme potasına çekmek isteyenler daha da büyük bir hayal kırıklığı yaşayacaklardır.

2. Gençliğin imanını kim koruyacak?

Genç bir kız... Dindar bir ailede yetişmiş. İmam Hatip Lisesi'ne verilmiş. Ardından ülkenin malum önde gelen üniversitelerinden birini kazanmış. Üniversiteye inancıyla gitmiş, "Kendimden küçüklere İslam'ı nasıl anlatırım?" kaygısını, üniversite kapısında bırakmamış. O yönde bulduğu imkânları değerlendirmeye çalışmış.

Lâkin, inancı açısından sağlam yetiştirilmişse de o güne kadar siyasi her tür tartışmanın dışında tutulmuş. İslam, ona "çağdan bağımsız" anlatılmış. Ne o, üniversiteye adım attığı güne kadar üniversitedeki ideolojik grupları ve onların kapıldıkları ideolojileri duymuş ne ona İslam'ı anlatanlar, içinde yaşadığımız çağda böyle ideolojik gruplar ve böyle ideolojilerin bulunduğu söz etmişler.

Yine de kendisini o gruplardan ve ideolojilerinden korumuş. Ama genç kız, bizzat hocalarının o ideolojik grupların vakti zamanındaki gençleri olduğunu hiç bilmemiş. Onlardan bir kısmının Mason localarında "üstad" olduğunu ve branşlarının "insanları Masonizme" saptırmak olduğunu hiç tahmin etmemiş. Zira hocalar, sistematik İslam düşmanlığını üstlenirken, kimliklerini saklı tutma konusunda sıkıca eğitilmişler. Vazifeleri, inançlı gençleri kimliğini belli etmeden ağına çekmek ve sonra ilgili gençlik kulüplerine teslim etmektir. Genç kız, daima "insansever" görünen hocalarına bunu hiç yakıştırmamış.

"İnancımız farklı olabilir. Ama hepimiz insanız!" diye başlayan, "Bir inanca hizmet etmek mi, bütün insanlığa hizmet etmek mi?" diye biten cümleler, her Müslüman gibi insansever yetişen genç kızın içine kuşku düşürmüştü. Sonra...

Bu, pek çok üniversite öğrencisinin yaşadığı bir faciadır. Gencecik kız veya erkekler, siyasete ilgileri kendilerine yakın partilerden birine oy vermekten ibaret olan inançlı ailelerin elinde yetişirler. Sonra bir umutla üniversite yolculuğuna çıkarlar. Batı'nın en gözde akademilerinde yetişmiş hocaların ustalık ve sinsî propagandalarına muhatap olurlar.

Söz konusu kişiler, konuya hep insan hakları gibi ilgi çekici bir yerden başlar, sonra dindar diye bilinen bütün insanların günahları üzerinden dine karşı hücum geçer ve bu yönde hiçbir hazırlığı olmayan gencecik dimağları zehirlerler. Oysa insan haklarına uygun sınavlar yapılarak akademiye öğretim elemanı alınsaydı o insan haklarından söz eden hocaların mühim bir kısmının yerinde, inanç ehli hocalar bulunacaktı. İmkân eşitliğinden söz etmiyorum. Sınavlarda akademik birikimden bağımsız olarak, yaşam tarzı ve ideoloji dikkate alınarak yapılan insan hakları ihlalinden, hak yemekten, hukuku ayaklar altına almaktan söz ediyorum.

İnançlı akademisyen aday, sadece inançlı olduğu için akademiye alınmadı, inancı onun önüne engel olarak kondu. İnançsız akademisyen adayının ise inançsızlığı ona puan olarak yazıldı, ona merdiven yapıldı. Akıllı nakıs ve bilgisi az olsa bile inançsızlığının ve ona uygun yaşam tarzının ek puanıyla akademisyen yapıldı. Kendisi de bundan mutluluk duydu; "Niye insan haklarını ihlal ediyorsunuz?", "Başkasının hakkı olanı neden bana veriyorsunuz?" diye sormadı. Haksız yere akademisyen oldu ve hâlâ oradan gençlere hitap ettiği kürsüyü bir başkasının hakkını gasp etmeye borçludur. Buna rağmen o kürsüde pişkince oturup hak hukuktan söz eder.

Genç kız, nereden bilsin? O, karşısındakini fedakâr bir bilim çalışanı olarak bilir, ona uymayı bilimin gereği sayar. Hem o, bu kadar düzgün görünüp bu kadar tutarsızlık içinde olan birini hayatı boyunca hiç görmemiştir. Basit amellerde bile riyaya kaçanların yüzündeki rahatsızlığı görmüş ve insanların sözleri ile içleri arasında fark olunca hep böyle rahatsız olacaklarını zannetmiş. Profesyonel "çok yüzlülük" sahtekârlığını ne duymuş ne okumuştur?

Bu, hakikaten çok hazin ama kimsenin de bir türlü üzerinde yoğunlaşmadığı bir felaket!

2.1. PLANLI BİR ALDATMA!

Üniversiteler, daha ilk günden İslam karşıtı olarak şekillendi. Arınmış bir inanca sahip olanlar, bir yana, sentezci şahsiyetlerin bile özellikle sosyal bilimlerde yer bulmasına izin verilmedi.

Akademi, geçmişte, Anadolu üniversitelerinde ve ünlü ilahiyatlarda öğrencilerin zihninde mümkün oldukça İslam'a karşı kuşku uyandırma; büyük üniversitelerde ise İslam karşıtlığını doğrudan işleyerek öğrencileri İslam'ın alanı dışına çıkarma hedefine sahip oldu.

Buna karşı, öğrencinin Batılı değerlere göre yetişmesi adına inancından ve o inançtan kaynaklı yaşam tarzından uzak yetiştirilmesi en üst hedef olarak belirlendi. Bu hedef, hiç kuşkusuz akademik birikimin önünde tutuldu.

Ne var ki bu, sadece vakanın resmi programla ilgili kısmıdır. Asıl tahribatı üniversite kademelerinde örgütlenmelerine izin verilen farklı Mason kuruluşları ve diğer ideolojik teşkilatlar yaptı. Bunlar, İslâmî kesimin üniversiteye neredeyse hiç hitap etmediği günlerde rollerini açıktan oynadılar. İslâmî kesim, üniversitelere yöneldikten sonra ise o yapılar, planlı aldatma taktiklerini uyguladılar ve zeki öğrencileri bir bir markaja alarak onları devşirmeyi sürdürdüler. Son birkaç yıldır, yazının girişinde sözü edilen genç kızda olduğu gibi, zaman zaman da hedeflerine ulaştılar.

HAZIRLIKSIZ BİR YAKALANIŞ

İslam, öncelikle özünü ortaya koymayı hedefler. Ama düşmanlarını mutlaka tanıtır. Ashab, Allah hepsinden razı olsun, Mekke'de Ebû Cehil ve Ebû Leheb gibi müşrikleri bilirdi; Medine'de Abdullah b. Ubey ve benzeri münafıkları tanırdı; Müseylimetülkezzâb gibi peygamberlik iddiasındaki sahtekârlara karşı hazırlıklıydı. Hıristiyanlık ve Yahudilikteki sapmalar konusunda da söz söyleyecek makamdaydılar.

Bugünün Müslümanı, üzümlere belirtmek gerekir ki çocuğunu evden çıkarırken onu başka bir dindar yapıya kaptırmama kaygısını diğer kaygıların önünde tutar. Çocuğuna duyduğu güvenle, onun İslam karşıtı hiçbir topluluğa katılmayacağını düşünür. Yıllar yılı çocuğuna başka dindar gruplar hakkında nice bilgi vermişken, onu o gruplara karşı bir bir hazırlamışken İslam karşıtı gruplar konusunda ona hiçbir şey anlatmaz. Nihayetinde evladı üniversiteli olunca, kendisini başka dindar gruplardan uzak tutarken İslam karşıtı gruplara yaklaşmaya başlar.

Gençlerini İslam karşıtı gruplar konusunda bilinçlendirmeyi başaran ailelerin dahi çoğu, 19. yüzyıl Osmanlısı ile 20. yüzyıl modernizminde kalmıştır. Birkaç cümleyle Osmanlının nasıl çökertildiğini anlatır, 20. yüzyıl başındaki ideolojik gruplardan ve ideolojilerden yine birkaç cümle ile söz eder. Oysa İslam karşıtlığını bir an için ihmal etmeyen postmodern İslam karşıtlarının etkinlik alanı o dönemlerin yapılarını geçti. O günlerde söz konusu gruplar, sadece devlette etkin ailelerin çocukları ile uğraşırken bugünün postmodern yapıları, en sıradan kişiye bile ulaşmaya çalışır ve özellikle başarılı üniversitelerin seçkin öğrencilerini devşirmeyi hedefler ve genç, onların ağlarına, onlara dair hiçbir şeyi öğrenmeden, hazırlıksız düşer.

2.2. ANLAYIŞLA KARŞILAMA ANLAYIŞSIZLIĞI!

28 Şubat günleriyle birlikte, İslâmî kesimi zayıflatmada en önemli rollerden birini "hoşgörü" üstlendi. Kürsüdeki vaizlerden ekranlardaki gazetecilere herkes, inanç ehlini "karşısındakini anlamaya" çağırırdı. Sanki haksızlığa uğrayan dindar değil de dine uzak olanlarmış gibi tersinden bir okuma yapıldı. Dindarı duyarlılığından vazgeçirmeye dönük sinsi bir ayarlamaya gidildi.

Bu noktada önerilen tutum, dindar insanın inancını karşı tarafa anlatması, onun hücumlarına karşı koyması değil, karşıdakinin tutumu ne olursa olsun ona gülümsemesiydi! İlk anda çok insani gibi görünen bu tutum, inançlı insanın sadece elini değil, dilini de İslam karşıtlarına karşı bağladı.

Dilin bağlı olduğu yerde düşünceye ihtiyaç olmaz. İnanç ehli, kendisini ifade etme hedefine sahip olmayınca bu yönde kendini geliştirmeyi de bıraktı. Ama bu tutumun tek mahsuru, bu değildir. "Anlayışla karşılama", "anlamaya çalışma" gibi yaldızlı sözlerle ifade edilen bu tutum, aslında inanç ehli, gencin elini kolunu, dilini ve hatta düşünme kabiliyetini bağlayıp onu kurtlar sofrasına attı. Donanımdan yoksun nice genç, o kör olası telkinlerle İslam karşıtlarının masasına oturdu ve hiçbir şey demeden onları günlerce dinledi, onlarla beraber oturup kalktı ve onlara benzemeye başladı.

Bu, Allah'ın Rasûlü'nün yoluna aykırı ve Sünnetüllaha da aykırı bir tutumdur. Zira Hz. Peygamber, o tür ortamlarda oturup kalkmayı nehyetmiş. Sünnetullah da direnenin direnişten vazgeçene galip gelmesi yönünde işlemektedir.

2.3. NE YAPILMALI?

Gençliğin öncelikle ihtiyaç duyduğu korunmak değildir. Bunun için "Gençliğin imanını kim koruyacak?" gibi sorular genellikle yersizdir.

Gençliğin öncelikle ihtiyaç duyduğu, yanlış yönlendirilmelerden uzak durmaktır. Gençlik, yanlış yönlendirilmedikçe yolunu tanır ve ona uygun davranır, zaman zaman bazı taşkınlıkları olsa da kendini toparlar.

Genç; muhalifsiz/düşmansız bir dünyanın bulunmadığını bilir. Yapısı gereği muhalif arar ve muhaliflere karşı argüman hazırlar. Ona "Sen, bütün düşüncelere karşı hoşgörülü olacaksın!" dediği zaman genç, yanlış yönlendirilmiştir. Genç, başkalarının haklarını ihlal etmişse uyarılabilir ancak böyle bir hâl söz konusu değilken onu peşin peşin o yönde uyarıp durmak onu törpüler ve onun daha aksiyoner taraflara meyletmesine yol açar.

Gence geçmişin tağutları, bir daha benzerleri çıkmayacakmış gibi tarif edilmişse genç yanlış yönlendirilmiştir. Zira her çağın tağutları vardır ve Müslüman asla, "çağdan bağımsız" davranamaz. Müslüman, inancının esaslarını Asr-ı Saadet'te sabitleyip bütün çağlara öncülük edebilen üst bir insan tipidir. O, çağını bilir ve yönlendirir. Genç, çağın karşısına bu anlayışla çıkmalıdır. Onu çağdan küstürmek, ona çağa karşı saklanmayı öğütlemek, ona çağa küfretmekle kalmayı öğretmek onu yanlış yönlendirmektir.

Gence başka dindar gruplar aleyhinde nice söz söylenmiş de İslam karşıtı ideolojiler ve ideoloji grupları hakkında tek söz söylenmemişse genç yanlış yönlendirilmiştir.

Açıkçası çoğu zaman genç, korunmak istenirken hücumla açık hâle getirilir.

Bu yersiz "korumacı" tutumu çöpe atmak gerek!

Dış güçler ve onlara bağlı yerel yapıların, gençlerin mümkünse dinsiz olması, değilse, dinini yaşamaması, o da mümkün değilse dinini bireysel yaşaması gibi bir dizi hedefi vardır.

Gençler, çoğu zaman bunu fark edecek kadar zekiler. Ancak yanlış yönlendirmeler, onları yanıltır ve tuzağa düşürür.

Gençleri bu tuzaktan kurtaracak olan, gençlerin kendi duyarlılıklarını inşa etmeleridir. Onlar, bunu inşa etmeyi başarırlarsa kendilerini de korur, başkalarını da korurlar.

3. “Liberal Dayatma”ya Karşı Gençliği “Korumak”!

Her gün yenilenen dünyada ve özellikle modernist bakış açısıyla, “son” olmak bir tür değer ifade ediyor. “Son üretim”, “son eser”, “son model” ifadeleri, bu çerçevede bir anlam taşıyor. “Son”, bu terkiplerde hiç kuşkusuz “en yeni” anlamında kullanılıyor. Oysa “son” sözcüğünün bir de “bitme, son bulma, sonuncu olma” anlamı vardır. Bu anlamıyla bir değerler dünyasının “son nesli” olarak kalmak, duyarlılığı hâlâ diri olan her Müslümanı ürkütecek bir alarm mahiyeti alıyor.

Yüzyıllar boyu gelen büyük değerlerin sizde nihayet bulması, bir “toplanma, buluşma” ifade etmiyor. Aksine “tükenme, nihayet bulma” ifade ediyor ve sizin o değerler dünyasını aktaramama acizyetinize, eksik kalışınıza hatta duyarsızlığınıza işaret ediyor.

Müslümanlar, son birkaç yılda küresel çapta maruz kaldıkları saldırılarla, atalarının 20. yüzyılın başında yaşadığı “Yoksa biz, bu büyük ümmetin son nesli miyiz? Gençlerimiz, bu mukaddes yolu bırakıp başka dünyalara mı geçecek?” sorularının zihin duvarlarına çarptığı bir ruh hâlini yaşıyorlar.

Tarih, bu yönüyle tekerrür ediyor. Peki bu sanal bir tekerrür müdür? Yoksa gerçekten biz 20. yüzyılın başına geri mi döndük? Açık bir ifadeyle haklı bir telaş mı yaşıyoruz yoksa yapay bir atmosfere alınıp telaşlandırılıyor muyuz?

Analizimizde, bu noktadan hareketle gençliğin “korunması” konusunu değerlendireceğiz.

3.1. LİBERAL “DAYATMA” VE MÜSLÜMANLARIN TELAŞI

20. yüzyılın başında insanlığın önüne iki yol kondu: Sosyalist dayatma ve liberal “özgürlük”.

Sosyalizm, taleplerini toplumlara despotik yöntemler kullanarak kabul ettiriyordu. Sosyalist, mülkünüzü elinizden alıyor, kendi işletiyordu; çocuğunuzu da kendi eğitim sistemine alıp dilediği yönde eğip büyüyordu. Faaliyetler, “toplum olarak” sizin adınıza devlet tarafından gerçekleştiriliyor ve siz, yapıları “cebren” doğru bulmuş gibi davranmak, alkışlamak durumunda kalıyordunuz. Aksi hâlde kendinizi sosyalist mahkemelerin önünde buluyordunuz.

Sosyalistler, cebri davrandıklarını inkâr etmiyorlardı. Her şeyi bireysel özgürlüğünüzle yaptığınızı öne sürüyorlardı. Sadece sizi “toplum/halk” diye gerçeğinden koparılmış bir görünmeze inandırıyorlar ve despotluklarının o görünmez talep ve menfaatine uygun olduğuna inandırıyorlardı.

Onlara “inanmama” gibi bir lüksünüz de yoktu. “İnanmamak”, çoğu zaman dünya ile vedalaşma (!) gibi ağır bir bedel getiriyordu. Buna karşı önerilen nizam ise liberal “özgürlük”tü ve insanlığın en büyük yanılıgısı, “sosyalist dayatma” karşısında bu özgürlüğün gerçek bir özgürlük olduğuydu.

Liberalizm, bütün faaliyetlerini “Bırakin yapsınlar!” sloganı altında “özgürlük” formatı içinde veriyordu ve daha da ötesi, herkesi ideolojisinin sadece önerilerden; düzeninin de bir özgürlükler buluşmasından ibaret olduğuna inandırıyor.

Yaklaşık 75 yıl hep sosyalizme ve onun yan ürünlerine, onların getirdiği despotik dayatmalara takıldık. Merhum Seyyid Kutub dışında, liberalizmin özgürlüğünü sorgulamaya yeteri kadar zaman ayırmadık. Liberal özgürlüğün getirisi ve götürüsü üzerine yeteri kadar tahlil yapma gereksinimi duymadık. Bunun bir yanı kendimize özgürlük durumunda olan aşırı güvenimiz, diğer yanı liberalizmin “malının gerçek niteliğini saklama” kabiliyeti ile ilgilidir. Aşırı güven, ayrıntıları görmeyi engellerken üstün bir saklama kabiliyeti de ayrıntıları görmeyi veya şeklin tamamına vakıf olmayı engeller. Bu ikisinin buluşması durumunda ise “yanılmak” adeta kaçınılmaz olur. Oysa, mü’minlik vasfı, gafleti kaldırmaz, ihmalden kaynaklanan bir yanılmayı hoş görmez.

Liberalizmle ilgili ihmalizm ve liberalizmin mahiyetini bilmeyince ondan “beklenmedik” sonuçlarla karşılaşmamız; bugün liberalizmin bize getirdikleri karşısında şoke olmamıza, hep birlikte ve gelişigüzel bir şekilde “Bittik, tükendik!” alarmını çalma telaşına düşmemize yol açıyor.

Liberalizm, öncelikle bir ekonomi tezidir. Karakterini orada belli ediyor. Hayatın diğer alanları ile ilgili uygulamalarını oradan alıyor.

Liberalizm, ekonomide ne yapıyor? Mahalle bakkallarının, semt pazarları esnafının karşısına devasa bütçelere sahip şirketler çıkarıyor ve bakkalın, esnafın gözünün içine baka baka “Malını fiyatlandırmakta, dilediğin gibi pazarlamakta özgürsün!” diyor. Vakanın özünde bu, tankla topla savaşıyor, teknoloji harikası uçaklara sahip profesyonel orduların karşısına mavzerle savaşıyor kabile savaşçıları çıkarıp dilediğiniz gibi savaşmakta özgürsünüz, demekten farkıdır.

Böyle bir sahada hiç şüphesiz, bakkalınızın kapısına kilit vurmanızdan, pazar tezgahınızı toplayıp gitmenizden, mavzerinizi atıp ellerinizi havaya kaldırmaktan ya da infaz edilmekten başka bir seçeneğe sahip değilsiniz. Sosyalizmde olduğu gibi, devlet bakkalınızı kapatmıyor, pazar tezgahınızı toplamıyor; ideolojisini kabul etmediniz diye sizi atış poligonuna götürüp acemi askerler için nişan tahtası yapmıyor ama nihayetinde hepsini size dayatıyor ve yaptırıyor. Siz, kendi ellerinizle bakkalınızı kapatıp, tezgahınızı toplayıp işinizin patronu olmaktan bir fabrika veya mega marketin ücretli çalışanı oluyorsunuz. Artık mesainizi onlar belirliyor. Tüfeğinizi ellerinizle onlara teslim edip geleceğinizi onlara teslim ediyor, çocuklarınızın Kızılderi (!) olarak yetişmemesine “rıza gösteriyorsunuz.”

Şimdi, bağlam ile aramızdaki mesafeyi biraz daha kapatarak soralım: Sosyalizm, yan ürünleri ve benzerlerinin, yani 20. yüzyılın despotik ulus devletlerinin elimizden alamadığı gençliğimizi, biz liberal dayatma ile mi kaybediyoruz? Sosyalist dayatmalar ve sosyalist tarzı dayatmalara karşı gösterdiğimiz direnci, liberal dayatma karşısında göstermekten aciz kalıp bir değerler dünyasının, ümmet şuurunun sonuncu nesli mi olacağız? O devasa dünya, bizde mi kuruyacak? Onu kendisinden sonraki nesle aktarmakta aciz olma kabahatini işleyenler olarak mahşere çıkanlar biz mi olacağız? Bu, büyük günahı biz mi işleyeceğiz?

Bu sorulara cevap vermek için konumumuzu görmemiz gerekir.

3.2. LİBERAL OPERASYONU GÖRMEK

Liberalizm, nasıl ki zayıf halkların ülkelerinin istila edilmesini ve küçük şirketlerin büyük şirketlerin çıkarı uğruna batırılmasını güçlü olanların özgürlüğü gibi görüyorsa hâkim yapıya karşı direnen inançları, değerleri, yaşam tarzlarını “açık bir baskı kullanmadan”, “baskı yapıyor hissi vermeden” yok etmeyi güç sahiplerinin özgürlüğü içinde görüyor.

Bir ordu, bir tepiyi ele geçirmek için nasıl ki plan yapıyorsa, lojistik desteği tamamlıyorsa ve nihayetinde operasyon yapıyorsa bugünün liberal dünyasında da inanç, değer ve yaşam tarzlarının yok edilmesi için planlar yapılıyor, donanım hazırlanıyor ve “yumuşak güç kullanımı” ya da “kültürel istila” denen fiili operasyonlar yapılıyor.

Siz, konumunuza karşı bir operasyonun yapıldığına ne kadar az inanırsanız o ölçüde kendinizi savunmak için az çaba harcarsınız ve siz ne kadar az çaba harcarsanız istila kuvvetlerinin işini o ölçüde kolaylaştırırsınız.

Biz, manevi dünyamıza yönelik liberal operasyonu görmüyoruz, görmek istemiyoruz, özenle saklıyoruz. Bu operasyonla kalpleri delik deşik edilen, beyinleri dağıtılan gençlerimizin manen yere serilen hâline bakıp “Bu gençler de pek hantal, pek duyarsız!” diye onları itham ediyoruz hatta kendini o kurşunlardan koruyanları bile kınamaktan, suçlamaktan geri kalmıyoruz. Basit bir tiyatro oyunuyla kolayca anlatılacak hâlimiz ne yazık ki bu! Umut vermesi gereken vaizler bile, kürsülerden ağıtlar yakıyor. Ama biz, üzerlerine ağıt yaktığımız, Fatihalarını manen çoktan okuduğumuz gençlerin ayağa kalkmalarını istiyoruz. Buna da gençliği koruma çabası diyoruz.

Çünkü bize karşı aynı zamanda bir umut kırma operasyonu yapılıyor. Hatta asıl böyle bir “liberal” operasyon yapılıyor. Nasıl ki liberal şirket, durmadan rakiplerinin moralini kırıyor, ayakta kalma azimlerini yıpratıyorsa liberal küresel düzen de rakipleri gördüğü Müslümanlar olarak öylesine moralimizi bozuyor, azmimizi darmadağın etmeye çalışıyor. Ne yazık ki bu operasyona çok kişi “Artık işimiz kıyamete kaldı!” mantığı içinde yaklaşarak farkında olmadan hizmet ediyor. Biz, liberal küreselciler tarafından, umut

kırma operasyonu ile sanal bir çöküş atmosferine alınıyoruz. Umutlarımızı kıran sair kişiler de bizi, sanal bir çöküş atmosferine alıp bittiğimize ikna etmeye çalışanların emelleri doğrultusunda yazıp çiziyor, konuşuyor.

İslam gençliği, onların iddialarının aksine 20. yüzyılın başında olduğundan çok daha büyük, daha diri ve daha güçlüdür. O gün, İslamî şuura sahip, dünyayı da bilen bir İslam genci bulmak ne kadar güç ise bugün o kadar kolaydır.

Gençliğimiz, korunmaya muhtaç değil, biz gençliğimizin bizi korumasına muhtacız. Ki geleneğimizde de gençlik, korunacak olan değil, koruyacak olandır. Evlat büyüyünce kendine de size de sahip çıkmak ile mükelleftir. Siz de ona güvenmek durumundasınız. Buna karşı siz gençliği yerde serilmiş bilip üzerine ağıtlar yakıp dursanız, bittik tükendik diyerek üzerine Fatihalar okusanız gençliğin potansiyelini göremezsiniz ve onun liberal operasyon karşısında direnmesini engellersiniz.

3.3. TÜRKİYE VE GENÇLİK

Konuya Türkiye özelinden bakıldığında ise devlet, sosyalizmin yan ürünü tarzında bir ulus devlet dizaynını ben getirdim, ona karşı liberalizmi ben besledim, liberal ahlaksızlığa karşı gençliğin direnişini de ben örgütlerim gibi bir anlayış içinde.

Henüz 2009'a varmadan bunun ne kadar yanlış bir yaklaşım olduğunu anlatmaya çalıştım. Ne yazık ki herhalde anlatamadım! Yetmedi bir dizi tedbire maruz kaldık.

O gün devlet, gençlik konusunda sivil inisiyatifi kendisini devletten daha devlet gören bir yapıya bırakmış; onun dışındaki her girişimi, "sırasına göre" yasa dışı bulup mahkûm etme eğilimindeydi. 2009'dan bu yana yaşanan süreç de çok sağlıklı değil. Devlet, hâlâ gençliği yönlendirmeyi tamamen bir "devlet işi" olarak görüyor, kendi getirdiği liberalizme karşı yine kendisi gençliği "koruma" siyaseti geliştiriyor ve "her şey kontrolüm altında" mantığıyla yol almaya çalışıyor.

İslam ne sosyalizmdir ne liberalizm... İkisinden de farklı bir dentedir, adalettir. Gençliğin geleceği ile ilgili devletin bir sorumluluğu vardır. Ancak devletin gençliğe el koyması, makul bir yaklaşım değildir. Gençlik, hiçbir iktidarın tek başına hakkından gelemeyeceği kadar aksiyonerdir, tepkiseldir, şaşırıdır, ters köşe eder. Bu, beynelmilel gençlik sosyolojisidir.

Abbasiler döneminde devlet, nice alime maaş veriyordu. Oysa gençlik; İmam Ebû Hanife, İmam Malik, İmam Şafî, İmam Ahmed b. Hanbel ve Ehl-i Beytin pâk imamları gibi sivil kalmayı seçenlere tabi oldu. Bu da bizim Müslüman sosyolojisidir ve ayrıntıları başka bir analize kalmak üzere bundan alınacak çok ders vardır.

Devletin belki "gölge etmemesi" yetmez, doğru da olmaz. Ama devletin beşerî ideolojilerle ilişkisini maneviyatla ilişkiye de uyarlayarak maneviyatı korumayı tamamen üzerine alması... Ya da maneviyatın bozulmasından sadece devletin sorumlu tutulması... Her ikisi de hatadır. Bugün yaşadığımız sorunlar, kısmen de burayla ilgilidir ve bu sorunları çözmek zannedildiği gibi çok çok güç değildir, umutsuz vaka hiç değildir.

4. Yeni bir Kur'an-ı Kerim Nesli

Büyük çoğunluğu oluşturan köy çocukları bazen babalarının zoruyla geliyorlardı, bazen evdeki iş güçten kurtulmak için bir fırsat olarak... Çoğu, caminin kilimine halısına ayak basamazdı, caminin eşliğinden öteye geçemez, orada alırdı alacağını. Belki ayaküstü... Belki önce dünün dersi sorulur! Ya unutup da çalışmamışsa? Ya bağda bahçede çalışmaktan, kırdan bayırda kuzu gütmekten yorgun düşüp uyuyup kalmışsa? Sabah namazından hemen sonra verilen derste gün, onun için kulağının çekilmesiyle, kötüce azarlanmasıyla, hatta ellerine sopayla vurulmasıyla başlar... “Böyle geleceksen bir daha gelme, söyle babana senden iyi bir adam çıkmaz” denip kovulur. “Niye erken geldin, niye geç kaldın? Çobanlar yol aldı.” İşçiler tarlaya bir daha çekilmediyse, bir sopa daha yemediyse haline bin şükreder, güne mutlu başlamaya çalışırdı.

Az sayıdaki şehir çocukları... Öğrenme süreçleri, ilkokul beşinci sınıftan sonra başlardı ve sadece yaz tatilinin kırk iş günüyle sınırlı...

Çoğu aile, adı kayıtlara geçer de ileride bazı okullara alınmaz ve önemli görevlere getirilmez endişesiyle adını hocasına farklı bildirirdi. Böylece derse başladığı ilk gün, ilk ‘yalanını’ öğrenirdi. Henüz beşinci sınıfı bitirmemişse ikinci ‘yalanı’ da “Bak, senin zamanın değil ama yine de alıyorum, akıllı uslu ol, yoksa seni dışarı atarım” diyen hocadan öğrenirdi. Müfettiş gelirse kendisinin arkadaşının ziyaretine geldiğini söyleyecek ya da “Beni bir yıl okula erken göndermişler, beşinci sınıfı yeni bitirdim” diyecek, ilk “resmi yalanını” uyduracaktı. Doğruluğun kitabını öğrenmek için, doğruluğu daha o yaşta terk etmekten başka yol yoktu. Sonra çarpık bakışlı bir emekli memur komşuları varsa bir “yalan” da onun için uydurmak gerekiyordu. Camiye gitmediğini, uzaktaki bir bakkala her gün bir iki saat yardımcı olmak için evden çıktığını ya da babaannesinin ziyaretine gittiğini söyleyecekti. Doğruluğa, doğruluğun kitabına ulaşmak için hayat büsbütün bir yalan koridoruna dönerdi. O, baskının şiddetinin çocuklara yalan söyletirme safhasına vardığı toprakların ihsanıydı. Kendisini korumanın yolu yalan söyleye söyleye ezilmeyi sineye çekmekti. Ki daha zihni açılmadan ders biter, bir sonraki yıl aynı serüvene sıfırdan başlardı. Belki beş yılın tatilinde gider gelir de birikim sağlanmadığı için öğrenme süreci bir türlü tamamlanmazdı. Hem o program, bir türlü netice vermeyecek şekilde ayarlanırdı. Güvenlik sekreterliğinde eğitim işiyle görevli bakanlığın büyük uzmanları, “Ne yapsak bu programdan en az sayıda öğrenci başarıyla geçer?” kriteriyle çalışıyor, bütün eğitim bilimi birikimlerini “öğretmeme arayışında” harcıyorlardı.

Allah’ın kitabını öğrenmeye gelen çocuklardan söz ediyoruz. Onlar, Kur’an-ı Kerim’i öğrenmesin diye ne varsa yaptık, başkaları da yaptı. Yüce Allah, dinini kıyamete kadar yaşatacak. Bu, O’nun takdiridir. Onlar bize rağmen öğrendiler. Bir Kur’an nesli oldular.

O neslin bir vazifesi vardı: Kur’an-ı Kerim’i bir bilenden nakil olarak kulağıyla devralmak, diliyle zaman zaman seslendirmek, onunla günlük ibadetini yapmak ya da onu bir cenaze dolayısıyla başkasına dinlettirmek ve bir yolunu bulursa onu, kendisinden sonra yolunu sürdürecektir birkaç talebeye nakletmek...

Onlar, bunu kendi koşulları içinde hakkıyla yaptılar; Kur’an sevdası nöbetini bugüne getirdiler.

Oysa onlarla aynı dönemde “İncil’in çocukları”, altın çerçeveli resimlerle süslü kiliselerde eğitim alıyorlardı. Evden son model arabalarla uğurlanıyor. Kilisede hizmetkârların töreniyle karşılanıyorlardı. Ünlü müzisyenler getirilip eğlendirilerek, zenginlere tiyatrolu, korolu ziyafetler verdirilerek kiliseye alıştırılır, kilisede tutulurlar. Dünyanın en tanınmış pedagoji (eğitim bilimi) uzmanlarına onlar için programlar yaptırılır, bin bir teknikle adeta bir rüya alemine alınır, dersleri akademi üzerine akademi bitirmiş İncil öğreticilerince verilir, günahın önünün açıldığı tatil ödülleriyle boğdurulurlardı.

Buna rağmen onlar İncil’i öğrenmediler, öğrendilerse inanmadılar. Eğitim araştırmalarına göre Katolik eğitimin en güçlü olduğu ülkelerden Belçika’nın kilise okullarında okuyan çocukların yaklaşık yüzde altmışı inançsızlıkla yüz yüzedir.

Son din İslam’dır. “Allah katında din İslam’dır”. Onun dışındaki bütün dinler batıldır. O dinler için yapılan yatırım sonuçsuzdur. İslam ümmeti, imam Ümmettir; ahir zamanda dünyanın önderliği ona bırakılmıştır. Onun evlatları, bu önderlik şuuruyla yetişirse, insanlığın önderliğini işgal edenler, berkenar olur. Bu

bilindiği için onun evlatları önderlik kılavuzu Kur'an-ı Kerim'i öğrenmekten mahrum bırakıldı, kölelik ruhuna teslim edilmek istendi. Başkaları ise azizler gibi yetiştirildi.

Taşların yeniden yerini bulması için önder olanlar önderlik eğitimi almalı, önderce yetişmeli, "Biz Kur'an'ın rehberliğinde insanlığı yöneteceğiz. Yaşasın Kur'an, yaşasın İslam!" şuuruyla gününe başlamalı, gününü diğer güne bu şuurla devretmelidir.

4.1. AMACINI BİLEN BİR NESİL

Verimli bir eğitimin ilk koşulu, bilginin değerli olduğuna ve bilgi arayışında olan öğrencinin insan olarak değerli olduğuna, şerefli olduğuna inanmaktır.

Kur'an yücedir, Kur'an değerlidir. Kur'an üstündür. Kur'an'ı öğrenmeye talip olanın değeri, Kur'an'ın değerinden gelir.

Kur'an öğretimi, öğrencinin Kur'an'ı öğrenmeye talip insan olduğu bilinciyle başlamalı. O, herhangi bir insan değil! O, herhangi bir çocuk değil! O, Allah'ın Kitabı'nı öğrenmeye talib insandır, Allah'ın Kelamı'na talebe olmuş çocuktur.

Eğitim-öğretim ancak bir amaç, bir hedef üzerinde yol alır. Amacını bilen bir insanın sabahı, amacını bilmeyen insanın sabahından farklı başlar. Amacını bilen bütün günü amacına göre şekillenir; akşamında sabahında kendini bulur, sabahtaki niyete göre şekillenir ve günü bir sonraki sabaha devreder. Böylece döngü hem kendini tamamlar hem bir sonraki güne doğru bir atak başlatır. Hayat; hem her aşamanın gerçekleri içinde tamamlanır hem yeni bir aşamaya geçer, bereketlenir, büyür, yayılır.

Amacını bilmek, sadece insanın duygu ve düşüncelerini değil yüz şeklini de oturuş kalkışını da bakışını da sesini de etkiler. Amacını bilmeyen insan hantal olur, amacını gizleyen insanın bakışı sönük olur, şaşı olur.

Amacını bilen insanın yüzü kararlı, bakışı keskin, sesi pürüzsüz ve etkili, adımı sağlam olur.

"Ben, bir Kur'an öğrencisiyim; insanlığın yaşam rehberini öğreniyorum, onun rehberliğinde insanlığa önder olacağız" diyen bir Kur'an öğrencisi; amacını, hedefini bilen bir öğrencidir. Kur'an öğrencisi amacını, hedefini bilen bir öğrencidir. Kur'an hocası, Kur'an öğretiminin önderidir, insanlığa önder yetiştiren bir önderdir. Kur'an öğrencisine bu amacı, bu hedefi kavratılacak olan odur. Sinmişliği aşan, Kur'an neslini yetiştirecek olan odur.

4.2. KİMLİĞİNİN FARKINDA OLAN BİR NESİL

Kur'an öğrencisi olmak bir kimliktir. İnsanlığa önder olma konumunda olduğunun farkında olmak, bir kimlik bilincidir (şuurudur).

Kimlik bilinci,

Aidiyet duygusu oluşturur.

Davranışları sınırlandırır.

Sorumluluğu hatırlatır.

Denetim zayıf bile olsa, disiplini sağlayarak hedefe giden yol üzerinde tutar.

"Ben, bir Kur'an öğrencisiyim. Kur'an'ın ürünü olan önder ümmete aidim. Ona göre davranmak zorundayım; bu kimlik bana bir sorumluluk yüklüyor, bir hedef gösteriyor. O sorumluluğu yerine getirmeliyim, o hedefe doğru yürümeliyim."

Kimlik, başkalarından ayırır. "Ben, bir Kur'an öğrencisiyim, başkalarına benzeyemem. Benim görevim başkalarına yol göstermektir, onları Kur'an'ın yoluna getirmektir." Diyebilen bir Kur'an öğrencisi... Bunu diyen bir Kur'an nesli... Bu kimliğin şuurunda olan yeni bir nesil... Yeni Kur'an eğitimi, sinmişlik sürecine

son vermeli, bu önder kimliğin inşasına göre şekil almalıdır. Hocanın ağzından çıkan her söz, çocuğun şahsiyet binası duvarına eklenmiş bir tuğla gibidir. Bu eğitimde her tuğla, önderlik şuuruna ve önderlik kimliği şuuruna hizmet etmelidir.

4.3. ÖNDER BİR NESİL

Geçmişini bilmek, kimliği güçlendirir. Kur'an'ın sadece Asr-ı saadet'teki serüvenini değil, son iki asırdaki serüvenini de bilmek... Ona yönelik saldırıları, kısıtlamaları öğrenmek bir "savunma" refleksi oluşturur. Savunma refleksi aitlik duygusuna güç katar, onu derine indirir, kişinin kendisini onun içinde görmesini, onu kendisiyle bütünleştirmesini sağlar. Kur'an'ın yeni nesli, kendisinden önceki neslin serüvenini bilmelidir.

Geçmişin acıları bugünkü atılımın gıdasıdır, yakıtıdır. Çoğu zaman geçmişin acılarıdır geçmişini bugün ile bütünleştiren ve bu bütünlük sayesinde büyüyüp büyük atımların yapılmasını sağlayan.

Hidayet rehberini (doğruluk önderini) öğrenme yolcuğumuzda bizi "yalan koridoru"na sürükleyenler ne yaptıklarını biliyorlardı.

Doğruluk rehberine ulaşmak için "yalan" söylemek... Bu bir çelişkidir. Çelişkide olan şaşkın olur, azimden yoksun olur, çalışmadan yorgun olur.

Ama daha da ötesi kimliğini sürekli saklama, kimliğinin yükünü taşıyamama; kimliği yüzünden güç durumda kaldıkça kimliğini bir kenara bırakma eğilimi, alışkanlığı, psikolojisi oluşturur. Bu, o kimlik uğruna büyük zorlukların yüklenmesini engeller; zorluğa karşı direnmek yerine kimlik değiştirmeye, boyun eğmeye yol açar. Geçmişte kitlelerin yanında kimi alimlerin bile istikrarsızlığında, "Ne yapalım, zaman böyle" deyip sinmesinde, "ortamına göre" davranmasında bunun etkisi vardır.

Zor zamanda "kimliğini saklamak" ile diğer dönemlerde "kimliğini saklamak" da aynı etkiyi oluşturmaz. Zor zamandaki kimlik gizliliği, sadece bir sinmişlik ruh hali oluştururken bunu diğer dönemlere taşımak, sinmişliği bir kültüre dönüştürür. Bir ruh hali atlanabilir ama bir kültürden kurtulmak, kötü bir kültürden arınmak kolay değildir. Sinmişliği kültür haline getirenler, o kültürün içinde kaldıkça önder olamazlar. "İsrailoğullarının kölelik kültüründen kurtulmaları, kırk yıl çölde başkalarının baskısından uzak kendileri ile baş başa yaşamalarını gerektirdi.

İki tür öğrenmeden söz edilir: Sempatik öğrenme ve düşünsel (sezgisel) öğrenme. Sempatik öğrenme daha çok bir taklittir, düşünsel öğrenme ise bir bilgilenme ve kavramadır.

Çocukların öğrenmesi, daha çok sempatik bir öğrenme türüdür. Çocuk daha çok taklit eder, kopyalar, örnek aldığı kişiye göre kendisine şekil verir.

Kur'an-ı Kerim öğretimi, yüce Kur'an'ın bir hafızadan diğer bir hafızaya emanet edilmesi etkinliğidir; Allah'ın Kitabı'nın bir hafızadan diğer bir hafızaya nakil törenidir.

Bu emanet mukaddestir ve bu nakil töreni mukaddes bir törendir. Kur'an öğrencisinden önce, Kur'an öğretenden bu işlemin ciddiyetinin şuurunda olması beklenir. Ancak sempatik eğitim çağında sevdirmek, öğretmekten de önemlidir. Seven, birgün öğrenir; sevmeyen, öğrense de terk eder.

Sevildiğini bilen sever. Kur'an öğrencisi değer gördüğünü, şerefli bir insan makamında olduğunu, sevildiğini hissedecek. Kur'an'ı severek, Kur'an talebeliğini severek, kimliğini severek, insanlığa önder olma hedefini severek kendisini o hedefe adayacaktır.

Bu nesil, görevi nakil olan bir önceki Kur'an neslinden ne kadar şuurulu ve fedakâr olursa olsun, sinmişlik ortamından izler taşıyan eski nesilden farklı bir nesil olacak.

O neslin görevi Kur'an'ı devralmaktı. O gün için Kur'an'ı hafızalarda muhafaza her şeyden önemliydi.

Ortam değişmesi, hedef değişmesini gerektirir. Bugünkü Kur'an nesli, bir önceki neslin yaptıklarıyla yetinmeyecek; insanlığı Kur'an'ın rehberliğinde şekillendirme sevdasında, mücadelesinde, önderliğinde olacak.

5. Eğitime Güven Duymak

'Eğitimin Temel Amaçları' konusunda, dış ve iç tepkiler ve Anayasa değişikliği gerektiren zorluklar yüzünden henüz bir adım atılmadı. Dolayısıyla mevcut eğitim programına eksiksiz uyulsa bu memlekette her renkten velinin öğrencisi, evden ailesi gibi çıktığı halde okuldan eve bir CHP'li olarak dönecektir

İslam'dan önce yaygın bir 'adama' geleneği vardı. Yahudi ve Hıristiyanlar, okutmak istedikleri çocuklarını mabede, manastıra vakfediyorlardı. Bugün de özellikle Katolik Hıristiyanlarda devam eden bir vakfedişle birlikte aile, çocukla ilgili bütün haklarından feragat eder, onun geleceğine yön verme hakkını mabede, manastıra devrederdi. Bu, 'Eti de kemiği de senin' geleneğidir. Mabede, manastıra adanan çocuk, artık anne-babasının çocuğu değil, mabedin, manastırın çocuğudur.

Toplumda modernist bir değişim gerçekleştirmek isteyen ulus devletler, 'Eti senin, kemiği benim' deseler de gerçekte bu adama (vakfetme) geleneğini devraldılar. Eğitim kurumlarını kendi ideolojilerini geleceğe taşıyacak modern manastırlar gibi tasarladılar. Başta yatılı okullar olmak üzere çocukla inanç arasındaki bağı koparmak için çocukla aile arasındaki bağı koparmaya çalıştılar. 'Çocuk ailesinden ne kadar uzaklaşırsa o kadar başarılı olur' cümlesinde özetlenen bir kanaati kendi emelleri için kullandılar; velinin çocuğun geleceğini belirleme hakkını elinden almak için projeler geliştirdiler.

Bunun neticesinde biyoloji (bedeni) bize ait ama inancı, hayat tarzı bize ait olmayan, bizden olduğu halde bize karşı mücadele eden, bize karşı savaşan bir nesil yetişti. İslam memleketlerini geri bırakan, anarşizme ve iç savaşlara sürükleyerek dış güçlerin oyun alanı halinde tutan bir nesildi bu.

Son dönemde eğitim alanında hem düzelmeler görüldü hem de eğitim kurumları çocuğun geleceğine yön vermede veli ortaklığını kabul etmeye başladı. Vakanın ilginç yanı, velilerin bir bölümünün bu ortaklıktan memnun kalmamasıdır. Bunun iki nedeni vardır. Birincisi, eğitim kurumlarının veliye programa müdahale hakkı tanımadan velinin desteğini talep etmesidir. Veli, bunu 'kötü emellere alet olmak' olarak algılıyor ve bundan rahatsız oluyor. Bu haklı bir gerekçe üzerine kurulu bir rahatsızlıktır. Ancak o aynı velilerin 'Eğitim programlarında biz de söz sahibi olmak istiyoruz' yönünde bir girişimde bulunmamaları bu haklılığın içini boşaltıyor.

İkinci kısım veliler açısından ise durum çok farklı... Onlar, kendilerini çocuklarının eğitime katkıda bulunmaya layık görmüyorlar; çocuğun eğitime katkıda bulunma zorunluluğunu haksız yere sırtlarına yüklenmiş bir yük gibi düşünüyorlar. "Hem okula verdim hem ödevinden, terbiyesinden ben mi sorumlu olacağım? Öyleyse okul ne iş yapıyor?" diyerek veliyi çocuk eğitime ortak etme programından şikâyet ediyorlar. Çocuk eğitimi, şüphesiz ağır bir sorumluluktur. Bu veliler bu sorumluluğun ağırlığından kaçmaya çalışıyorlar.

Bu hem İslami sorumluluk açısından hem de mevcut eğitim gerçeği açısından yanlış bir tutumdur.

Velinin çocuğa karşı sorumluluğu, soydan gelen (nesebi) bir sorumluluktur. Bu sorumluluk devredilemez. İslam, çocuğun kendi sorumluluğunu üstlenmesinde Nisa Süresi 6. ayette buyrulduğu üzere 'rüşd' kavramını ortaya koyuyor. Müfessirler, bu kavramı "dini ve dünyevi sorumluluğunu üstlenebilecek olgunlaşmaya kavuşmak" olarak açıklıyorlar. Öte yandan çocuk örfen babanın maiyetinde olduğu sürece baba, aynı zamanda bir toplum biriminin reisi olarak çocuklarından sorumludur. Çocukların İslami bir hayat tarzı edinmeleri, yetenek ve bilgilerini toplum lehine kullanmaları bu sorumluluğa dahildir.

"Mum, dibine ışık vermez" yaygın anlayışı ile çocuklarını kendi yanlarında okutmaktansa başka alimlerin medreselerine veren kimi alim ve müşhidlerin tutumu ile bugünkü eğitim sisteminde çocuklarını okulun kapısına bırakıp kaçan velinin tutumu arasında ise hiçbir ilgi yoktur. Onların teslim ettikleri kişi, kurum, program ve çevre yüzde yüz güvenilir olmasına rağmen onlar yine çocuklarının üzerinde gözetleyici idiler, bazen çok uzun yolculukları göze alarak çocuklarını bizzat medreselerinde ziyaret eder, onları kendi ortamlarında denetlediler. Bu hem eğiticinin işini kolaylaştır hem de öğrenciye şevk ve azim verirdi. Bugünün koşullarında yüzde yüz İslami bir eğitim kurumuna çocuğunu teslim edip "Ne yapıyorlarsa yapsınlar? İyi eğitimci iseler eğitsinler, günah benden gitti, her şey onların boynunda..." demek İslami bir

tutum değildir. O alimlerin tutumu onlara savaş kazandırırken böyle sorumsuz bir tutum, kişiyi mükafattan yoksun bırakır ve bir olumsuzluk durumunda veli o günahta o olumsuzluğun ortağıdır.

Oysa biz, yüzde yüz İslami kurumlardan söz etmiyoruz. Her yönüyle bizim dünyamızın dışında gelişen eğitim kurumlarıdır söz konusu olan. Böyle bir eğitim sisteminde “Alın sizin olsun!” diyerek çocuğunu teslim etmek mümkün müdür?

5.1. EĞİTİM SİSTEMİNDE DÜZELME VAR

Eğitim sisteminde bir düzelme yok mu? Var. Bunun en güçlü kanıtı, geçmişte çocukları adeta beşikten kaçırıp okullara kaydetmeye çalışan çağdaşçı çevrelerin bugün zorunlu eğitime katılma yaşının küçültülmesine karşı çıkmalarıdır. Zorunlu eğitime katılma yaşı ile ilgili değişik görüşler ortaya atılabilir. Ancak onların kaygısı yaşla ilgili değildir. Onlar, resmi eğitimin kendi ideoloji ve yaşam tarzlarından uzaklaştığını, “dindar bir nesil yetiştirme” yönünde değiştiğini düşünüyorlar ve mümkün oldukça çocuklarını resmi eğitimden uzak tutmanın yollarını arıyorlar. Gittikçe gettolaşan bu çevrelerin iktidar olma umudu sönerse “Eğitim, zorunlu olmaktan çıksın” kampanyaları düzenleyeceklerinden hiç kuşku yok.

İmam Hatip ortaokullarının yeniden açılması ve bütün okullarda Kur’an-ı Kerim ve Siyer derslerinin seçmeli ders olarak okutulması tarihi bir değere sahiptir, hiçbir şekilde küçük görülemez. Eğitimin önemini bilen dünya güçleri de bunu küçük görmüyor ve bunun sürekliliğinin önünü kesmenin yollarını arıyorlar. Geride bıraktığımız baharda ‘ağaç sevgisi’ iddiasıyla yol açılan anarşizmin gerçek nedenlerinden biri de budur. Bununla birlikte eğitim sistemi; misyonu (inancı, felsefesi) vizyonu, kadroları, programı, ders kitapları ve çevreyle bir bütündür. Bu unsurlardan herhangi birindeki aksaklık, o unsurun ağırlığı ölçüsünde eğitime zarar verir. Bunların hepsinde problem varsa bu durumda problem ağır demektir.

Şimdi, bu unsurların her biri üzerinde duralım:

5.2. EĞİTİMİN MİSYON VE VİZYONU DEĞİŞMEDİ

Eğitimin misyon ve vizyonu, ‘Eğitimin Temel Amaçları’ olarak ifade edilir. Bu amaçlar, Anayasa’da yer aldığı üzere seküler ve ulusalcı bir insan tipi yetiştirmeye odaklanmıştır. Bunun pratik karşılığı CHP’nin inanç, felsefe ve yaşam tarzını benimsemiş, o uğurda mücadele vermeye ve toplumun diğer kesimleriyle didişmeye hazır ‘çağdaş insandır.’

Eğitimin bütün etkinlikleri ‘temel amaçlar’ doğrultusunda şekillenir. Temel amaçlar değişmeden yapılan yenilikler korsan kalacaktır. Ancak Anayasa değişikliğini gerektiren bu yöndeki bir adım, dış ve iç tepkiler dikkate alınarak henüz atılmadı. Dolayısıyla mevcut eğitim programına eksiksiz uyulsa bu memlekette her renkten velinin öğrencisi, okuldan eve bir CHP’li olarak dönecektir.

5.3. EĞİTİM KADROLARI PROBLEMLİ

Türkiye, sadece siyasi olarak değil toplum olarak da değişim geçiriyor. Bu değişim, çok yönlü olarak olumlu yönde eğitim kadrolarına da yansıyor. Eğitimdeki neredeyse her olumlu noktayı, bu toplumsal değişimin ürünü olan fedakâr öğretmenlere borçluyuz.

Bununla birlikte daha düne kadar “Başörtülü öğrencilerin velayet hakkını ailelerinden alalım” diyecek kadar ileri gidenler, eğitim kadrolarının tepesindeydiler. Başörtülü bir öğretmenin hak arayışını durdurmaya çalışan bir zevat da iki ay önce Bakanlık’ta bir hukuk müşaviriydi. Bütün bunlar bir yana “Çocuklar, ben çağdaşım, çağ dışı olan her şeyden nefret ederim, türbandan, ezan sesinden...” diye her gün nutuk atıp öğrencilere 19. yüzyıldan kalma sosyalist fikirleri çağdaşlık adına dikte eden örgütlü, sendikacı önemli bir öğretmen kadrosu da var. Bunlar, eğitimin resmi temel amaçlarından da güç olarak fedakâr öğretmen ve idarecilerin olumlu her tür etkinliğini engelliyorlar, mahkemeye veriyorlar, öğrencileri ‘çağdaşlaştırmak’ için yılbaşı etkinliği, sene sonu balosu diyerek ahlak dışı etkinliklere

zorluyorlar. Anayasa'da yer bulan 'Eğitimin Temel Amaçları' onların lehine olduğu için idareci ve öğretmenler onlara karşı koymakta güçlük çekiyor, yasal olarak yaptırım endişesi taşıyorlar.

5.4. DERS KİTAPLARI DEĞİŞMEDİ

Mevcut ders kitapları, mevcut temel amaçlar doğrultusunda hazırlanmış. Bu temel amaçlar, 28 Şubat Süreci'nde o kadar sıkı uygulandı ki ilköğretim kitaplarının örnek cümlelerinden 'Ahmet, Ayşe, Ali, Fatma' gibi isimler dahi 'Kaya, Çağatay, Dilek, Dilay' gibi isimlerle değiştirildi, başörtülü babaanne fotoğrafları kondu. Hedef, ulusalcı ve çağdaş bir insan tipi olunca bunun ders kitabındaki karşılığı bu oluyor.

Ama ders kitapları konusunda sorun bundan da büyüktür. Ders kitaplarındaki misyon, kendisini Tarih, Dil ve Edebiyat ve Biyoloji derslerinde gösterir. Halen 'milli tarih' adı altında İslam öncesi tarihi yücelten, İslami dönem tarihi aşağılayan bir tarih okutuluyor, yakın dönem tarihinde ise hakkın yerine açıkça batıl konuyor, CHP'nin felsefesine resmi bir programla hizmet ediliyor.

Edebiyat kitaplarında da İslam edebiyatı yok sayılırken binlerce yıl önceki ve bugün kimi Batılıların bile 'bunun hiçbir değeri yok' dediği eski Yunan edebiyatının her ayrıntısı ezberletiliyor. Belki Yunanistan bile o eski edebiyatı kendi çocuklarına bu kadar ayrıntılı okutmuyor.

Yeni dönem şair ve yazarlardan ise öyle isimler programda yer alıyor ki bugün olsa ahlaki problemleri ile ilgili olarak haklarında Kırmızı Bülten çıkarılır, çocukların onlardan korunması için uluslararası tedbirler alınır. Biyoloji kitapları da materyalist Darwinci izler taşıyor.

5.5. ÇEVRE OLUMLU DEĞİL

Televizyon ve internet çağında eğitimin uzak çevresi bütün dünyadır. Dünyanın mevcut halinin Müslümanların lehine olmadığı açık. Yakın çevre ise evden okula öğrencinin eğitim etkinliğinde içinde zorunlu olarak bulunduğu alandır. Basit çetelerden uyuşturucu çetelerine okul yolu ve çevresi adeta kuşatılmış durumda. Öğretmenlik yaparken bunu hissederdim, bu ortamda ise torbacılıktan ceza alan bir mahkûmun "Çıksam aynı işi yaparım, beğenmeyen çocuğuna sahip çıksın" deyişine şahit oldum. Okul çevrelerinde bira içen 12-13 yaşlarındaki çocukların velayet hakkından söz eden yok, aksine onların aileleri 'çağdaş-okumuş aile' diye daha iyi ağırlanıyor, daha ciddiye alınıyor.

Görüldüğü üzere, tablo iç karartıcı... Ancak bu tabloya bakıp eğitime sırtını dönmek de hayatı beğenmeyip intihara kalkışmak gibidir. 'Oku' emrinden bu yana bilginin iktidar olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Kimse ne farz-ı ayn ne de farz-ı kifaye ilimleri küçümseyebilir. 'Okuldan kaçmak' çözüm değil; çözüm, istenen bir eğitim sistemidir. Böyle bir eğitim sistemi oluşuncaya kadar çocukları zararlı etkilerden korumak için daha çok sorumluluk yüklenmek gerekir. Okul-Aile Birliklerinin gün geçtikçe eğitim üzerinde ağırlığını hissettirdiği yeni bir döneme giriyoruz, bu birlikleri olumlu yönde etkilemek de çözüme katkıdır.

6. Eğitimde “amaçlar” eski, dersler yeni

Eğitim sistemi, savunma sistemi ile kıyaslanır. İkisinden birinin çökmesi, toplumun varlığını tehdit altında hissetmesine yol açar.

Ama en büyük tehdit güvenlik için oluşturulan araçların, güvenliğini sağlamakla görevli olduğu toplumu hedefe koymasındır. Bu tutumda bir tuzak söz konusudur. Toplum söz konusu aracın kendi güvenliğini sağlamak için var olduğunu düşünerek hiçbir savunma mekanizması oluşturmadan ona güven içinde yaklaşır ve ondan gelen darbelerle can verir.

Ulus devletlerin savunma sistemleri, o devletlerde yaşayan toplumları korumak için değil; onları fiziki ve kültürel işgal güçleri karşısında “uslu çocuklar” tutmak için oluşturulmuş.

Bu felaket ulus devletlerin eğitim sistemi için de birebir geçerlidir. Ulus devletler, eğitim sistemini toplumu modern uygarlığın taklitçisi yaparak tek tipleştirmek için bir silah olarak kullanıyorlar.

Toplumsal kökleri olmayan ulus devletler, bütün yapılarıyla askerî bir mantık içinde teşkilatlanmış. Bu devletler, güvenlik güçlerini, toplumu fiziki olarak bağlayacak; “eğitim güçlerini” ise toplumu zihnen bağlayacak bir araç olarak görür. Güvenlik güçlerinden ne bekliyorsa “eğitim güçlerinden” onu beklerler.

6.1. BU EĞİTİM BİZE AİT DEĞİL

Modern eğitim sistemi, bizim inanç, düşünce, ahlâk güvenliğimizi sağlamak üzere programlanmamış. Aksine inanç, düşünce ve ahlâkımızı imha edip onun yerine yüzyıllar boyu kendisiyle savaştığımız bir inanç, düşünce ahlâk sistemi yerleştirmek üzere programlanmış.

Eğitim sistemi, insan yetiştirme aracıdır; toplumların ihtiyaç duyduğu insan tipini yetiştirecek şekilde geliştirilir.

Modern eğitim sistemi, bir İslam toplumunun ihtiyaç duyduğu insanı yetiştirmek için değil; İslam’a karşı savaşacak bir insan tipini yetiştirmek üzere dizayn edilmiş. Ona yüklenen görev, bizi daha iyi bir İslam toplumu yapmak değil; bizi bir İslam toplumu olmaktan çıkarmaktır.

Bir eğitim sistemi şu unsurlardan oluşur:

- 1.Amaç ve hedefler ve o doğrultuda geliştirilen program
- 2.Eğitim yönetimi (idareciler-eğitim bürokrasisi)
- 3.Mekân
- 4.Araç ve gereçler
- 5.Öğrenciler

İlk dört unsur, öğrenci unsurunu şekillendirmek üzere bir araya getirilir. Bizim çocuğumuz olan öğrenci, hedeftir; diğerleri o hedefe yönelmiş birer araçtır. O araçlar, çocuğumuzu ya dilediğimiz gibi şekillendirecek ya da onu özünden koparacak, onu ruhuna yabancılaştıracak, toplumuna yabancılaştıracak; bir İslam toplumu ferdinden başka bir fert yapacak inancımıza, düşüncemize, medeniyetimize, ahlâkımıza düşman edecektir.

Eğitim sistemi, bir tür fabrikadır ya zehir üretir ya şeker, tehlikeli olan onun şeker vadiyle, şeker reklamıyla zehir üretmesidir.

Modern eğitim ne ürettiğini anlamak için Edward Said’in şu tespitine dikkat etmekte yarar var:

Yeni sömürgecilik olarak tanımlanan emperyalizmin eğittiği insandan üç beklentisi var:

1. Emperyalizmin gönüllü kölesi ve yerli muhbiri olmak

2. Geçmişin geleceğe hükmetmesine izin vermemek
3. Eski benliği ararken yeni bir benlik geliştirmek

Özetle aldığımız, bu maddelerden ilki modern eğitimin hedefini açıklarken diğer ikisi, bu eğitimden geçmiş insan tipinin özelliklerini açıklıyor. O insan tipi, İslam'a ait her şeyi "geçmiş" diye dışlar. Onun, toplumun geleceği üzerinde etkili olmasına asla izin vermez. O insan tipi, sözde geçmişini (İslam öncesi irkî uygarlığını) arar ama kendisini modern Batı uygarlığının içinde bulur ve o uygarlığın gönüllü bir çalışanı hâline gelir.

Bu ahlâksız tuzağın boyutları, Hıristiyan bir adamı (Edward Said'i) dahi rahatsız edecek bir sinsiliğe ulaşmıştır.

6.2. RESMİ EĞİTİMİN DEĞİŞİM HİKÂYESİ

Bugünkü resmi eğitim sistemi, yüz kırk beş yıl öncesine kadar İslami kökler üzerine bina edilmiş, bir Osmanlı yapısıydı. Eğitim sistemi o tarihte (1867) Padişah Abdülaziz'in emriyle Fransızlara teslim edildi. Eğitim programlarını, o tarihten sonra önce Fransızlar sonra Fransızlaşmış adamlar düzenlediler.

Fransa, o dönemde İngiltere ile birlikte İslam dünyasının en büyük iki işgalcisinden biriydi. İslam dünyasını işgal etmek için proje üzerine proje geliştiren o günün Fransızları acaba İslam dünyasında nasıl bir insan tipi isterlerdi? İslam toplumunun geleceğini güven altına alan bir insan tipi mi; İslam topraklarını işgalci güçlere peşkeş çekecek bir insan tipi mi?

Her eğitimci bir mühendistir. Fransız devletinin emriyle çalışan bir Fransız mühendisin Batı işgalini zorlaştıracak projeler geliştirmesi beklenebilir mi?

Her eğitimci, bir inanç, bir düşünce, bir medeniyet, bir ahlâk için insan yetiştirir. Osmanlı eğitiminin başına getirilen Fransız eğitimciler de emperyalist amaç, düşünce, medeniyet ve ahlâk için insan yetiştirdiler.

Onların resmiyette buralardan giderken aralarında bıraktıkları kişilerin ufkunu şu vaka gayet iyi açıklamaktadır:

"1885'te liselerin (idadilerin) mimarisi için proje araştırması yapılıyor. Neticede lise (idadi) binalarının milli mimariye uygun yapılması arzu edilmişse de planlarını yapacak kabiliyetli mimarların yokluğu ve hal-ı hazır Osmanlı mimarisinin de milli olmaktan çok uzak olduğu mülahazasıyla bundan vazgeçilmiş. Bunun üzerine, okul resim ve planları Paris'ten getirilerek vilayetlere gönderilmiş ve liseler (idadiler) Fransız okulları tarzında inşa edilmiştir." ⁽¹⁾

Eğitimin başındaki insanlar, bu kadar basitti. O basit insanlar, İslam toplumundan korktuklarından o günlerde resmi anlamda eğitimin amaç ve hedeflerine dokunmadılar. Eğitimin amaç ve hedef yapısını yerinde tutup askerî okullardan başlayarak o yapıya aşama aşama modern yamalar yaptılar. 1920'lere gelindiğinde o yamalar o kadar çoğaldı ki eğitim sisteminde İslami öz, ders olarak görünse de, ürettiği insan tipinde neredeyse görünmez olmuştu. O okullardan mezun olanlar, Kastamonu gibi Anadolu illerinde toplumun karşısına çıktıklarında toplum "Ecnebi uşağı" deyip onlara karşı isyan ediyordu.

1924'te "yama" süreci bitirilerek "tasfiye" sürecine geçildi; bu süreç 1927'de başlayan Harf Devrimi ile resmen tamamlandı.

1930'larda yüzde yüz dışarıdan olan hedefine yüzde yüz İslam'ı koyan, kendisini "gericilik" dediği İslam'a karşı savaşıma adanmış bir eğitim sistemine geçildi.

Bu eğitim sistemi Batı'nın eğitim sistemi değil; Batı'nın İslam dünyasında Edward Said'den yapılan alıntıda belirtilen insan tipini yetiştirmek üzere istediği bir eğitim sistemiydi.

Bir İslam âlimi o eğitim sisteminin yetiştirdiği insan tipini şu sözlerle anlatıyor: "İslam ülkelerinde bizim gencimiz, yarı gazete okuma seviyesine ulaşır ulaşmaz hiç vakit kaybetmeksizin Avrupa tipi elbise, süs ve değerleri kullanmaya başlar. Eğer madde bilimlerinden –örneğin matematik ve tabiat gibi- sınıfta birkaç ders okumuş ve bir şeyler öğrenmişse artık Allah'a kul olmaz! Oysa Einstein(aynştayn) diyor ki "Dini duygular, bilimsel araştırmaların en büyük itici gücüdür." Modern fiziğin övünç vesilesi olan Max Polank

“bilim tapınağının kapısına imanı olmayan içeriye adımın atmasını, diye yazmışlar” diye haykırıyor. Şimdi bizim kravatlı neslimiz ismini uzaktan duydukları (güya) bilimin hatırı için – başlarını ön ve arkalarına, sağ ve sollarına çevirmeksizin “Tanrı meselesi bilimsellik açısından Avrupa’da tamamen çözümlenmiştir!” diyebiliyorlar. Bunların asıl işi Avrupa sömürgeciliğinin zulmünü devam ettirmektir.”⁽²⁾

Üstad Bediüzzaman da o eğitimin ürünleriyle ilgili şu hatırayı aktarıyor: “Bir zaman Eskişehir Hapishanesi’nin penceresinde oturmuştum. Hapishane karşısında bulunan lise mektebinin büyük kızları onun avlusunda gülerak raks ederken onları o dünya cennetinde cehennem hurileri hükmünde gördüm. Fakat birden elli sene sonraki vaziyetleri bana göründü. Onların gülmeleri, elim ağlamaları suretini aldı.”⁽³⁾

Gerçekten de bugün bu toplum “Bu eğitim sistemi bizi ne hale getirdi?” diye ağlamıyor muyuz?

6.3. MANEVİ YAMALAMA SÜRECİ

Bugünkü eğitim sisteminin “Amaç ve Hedefler” ve o doğrultuda oluşturulan ana programı 1930’ların başında belirlendi, zamanla da anayasal güvenceye kavuşturuldu; sistemin kuruluş ilkeleriyle ilişkilendirildi, “Değiştirilemez-Değiştirilmesi teklif dahi edilemez” sınıfına alındı ve bir daha asla değiştirilmedi.

Gerçeğin resmi bu ise eğitimde görülen dini eklemeleri nasıl anlamak gerekir? Gerçek, şundan ibarettir:

Eğitimde değişim, 1945’ten sonra Türkiye’nin savunma kriterlerinin değişmesiyle gündeme geldi. II. Dünya Savaşı’ndan sonra Sovyet tehdidi altına giren Türkiye, bu tehdide karşı Batı İttifakı (NATO) şemsiyesi altında bir savunma sistemi arayışına girdiği gibi eğitimde de değişim arayışına girdi. Bilinenin aksine 1950’den değil, 1945’ten başlanarak eğitim sisteminin Türkiye’yi Sovyet Rusya’nın ideolojisinden koruyacak bazı unsurlar içermesi için girişimler başladı.

Yüzde yüz İslam’a karşı olan bir eğitim programına o günden sonra küçük küçük manevi yamalar yapıldı. Ancak bu manevi yamaların eğitim sisteminin İslam karşıtı iskeletini bozmaması için azami bir gayret gösterildi.

O günden sonra yapılanlar; din kültürü ve ahlâk dersleri bağlamında Evangelist bir kilisenin bir köşesine İslami levhalar (üstelik Arapça yazısı Latin yazısına benzetilmiş levhalar) asmak gibiydi.

O levhaları tarif etmenin ne kadar zor olduğunu en çok, kendisini İslam’a adanmış din kültürü ve ahlâk öğretmenleri bilir. 1930’lardan beri yalan bir tarih okuttuk, yalan bir edebiyat tarihi okuttuk, sahte bir felsefe okuttuk ve bu kadar yalana, sahteliğe programlanmış çocukların, gencecik insanların yapıştırma bir ahlâk bilgisi ile dürüst bir nesle dönüşmesini umduk.

Bir bina için plan ne ise, eğitim sistemi için program odur. İmam Hatip Liseleri, bu eğitim sisteminde, binaya eklenmiş kaçak bölümler gibiydi. Bu öylesine garip bir şeydi ki insanlığa ilahi hükümler doğrultusunda rehberlik etmek üzere inen Kur’an-ı Kerim’i biz İHL’lerde – resmîyette – seküler (dini dünyasına karıştırmayan) bir insanlık inşa etmek için okuttuk.

Her darbe döneminde o eklemeler “kaçak” denilip yıkılacak diye ne korkular yaşandı, yıkılmasın diye ne gayretler gösterildi... Bunu en çok fedakâr İmam Hatip öğretmen ve sevdalıları bilir.

Nitekim gün gelip Sovyet Rusya tehdidi ortadan kalktığında sistem 29 Şubat süreci içinde “Bu okullar Türk Milli Eğitiminin Amaç ve Hedefler ve onlara uygun programına aykırı inşa edilmiş” denilerek kapatılmak istendi.

6.4. YAMA SÜRECİ NE ZAMAN SON BULACAK?

Türkiye, bugün bir değişim yaşıyor. Ancak bu değişime rağmen 1930’ların Eğitim Amaç ve Hedefler ve o doğrultudaki programının harfine dokunulmuş değil. Bugün yapılanlar 28 Şubat engelini aşarak 1845’te başlayan yamalama sürecini bir miktar daha güçlü bir şekilde sürdürmekten ibarettir. Süreç böyle devam

ederse hiçbir değişim kaçak birer ekleme hükmünde olmaktan öteye geçmeyecektir. Biz yeni Türkiye’de de İslam kardeşliğini “Atatürk Milliyetçiliği” doğrultusunda; Kur’an-ı Kerim derslerini ve Hz. Peygamberin hayatını da “Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı vatandaşlar” yetiştirmek için okutmaya devam etmiş olacağız. Bizim din adına öğrettiklerimizin anayasal- yasal hiçbir güvencesi olmayacak, her şey kaçak hükmünde olacak.

Yapı kaçak olunca bütün yük insan unsurunun sırtına biniyor. Eğitimi idare edenler, bu kaçak eklemeler, bu ana projede görünmeyen ekler, yıkılmasını diye adeta bekçilik yapacak. Oysa bürokrasinin yarın değişme ihtimali bir yana, bugünkü eğitim bürokrasisi bile bu bekçiliği yapacak bir yapıdan uzaktır. Eğitim programı, İslami unsurlardan soyutlanırken ders kitaplarında “Ayşe, Fatma, Ali” gibi ümmet isimlerine dokunulmamıştı. Eğitim bürokrasisinin tepesinde yer alan Talim Terbiye Kurulu bu isimlerin yerine “Arda, Efe” gibi isimleri getirdi. (Arda, değnek anlamındadır; Efe’nin bir anlamı kabadayı ve eşkıyadır)

Eğitimde değişim “Evinde Dindar” memurlarla yapılamaz. O “evinde dindar” memurların iş başına geçince dinlerini işlerinden uzak tutmakta ne kadar titiz oldukları gayet iyi bilinmektedir. Kaldı ki Ak Parti iş başına geldiğinde “evinde dindar” kişiler dahi Milli Eğitim Bakanı yapılmadı.

Eğitimde değişim, ancak değişime gerçekten inanmış ve değişime bedel ödemeye hazır kişilerin eliyle olur. Ömer Dinçer, değişime inanmış biri olarak biliniyor. Ama değişim sadece bakanla olmuyor.

Ders kitaplarının değişmesi gerekiyor, okulların mescitlere ihtiyaçları var... Bunların hiçbirisi amaç ve hedefler ve o doğrultudaki temel program değişmeden “kaçak bir girişim” olmaktan öteye geçemez. İslami her tür girişimin “kaçak” olduğu bir devlette gerçek bir değişimin yaşandığına kim inanır?

İlköğretimin ikinci kademesinden başlanarak Siyer ve Kur’an-ı Kerim derslerinin seçmeli de olsa programa eklenmesi, üniversite yerleşkelerinde büyük camilerin yapılması geç kalınmış dev girişimlerdir.

Buna rağmen anayasadan başlanarak Eğitim Amaç ve Hedefleri ve temel programı değiştirilmezse bu girişimler değişim için sadece “kabuk” hükmünde kalır.

7. İlahiyat programı tartışmaları

İlahiyatların İslami yönlerinin güçlendirilmesi olumlu bir adımdır. Ancak bu adımlar, ilahiyatların medreseleşeceği anlamına gelmez. İlahiyatlar, medreselerin yerini tutamaz. Tanzimat öncesi medreseler de bugün İslam dünyasındaki âlim ihtiyacını karşılayamaz

İmam Hatipte öğrenciyken askerlik dönüşü okulumuza atanan ilahiyat mezunu bir öğretmenimizi hatırlıyorum. Henüz asker tıraşı halindeyken fıkıh dersimize girmişti. Daha ilk derste sınıf ortamımızda çok ağır sayılabilecek hakaretler eşliğinde bize ders anlatma ve derse çalıştırma yöntemini anlatmıştı.

Henüz 28 Şubat'a on yıl kala İmam Hatip litemizle ilgili tedbir işaretleri görünüyordu. Sanki gizli bir el okulumuzdaki öğrenci sayısını azaltmakla meşguldü. Yer sorunundan dolayı lise birinci sınıf öğrenci sayısı yüz ile sınırlı tutulmuş ve o yıl hatırlayabildiğim kadarıyla elli dört arkadaşımız sınıfta bırakılmıştı. Lise ikinci sınıfa kırk altı kişi olarak başlamıştık, iki sınıfa bölmüşlerdi ve her sınıfta sadece yirmi üç öğrenci vardı.

İnşaallah, yazıya konu olan hocamız, bu operasyonun bir parçası değildir. O gün için bunu bilecek durumda değildik. Ama aralarında Mardin İmam Hatip Lisesi'nin değerli mezunları Abdulkhakim Sonkaya ve Mehmet Şerif Çelik gibi Hocaların bulunduğu sınıf arkadaşlarımız için hocanın tutumu çok inciticiydi.

Arkadaşlarımız, asker hitaplı fıkıh hocamızı derste ibretle dinlediler fakat ders arasında ona iki sorulu bir sürpriz hazırladılar. İkinci dersin başında bir arkadaşımız ayağa kalktı ve "Hocam, dersimiz fıkıh size bir soru sormak istiyorum: Bizim dağ köylerimizde çeşme yok, su ihtiyacı kuyulardan karşılanıyor. Bununla ilgili de fıkıhi problemler oluşuyor. Diyelim ki biri, yol kenarında bir su kuyusu kazdı, kışın kuyunun etrafında oluşan buz yola kadar uzandı, yoldan geçen biri bu buzdan dolayı ayağı kayıp hayatını kaybetti, acaba kuyu sahibine diyet düşer mi?" dedi.

Hocamız, daha şaşkınlığını üzerinden atmadan başka bir arkadaşımız kalktı ve "Hocam, benim de bir sorum var: Buralarda av hayvanları için kapan kuruluyor. Diyelim ki bir av hayvanı kapana düştü, ancak kapanı kendisiyle birlikte sürükleyip uzaklaştı, başka biri onu bu halde yakaladı. Av hayvanı kapan sahibinin midir yoksa hayvanı yakalayana mı aittir?" diye sordu.

Hoca, sınıfa merakla baktı ve "Bilmiyorum arkadaşlar!" dedi. Bu iki sorunun cevabını bilmemesi problem değildi. Ancak soruların cevabından oluşan sohbet ortamında ortaya çıkan bir gerçek vardı: Sadece fıkıh alanında değil, bütün İslami ilimlerde öğrenciler öğretmenlerinden çok öndeydiler. Her birinin babaları veya başkalarının yanında aldıkları eğitim, hocamızın beş yıllık ilahiyat öğrenciliğinden çok daha sahil bilgi biriktirmişti. Hoca çaresizdi, "Bundan sonra ders sizindir arkadaşlar" deyip teslim oldu.

İmam Hatip Lisesi öğretmeni, ilçe-il müftüsü ya da ilahiyat profesörü... Herkes biliyor ki Türkiye'de az-çok faydalı olan bir din alimi, bilgi ve terbiyesini ilahiyata değil bir medrese eğitimine, bir tasavvuf dergahına ya da İslami bir fikir akımına borçludur.

İlahiyatlar, tek başına alim yetiştirmede ilahiyat programları İslam alimi yetiştirecek bir yeterlilikte olmadı. Ki ilahiyatların hedefi de bu değildi.

İlahiyatlar, "Bilen-Amel eden-Öğreten" sıfatıyla donanmış İslam alimleri yetiştirmek için kurulmadı. İslam alimi, belki bilgisinden çok hayatıyla öne çıkan kişidir. Pek çok alimimiz hitabet kabiliyetinden yoksundur ama onlar, hayat tarzlarıyla buldukları mekânlarda çevrelerini aydınlatmış ve İslami bir hareketliliğe vesile olmuşlardır. Köy ve kasabalarda çoğu zaman medresedeki ders dışında alimler bilgilerini duyurma ihtiyacı bile duymamışlar, kürsülerden hatta kimileri minberlerden bile uzak kalmışlar ama halk, onların salih amellerinden ders almış, kendilerini onların terbiyesine bırakmıştır. Kişisel hayatı gözlemenin daha zor olduğu şehir merkezlerinde bilgisini vaazla duyurmak, kürsü ve minberlerden yararlanmak elbette ki bir gerekliliktir.

Ancak alimlerin hedefi hiçbir zaman kuru bir din bilgisi aktarmak olmamıştır. Onlar ilimlerini halkı islah için sunmuşlar, halk da onların sözlerinin eri kişiler olduklarını bilmiş, Mehmet Zahid Kotku Hazretleri ve daha nice alim misali o vaizlerin etrafında toplanmış. Bu toplanış bu memleketin İslami dönüşümüne büyük bir katkı sağlamıştır.

Her eğitim, kendi amacı doğrultusunda şekillenir; uzun ıslahatlardan geçse de kendi kuruluş amacından izler taşır. İlahiyatlar, bu gerçeğin dışında değildir.

Demirel'in 12 Eylül öncesi bakanlarından biri, "Benim için Diyanet İşleri Başkanı ile

Topu Kadastro Genel Müdürü arasında hiçbir fark yoktur" demişti. İlahiyatlar da bu zihniyetin sahipleri tarafından Batı'da "teolog", Türkiye'de "din bilgini-din uzmanı-din araştırmacısı" denen kişiler yetiştirmek için kuruldu. O zihniyetin sahipleri için "teolog" ile "biyolog" arasında çok fark yoktur. Biri dini araştırır ve araştırmasını devletin hizmetine sunar, diğeri canlı varlıkları araştırır, araştırmasını devletin hizmetine sunar. Biyolog için bitkinin ihtiyacı ne kadar önemliyse bu zihniyetle yetişecek bir ilahiyatçı için de toplumun ihtiyacı o kadar önemlidir. İkisinin de hizmeti, araştırma yaptıkları alana değil, kendilerini araştırmakla görevlendiren kuruma(devlete) bakar.

İlahiyatlar, 2. Dünya Savaşı'nın ardından oluşan yeni dünyada devletin dini daha donanımlı bir şekilde kontrol etmesi için kuruldu. Konuyla ilgili değerli araştırmaları bulunan Prof. İsmail Kara şu tespiti yapıyor: "2. Dünya Savaşı sonrası şartlarda katı laiklik politikalarının tadil ve tashihe tabi tutulduğu zor bir dönemde 1949 yılında kurulan ilk ilahiyat fakültesi (Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi) gerçekten İslami ilimlerin okutulduğu/öğretildiği/çalışıldığı bir fakülte gibi düşünülmemiş ve kurulmamıştır. O kadar ki ders programında temel İslami ilimler yoktur, ilk hocaları da çok büyük oranda ilahiyatçı değildir, çoğu Arapça bile bilmez."

Ankara İlahiyat Fakültesi, kuruluş yıllarında çok garip bir tutumla İmam Hatip Lisesi mezunlarını kabul etmiyor, öğrencilerini düz lise mezunlarından seçiyor.

Menderes hükümeti 1959'da Ankara İlahiyat'a karşı Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı dört yıllık Yüksek İslam Enstitüleri açtı. Sadece İslami ilimlerin okutulduğu bu okulların öğrenci kaydı imam hatip lisesi mezunları ile sınırlı tutuldu.

Yüksek İslam Enstitüleri'nin durumundan rahatsız olan 12 Eylül yönetimi o yıllarda sayıları yediyi bulan bu enstitüleri kapattı, onların yerine Ankara İlahiyat'ın programının uygulandığı ilahiyat fakültelerini açtı. Böylece Ankara İlahiyat'ın zihniyeti, bütün ilahiyatların zihniyeti haline geldi.

7.1. DIŞARIYA YÖNELMEK SORUNU ÇÖZMEDİ

İlahiyat Fakülteleri eğitim açısından verimsiz, kontenjan açısından da sınırlı olunca 1980'den sonra çok sayıda öğrenci dışarıdaki üniversitelere yöneldi.

Başka şehirler görmek, farklı koşullarda yetişmiş hocalardan ders almak İslami ilimler eğitimi için olumludur. Ancak sağlam bir zemin olmayınca Kahire, Riyad, İslamabad gibi şehirlere giden öğrenciler, "kendilerine yabancılaştılar." Çoğu, Türkiye'deki ilahiyat mezunlarından ilim bakımından önde olduğu halde kendilerini Türkiye koşullarında ifade etme güçlüğü yaşadılar; İmam Hatip Liselerinin öğretmen odalarında bir küskün gibi, bir yabancı gibi oturdular, Arapçaya sadece sınavlar için çalışmış meslek dersleri öğretmenleri kadar bile öğrencileri sürükleyemediler, yönlendirmediler. Diyanet'te kadro bulanlar, Yüksek İslam Enstitüsü mezunu vaizlerin yanında adeta kekeme gibi durdular, belki kürsülerde çok önemli bilgiler verdiler ama o bilgileri halkın anlayacağı bir dille ifade edemediler. Cami cemaatinin ilgisini canlı tutacak bir hitap yeteneğinden yoksun kaldılar. Pek çok yörede, İslami bilgisi ilmihal kitaplarını geçmeyen tasavvuf dergâhı mensupları onlardan daha çok esnaf üzerinde etkili oldu, esnafı çok daha iyi yönlendirdi.

Bazıları ise gittikleri şehirlerde büsbütün milliyetçi eğilimlerle şekillenmiş kimi akımları, Allah'ın Resulü'nün günümüze taşınmış sünneti saydı. Hiçbir yörenin milliyetçiliği, başka bir yörede etkili olmadığından onların bu düşünceleri de kendi yörelerine uymadı, kendi yörelerinde gereksiz ve tahrip edici çatışmalara yol açtı. İslami hizmetler onların getirdiği düşünceler yüzünden toplumla yabancılaşma problemi yaşadı, bu problem içerisinde kitlelere açılma imkanından yoksun kaldı.

7.2. ZİHNİYET DE DEĞİŞMELİ

Son iki yüzyılda İslama büyük hizmetler yapanlar, İslam'ın dışındaki dinleri ve artık bir din haline gelen ideolojileri bilmeyen alimler değildi. Aksine İslam'a büyük hizmetler yapanlar, dünya gerçeklerini bilenlerdi.

Geniş bir fıkıh bilgisine sahip oldukları halde yeni dünya hakkındaki bilgileri, Üstad Bediüzzaman'dan ve başkaları tarafından aktarılan birkaç cümleyi geçmeyen yöre alimlerimizin ızdırabı herkesin malumudur.

İlahiyatla ilgili son tartışmalarda Ankara İlahiyattan gelen "alim" değil, "teolog" (din uzmanı) olma probleminin kaynağı ilahiyatlardaki felsefe grubu dersleri olarak yansıtılıyor.

İlahiyat fakültelerinde felsefe grubu içinde yer alan Dinler Tarihi, Din Sosyolojisi, Din Psikolojisi gibi derslerin ağırlığı yüzde 25-27 olarak biliniyor. Kaldı ki bu derslerin zararlı olduğunu söylemek mümkün değildir. Aksine amacına uygun okutulmak koşuluyla bu dersler zararlıdır. Çağın alimi, sadece Budizmi ve Güney Amerika dinlerini değil, Marksizmi de liberalizmi de en azından genç bir Marksist kadar bilmek durumundadır. Problem bu din ve ideolojileri bilmek değil, onları İslami eğitim içinde bir araca dönüştürememektir kaynaklanıyor.

İlahiyat fakülteleri; İslami medreselerin devamı değildir, Tanzimattan sonra başlayan medreseye karşı mektebin ürünüdür. İlahiyatlar, mektep yeniliği içinde oluşmuş, o doğrultuda şekillenmiştir.

Yeni dönemde ilahiyatlarla ilgili bir yenilik tasarlanıyor. Bir iddiaya göre ilahiyatlar, felsefe derslerinden arındırılarak medreseleştiriliyor.

Tanzimattan son döneme kadar modernleşme projesi doğrultusunda yıkılan hiçbir kurumun yeri doldurulamadı; o kurumların yerine toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak kurumlar açılmadı.

Bu topraklar İslam'la yoğrulmuş. Burada İslam lehine yapılacak her pansuman olumlu sonuçlar verir, terimlerden endişe duymanın bir anlamı yok. Her ıslahat, İslami dönüşüme ancak hizmet eder. Ancak pansuman (ıslahat), İslam'a inananlar tarafından yapılıyorsa büyük dönüşüme vesile olacak şekilde programlanmalıdır. Böyle bir programlama her ıslahatı, ne kadar zayıf olursa olsun büyük dönüşümün bir basamağı haline getirir. İlahiyatların İslami yönlerinin güçlendirilmesi olumlu bir adımdır. Ancak mevcut koşullarda ilahiyatlar medreselere dönüşemez. Medreselerin Tanzimat öncesi kimliğinde yeniden canlandırılması da bugünün İslami ihtiyaçlarını karşılamaz. Tanzimat öncesi medreseler bırakın bugünün, iki yüzyıl öncesinin bile ihtiyaçlarını karşılasaydı İslam dünyası bu duruma düşmezdi.

Müslümanlar, kendi İslami koşullarında kendi alimlerini yetiştirme hakkına sahiptirler; kendi çocuklarını kendi inançları doğrultusunda yetiştirme hakları da herhalde inkâr edilemez. Medreseler, bugünün dünyasına hitap edebilecek alimler yetiştirecek şekilde yeniden açılmalı. Geleneğin üzerine oturacak bir medrese eğitimi, çağın gerektirdiği bilgilere kapalı olmamalı.

İlahiyatlardaki değişim ise anayasanın ve kanunların ruhuna sinen eğitimin temel amaçlarında yapılan değişimin bir aşaması olarak düşünülmelidir. Bu, eğitimde bütünüyle bir zihniyet dönüşümüdür. Bu zihniyet dönüşümü, anayasa ve kanunların yanında eğitimle ilgili her etkinlikte fiili bir karşılık bulmadan eğitim kurumlarının ihtiyacını karşılayacak ve toplumu büyük bir geleceğe hazırlayacak bir verimliliğe ulaşması beklenemez.

Bilgi serüvenimiz

Yüce Allah, İslam ümmetini imam ümmet yapmış, ona önderlik vazifesi vermiş. Önderlik, insanlığa hükmetmektir. İnsanlığa iktidar olmaktır. İktidarın yolu bilginin efendisi olmaktan geçiyor.

Müslümanların bilgi ile ilişkisini dört ilkedeki açıklamak mümkündür.

1. Bilginin kaynağı Allah'tır. Bütün bilgiler önce O'nda vardı, O dilediği kadarını insana öğretti ya insanın özüne yerleştirdi ya da vahiy yoluyla peygamberlerine bildirdi.

Allah (cc) buyuruyor:

“Allah, Âdem’e bütün varlıkların isimlerini öğretti. Sonra onları meleklerle göstererek, ‘Eğer doğru söyleyenler iseniz, haydi bana bunların isimlerini bildirin’ dedi.” (Bakara 31)

Buna inanmak, bilgi için bir yol ayrımıdır. Bilgi arayan kişi, bilginin Allah’tan geldiğine inanıyorsa, dolayısıyla vahyi bilgi kaynağı olarak kabul ediyorsa o mümince bir yol tutmuştur. Vahyi bilgi kaynağı olarak kabul etmiyorsa seküler/laik bir yol edinmiştir.

Bu keskin bir kimlik ayrımıdır; kişinin bilgi toplama niyetini ve dolayısıyla bütün bilgi etkinliğini baştan sona etkiler.

2. Bilgi Allah’ın adıyla ve Allah için toplanır.

“Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı alaktan yarattı. Oku! Rabbin, en büyük kerem sahibidir. O Rab ki kalemle (yazmayı) öğretti. İnsana bilmedikleri şeyi öğretti.” (Alak Suresi 1-5)

Müslüman okur ve her ne okursa Allah için okur. Akaid, fıkıh, fizik, biyoloji... Onun bütün öğrenme etkinliğinin başında Allah’ın adı vardır. Müslüman bu etkinliği Allah için sürdürür ve sonunda Allah’ın rızasını bekler.

Resulullah (S. A. V.), ahir zaman peygamberidir. İlk vahyin “Oku!” diye başlaması aynı zamanda ahir zamanın bir okuma-bilgi edinme zamanı olacağına işarettir. Bu zamanda hangi toplumlar bilgiye sarılmışlarsa yükselmişler, bilgiden uzaklaşanlar kaybetmişlerdir.

3. Bilenle bilmeyen bir olmaz.

“Yoksa o, gece saatinde kalkıp da secde ederek ve kıyama durarak gönülden itaat (ibadet) eden, ahiretten sakınan ve Rabbinin rahmetini umud eden (gibi) midir? De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Şüphesiz, temiz akıl sahipleri öğüt alıp düşünürler.” (Zümer 9)

Bilen, bilmeyen gibi davranamaz. Kişinin bildiği ile ameli arasında bir uyum bulunmak durumundadır. Kişinin bildiği ile ameli arasında uyum yoksa bilgisi muteber değildir.

Bu, İslam’ın bilgi yaklaşımını Batı’nın bilgi yaklaşımından ayıran önemli özelliklerindendir. İslam’ın bilgi yaklaşımı Peygamberlerin bilgi yaklaşımıdır; Peygambervarî bir yaklaşımdır. Batı’nın bilgi zihniyeti ise filozofik bilgi zihniyettir.

Peygamberin anlattıkları ile yaptıkları arasında uyum vardır. O bilir ve bildiğiyle amel eder. Batılı filozofların bilgisi ile ameli arasında ise uyum bulunmayabilir. Filozof, sadece bir düşünce adamıdır; düşüncesine uymamaktan sorumlu tutulmaz. Onun bilgisinin muteberliği için yaşamına bakılmaz.

Batı’da kişinin bilgisi, amelinden bağımsız ele alınır. İslam’da ise kişinin bilgisinin muteber olması, yaşamının o bilgiyi doğrulamasına bağlıdır. Diğer bir ifadeyle Müslümanın ameli, bilgisinin olmazsa olmaz şahididir.

4. Müslüman bildiğini tebliğ eder.

“Ey örtüye bürünen! Kalk ve uyar! Rabbinin büyüklüğünü an! Elbiseni tertemiz tut! Kirlerden kaçın, verdiğini çok bularak minnet etme! Rabbinin yolunda sabret!” (Müdesir Suresi 1-7)

Müslüman için bilgi toplamak, hafıza kutucuklarını doldurmak değildir. Müslüman’ın bilgisi aktiftir, işlevseldir. Müslüman o bilgiyle önce kendini, sonra toplumu değiştirir.

7.3. İSLAM BİR ÖZ BİLGİ ÇEKİRDEĞİ İNŞA ETTİ

İslam, Asr-ı Saadet’te Kur’an’ın rehberliğinde, Resulullah’ın (S. A. V.) açıklayıcı ve teşvik edici örneğinde bir bilgi özü inşa etti.

Bu bilgi özü oluşum aşamasında iken Resulullah (S. A. V.), sahabenin Kur'an'dan başka hiçbir kaynak edinmesine izin vermedi. Tevrat'tan yararlanmalarını dahi yasakladı.

Bu, yüzde yüz bir İslam toplumu inşasıydı. Bu, İslam toplumunun inşası için bilgi kaynağı yüzde yüz İslamî olmalıydı.

Bu bilgi özünde, bu bilgi çekirdeğinde dışarının hiçbir katkısı yoktur. Sahabe, insanı ve doğayı Kur'an'ın rehberliğinde Resulullah'ın (S. A. V) tefsiriyle anlayacak. O rehberlik ve tefsirle insanı kendisi tanıyacak; yıldızları, ayı, güneşi kendisi inceleyecek; geçmişteki milletlerin eserleri üzerinde kendisi düşünecek, yeryüzünü kendisi dolaşip ibret alacaktır.

Bu dönemde bilgi, sadece üç taraflıdır:

1. Öğreten: Vahiy (Kur'an ve hadis)
2. Öğrenen: Sahabe
3. Öğrenme zemini: Tabiat.

Resulullah'ın (sav) döneminde sahabe, vahiyden aldığı ile tabiat üzerinde bulunanları anlamaya çalışır. Her şey vahiy süzgecinden geçer. Sahabe için o süzgeçten başka bir öğrenme kaynağı yoktur.

Sahabe için başkalarının birikimi bir bilgi kaynağı değildir. O, ilk nesildir, çekirdek nesildir, onun bilgisi saf İslamî bilgidir. O bilgi, mihenk taşıdır, ölçüdür. Sahabe, ancak o saf bilgi sürecini tamamladığında, o ölçüyü eksiksiz bir noktaya taşıdığına başka bilgilere açılacaktır.

7.4. BİLGİDE DIŞARIYA AÇILIM

Resulullah'ın (sav) ahirete irtihalinden sonra, sahabe elindeki mihenk taşıyla dışarıdaki bilgiye açıldı. İbn-i Abbas (ra) gibi sahabeler, aynı zamanda birer Tevrat âlimi idiler. Mukaddes kitaplar adına insanların elinde dolaşanları o saf bilgi ölçüsüne vurarak değerlendirir, hangi kısmı ilahidir, hangi kısmı eklentidir, onu belirler, ilahi olanı insanlara aktarır, eklenti olandan insanları sakındırırlardı.

Onlar, okuyordu ve Allah'ın adıyla okuyordu, okuduğunu Allah için insanlara duyuruyordu. Sonra Emeviler Dönemi vuku buldu.

Emeviler Dönemi'nin en belirgin özelliği, meşru olmayan etkinliklerin meşru olan etkinliklerle açıklanmasıydı. Bu, öylesine büyük bir maharetle yapıyordu ki meşru olmayanı sıradan insana anlatabilmek neredeyse imkânsızlaşıyordu.

Emeviler Dönemi'nde saray ve meclislerde cahiliye dönemi şiirlerini okuma etkinlikleri adeta günlük programın içine alındı. Görünürdeki sebep, Arapçanın belagatini öğrenme gibi hayırlı bir arayıştı. Ama bu etkinliklerin etkisinde kalan yöneticiler ve sıradan kişiler, kendi eylemlerini Kur'an ve Sünnet ile açıklamak yerine bu şiirlerdeki sözde hikmetlerle açıklamaya başladılar. Cahiliye şiiri, kaynak hâline geldi. Eyleminin haklılığını o şiirlerle açıklayanlar ödüllendirildi. O şiirler dayanak gösterilerek, birey ve toplum anlaşılmaya çalışıldı. Bununla birlikte özellikle idari alanda Bizans kaynakları da alınmaya başlandı.

Buna karşı bir tepki oluştu. İmam Malik, İmam Cafer-i Sadık, İmam Ebu Hanife gibi âlimler, bununla mücadele etti ve resmi tutuma karşı sivil bir direnişle İslamî bilgiyi korumaya çalıştı.

Abbasiler Dönemi'nde bir toparlanma yaşandıysa da Abbasi halifelerinin bilgi merakı, dışarıya kontrolsüz bir açılmaya sebep oldu. Bizans kaynaklarının yanında İran kaynakları da alındı. Ele geçirilen kütüphanelerdeki Eski Yunan eserleri, Aristo, Eflatun, Sokrates gibi filozofların kalıntıları Arapçaya çevrildi. Onlarla ilgili münazaralar düzenlendi. Onları bilenler ödüllendirildi. Hatta o eserler, kimi zaman büsbütün Kur'an ve Sünnetin önüne geçti. Öyle ki âlimler ümmetin tamamının helak olmasından korktu, tedbirler aldı, karşı koydu ama bu akım Bağdat başta olmak üzere Müslümanları uyuşturucu bir tehdit olarak İmam Gazali'ye kadar varlığını sürdürdü.

İmam Gazalî çağında Nizamülmülk medreseleri başta olmak üzere Müslümanlar, kendi bilgi üretim merkezlerini yeniden kurdu. Bu bilgi üretim merkezleri ile dışarıya açık ama kendi öz kaynakları konusunda tavizsiz nesiller yetişti. Müslümanlar hızla toparlandı. Merkeze yakın coğrafyada Zengiler, Eyyübler; Afrika'da-Endülüs'te Murabıtlar, Muvahitler; sonraki dönemde Anadolu ve Rumeli'de Osmanlılar, kuruluş ve yükseliş dönemlerinde o öz bilgiyle İslam'ın zaferlerine zafer kattı.

Bu devletlerin sonuncusu Osmanlı, 15. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bilgi üretmek yerine bilgi ithaline gitti ve bu bilgi ithali arttıkça sarsıldı; yükseldiğini, islah olduğunu zannettikçe yıkılışa doğru gitti.

7.5. OSMANLI'NIN BİLGİ İTHALİ SERÜVENİ

Osmanlı'da bilgi ithali serüveni hem teknik bilgide hem idari bilgide Fatih Sultan Mehmet'e kadar dayanıyor. Alabildiğine iyi niyetle başlayan bu serüven yol aldıkça Osmanlı, kendi özünden uzaklaştı ve o serüvenin sonunda tarihe karıştı.

Fatih Sultan Mehmet'ten 18. yüzyılın üçüncü çeyreğine kadar Batılılar ancak din değiştirip Müslüman olduklarında teknik bilgilerini Müslümanlara aktarabiliyordu. Fatih'in çokça sözü edilen Macar topçusu Urban ve 1747'de vefat eden Humbaracı Ahmet Paşa o bilgi ithali sürecinin sembol isimleri arasındadır.

18. yüzyılın sonlarına doğru Hıristiyan Batılılar kendi dinlerini terk etmeden Müslüman askerlere ders vermeye başladılar. O dönemde tercümanlar, onların anlattıklarını Müslümanların diline çeviriyorlardı.

19. yüzyılda ise artık Müslüman çocukları onların dilini öğrenmek zorunda kaldı, kimi dersler Fransızca işlenmeye başladı. Ama felaketin büyüğü bundan sonra başladı. Bu, dünyanın adeta tersyüz olması gibiydi.

1850'li yıllarda Müslüman çocukları Batı'ya öğrenci olarak gönderildi. Osmanlı ve neredeyse bağımsız bir devlet konumunda olan Mısır, Paris'te okul açtı. Mekteb-i Osmanî denen o okulun hocaları da programı da Fransız'dı. Orada yetişenler, İslam dünyasında Fransızlar gibi bakmaya başladılar. Fransız zihniyetiyle Müslümanların sorunlarına çözüm aramaya başladılar. Fransızlar, İslam dünyasını işgal etmek istiyordu. Onların kapıldığı düşünce akımları da İslam dünyasının işgali ile sonuçlandı.

Aslında onlar ve onların etkisinde yetişenler, teknik bilgi için gönderilmişlerdi. Ama kimi zaman adı Şinasi kimi zaman Abdullah Cevdet olan her biri bir sosyal mühendis olarak öne atıldı ve İslam dünyasını bitirecek projelerin bir parçası oldu.

Biz, onların anlattıkları ile teknikte Batılılaşmadık ama sosyal yaşamda Batı'nın kolonileri gibi olduk.

20. yüzyılda ise bütün bilgi kaynaklarımızı Batı'ya çevirdik. Batı, kendisini kendisiyle başlayan bir tanrı gibi görüyor. Tanrılığının meşruiyetini "bilim" diye tanımladığı bir birikimden alıyor. O bilimden dilediğini dışarı veriyor ve o bilim adına bizden kendisine mutlak bir teslimiyet istiyor. Bilim, bana teslim olmayı gerektiriyor; bilim gereği bana teslim olmak zorundasınız, diyor. Bilgi kaynaklarını Batı'yla sınırlandırmak bu teslimiyeti kabul etmekten başka bir anlama gelmez.

Bu anlamda, İslam dünyasında 20. yüzyıl başı Batıcıları ve sosyalist yapılar, Batı'ya en bağımlı, Batı tanrılığına "bilim" adına en çok teslim olmuş yapılardır.

7.6. ÖZE DÖNÜŞ HAREKETİ

İslam dünyasında bilgide öze dönüş hareketi, yine 20. yüzyılda önce davetçi İslam önderleri öncülüğünde ve Raci El Farukî, Seyid Hüseyin, Nasr Aliya İzzetbegoviç gibi Müslüman aydınların bu hareketi kitlelere yaymasıyla başladı.

Türkiye'de de Cemil Meriç, Nurettin Topçu, Necip Fazıl Kısakürek, Sezai Karakoç gibi aydınlar öze dönüşü katkıda bulundular.

Ama çok ilginç bir tutumla özellikle 28 Şubat sürecinde İlahiyat Fakülteleri, büyük ölçüde daha önce Ankara İlahiyat'ın kaptırıldığı bir akımla, müsteşrik kaynaklarına yöneldi. Öyle ki tefsir ve hadis ile ilgili bir ilahiyat kaynağının dahi arkasındaki kaynakçada kimi zaman müsteşrik isimlerinin sayısı İslam âlimlerinin isim sayısını geçti.

Kur'an'ı ve Hadisi müsteşriklerden öğrenmek... Bu bambaşka bir felaketti. Bu felaket hâlâ bireysel ilgi görüyorsa da son dönemde ilahiyat fakülteleri yönetimler bazında bilgide öze dönüş yönünde bir eğilim içine girdi.

Bu, alabildiğine hayırlı bir eğilimdir ve eğer devam ederse yeniden büyük günlerin habercisi olacaktır.

Tarihi değiştiren bir din... Ve o din "Oku!" emriyle başlıyor. "Rabbinin adıyla oku!" diyor. O dinin mensupları bu emri anlamaktan aciz olursa o emrin gereğini yerine getirmekten aciz olursa, efendi olmaktan aciz olur, iktidar olmaktan aciz olur, mahkûm olur, mazlum olur...

Ümmet olarak bizim gerçeğimiz de büsbütün bundan ibarettir. Okudukça yükseldik, okumaktan uzaklaştıkça battık.

Ümmet iktidarının dorukta olduğu çağlar ile ümmetin ilim ile haşır naşır olmasının dorukta olduğu çağların örtüşmesi bir tesadüf müdür? Asla...

Bilginin anahtarlarını insanlığa biz verdik ve sonra o anahtarlardan biz yoksun kaldık. Yeniden yükselmenin yolu bilginin anahtarlarını yeniden Allah'ın adıyla ele geçirmeye, bilginin efendisi olmaya bağlıdır.

8. Medenî veya bedevî olmak

Din ve kurum, yan yana iki kavramdır. Din, en esaslı kurumdur. Kurumsuz bir din olmaz. Kurumsuz din, bir tür heyalettir, kalplerde kalan tarifsiz, işlevsiz, soyut bir inançtır. Dinsiz bir kurum ise, bir terminatördür, insanlık düşmanıdır, insanlığı manen veya madden katleden bir yapıdır.

Her toplum kendisi için kurum inşa eder. İslamî kurumların inşa edilmediği bir toplumda İslamî olmayan kurumlar inşa edilir. Toplum onlar üzerinden gereksinimini karşılar.

Kurum, manevi ve fiziki olmak üzere iki yönlüdür. İslam'ın manevi kurumu İslam toplumdur. Resulullah (S.A.V.), Peygamberlik görevini alınca gittikçe genişleyen bir İslam toplumu meydana getirdi.

Resulullah (S.A.V.), Mekke'den hicret ettikten hemen sonra ise ilk anda fizikî bir kurum oluşturdu; daha yol üzerinde iken Küba Mescidi'ni; Medine'ye varır varmaz da Mescid-i Nebevî'yi inşa etti. Onun etrafında yoksul sahabeler için Suffa'yı oluşturdu. İslam toprağı genişledikçe mescitlerin sayısı gereksinime göre arttı. Mekke fethedildiğinde ise Kabe, yıkılıp yeniden inşa edilmek yerine putlardan temizlenerek ıslah edildi.

Müslümanlar, Peygamberlerinin (S.A.V.) yolundan yürüdüler. Fethettikleri her şehirde fethin simgesi olarak eski bir mabedi mescide çevirdiler ama aynı zamanda yeni mescitler inşa ettiler, mescitlerin yanı başında medreseler kurdular. Zamanın gereksinimine göre hastaneler, rasathaneler, kervansaraylar yaptılar.

Ne var ki İslam'ın kurumsallaşması, 17. yüzyılın başlarında durdu. O yüzyılın başında ve daha sonra inşa edilen birkaç görkemli cami dışında Müslümanlar yeni eserler inşa etmedi. Oysa aynı dönemde Batı, kurum çağına adeta daha yeni geçiyordu.

19. yüzyıla gelindiğinde İslam dünyası fiziki kurumlar bağlamında bir antik eserler müzesine ve yenilik anlamında bir çöle dönüşürken Batı, kurum oluşturmada altın çağına geçti. Örneğin o günlerin Fransa'sında İslam dünyası üzerine araştırma yapan coğrafya, tarih dernekleri gibi dernekler bile kurulurken İslam dünyasının genel durumunu tespit ile ilgili bir tek kurum yoktur.

Fiziki kurum, manevi kurum için bir tür kap gibidir, onu bir şekil üzerinde tutar, onu korur ve geleceğe götürür. Kadim fiziki kurumlarını koruyamayan ve yeni fiziki kurumlar da inşa etmeyen İslam toplumu, 19. yüzyılın sonlarına doğru manevi kurumunu da kaybetmeyle yüz yüze kaldı. Ümmet dağıldı, yerini "ulus" denen Batı icadı bölük pörçük yapılarla bırakmayla yüz yüze kaldı. 20. yüzyılın başlarında eski fiziki kurumlardan sadece medreseler değil, camiler bile kapatıldı; İslam coğrafyası İslamî kurumlar anlamında bir çöle dönüştü; "ümme" neredeyse bir hayal haline geldi. Yüzyılın ortalarına doğru camiler yeniden açılrsa da Müslümanlarla kurumların arası gittikçe açıldı.

Fiziki yasaklama veya amacı dışında kullanma Müslümanları kurumlardan küstürdü, neredeyse kurum düşmanı yaptı. 1960'lı yıllarda kurum çölleşmesi, yerini Müslümanların zihninde bir kurum çölleşmesine bıraktı. Tek bir İslamî kurum açmanın dahi mümkün olmadığı o ortamda bu önce dayatılan, sonra kabullenilen bir çölleşmedir. İslamî kurum açmak için getirilen ağır koşullar ve İslamî kurumların "yasal" dayatmalar yüzünden yaşadıkları çelişki "kurumsuz bir İslam"ı adeta daha doğru ve daha cazip hale getirdi.

1980'li yıllara gelindiğinde İslam dünyasında zalim sistemler üzerinden yürütülen kurum yasağı anlamsızlaştı. Çünkü İslam dünyasında her nasılsa adeta şuur arttıkça kurum düşmanlığı da arttı. Bu bir tür fetret dönemidir.

Bu fetret dönemi, İslam toplumunun farklı coğrafyalarda küçük birimler hâlinde de olsa kendisini yeniden inşa ettiği günlere kadar devam etti. Bu inşa süreci ürün verdikçe kurumlaşmaya duyulan gereksinim arttı. İslam dünyasındaki Batı güdümündeki sistemlerin bir bölümü artan taleplere, karşı koyamaz duruma düştü ve sivil anlamda fiziki İslamî kurumlar yeniden görüldü.

Bununla birlikte İslam dünyasında İslamî kurumlara yönelik projeler devam etmektedir. Yasal engeller çıkarmak, onlara rakip yapılar oluşturmak, yasalarda açıkça yer almayan gruplar eliyle baskı altında

tutmak, onlarla ilgili iftira üretmek, onların medyada yer almasını engellemek bu projelerin kapsamı içindedir. Bu projelerin hepsi tek bir hedefe hizmet etmektedir: İslamî kurumların halk için somut bir umut olmasını engellemek ya da daha doğru bir ifadeyle halkın onlara yönelmesini sağlayacak bir ortamın oluşmasını engellemek...

İslamî kurumlar doğrudan veya dolaylı, bir engelli mücadele alanındadırlar. Rakiplerine doping yapılırken kendilerine yönelik, enerji tüketecek, hedefe ulaşmayı engelleyecek ya da hedefe ulaşma umudunu yok edecek tedbirler alınıyor.

İslamî kurumlar, buna rağmen kararlılığını koruduğunda yol alıyor. İslam dünyasında kurumlaşmayan yapılar zaman içinde sürekli küçülüp tükenirken kurumlaşan yapılar büyüyor, sesini duyuruyor, doğrudan veya dolaylı olarak ülke siyasetini etkileyemeye devam ediyor.

8.1. KURUM OLMAK GÜNDELİKÇİLİKTE KURTULMAKTIR

Kurum, her şeyden öte sürekliliktir, kararlılık ve sabır ister. Kurum olmak her şeyden önce gündelikçiliğe, Batılı bir ifadeyle konjonktürel davranmaya karşı durmayı, kendisini gündelikçiliğin etkisinden kurtarmayı gerektirir.

Kurum kültürü olmadan kurum olmak mümkün değildir. Kurum kültürü her şeyden önce kurumu sabit değer olarak korumayı, her şeyi ondan sonra düşünmeyi icap ettirir. Kurum kültüründe taşlama değil, değerlendirme vardır. Başarıya sevinilir, başarı yeni başarılar için zemine dönüştürülür. Başarısızlık üzüntüyle karşılanır. Ama başarısızlık da yeni başarılar için imkâna çevrilir.

Ne Bedir Savaşı İslam için son savaştı ne Uhud, İslam toplumunun kendi manevi ve fiziki kurumlarının gerekliliğini sorgulamayı gerektirdi. Zafer güzeldir ama dersler daha çok zafersiz ortamlardan alınır. Bedir, Müslümanlara zaferi tattırdı; Uhud ise savaşı öğretti. İslam tarihinde cephede zaferler her zaman yenilgilerden çoktur. Ama İslam tarihinde Uhud, bir ders unsuru olarak Bedir'den daha çok anılır. Uhud'tan sonra felaket üzerine felaket yaşanır: Nıfk artar. Bedeviler, Medine'yi talan edilecek yurt; Müslümanları da Mekke'ye satılacak esirler olarak görür. Ama kendisini manen koruyan İslam toplumu, sabitlerinde direnen İslam toplumu zafer üzerine zafer kazanır, İslam orduları insanlık tarihinin en büyük medenî orduları olarak tarihe geçer; sadece toprak almaz, insan fetheder ve o insanları ulaştığı her yerde manevi ve fiziki kurumlar etrafında bir araya getirir, onları ümmetin mensubu yapar.

8.2. KURUM MEDENİYETTİR

Belki ilk defa İslam geri kalmış bir insan kitlesi olarak "bedevî" topluluklardan söz ediyor. Asr-ı Saadet'teki tarifte "bedevî", "Medenî"nin zıddıdır.

Medenî insanlar bir iman insandır, düşünce insanıdır. Hayatını buna göre tanzim eder. Bedevî ise bir örf, gelenek, kültür ve alışkanlıklar insanıdır. Hayata hep o pencereden bakar.

Bedevî, kendisini değişime kapatmıştır; alışkanlıklarına esir olmuş, zihnen yeni bir etkinliğe kapalı olduğu gibi teknik olarak da yeni bir etkinliğe kapalıdır.

Ne yazık ki sonraki dönemde bedevilik tabiri, Arap toplumundan olan ve "A'rab" denen çöl insanı için sabitlemiş; sadece onları tanımlayan bir ifade olarak kullanılmıştır.

Bedevîlik, bir topluluğa sabitlemiş bir kimlik değildir. Bütün zaman ve coğrafyalarda bedeviler vardır. Bedeviyi "çölde yaşayan Arap" diye tanımlarsak "medenî"yi de "şehirde yaşayan Müslüman Arap" diye tanımlayıp sabitlememiz gerekecek. Böyle bir tanımlama kabul edilemez.

Bedeviliği "çölde yaşayan Arap" için sabitlemek yanlış, "medenî"yi ise "çağdaş" diye çevirmek bir kavram saptırmasıdır. Bedevî toplum, geri toplumdur; medeni toplum ise ileri toplumdur. Her iki toplumun da belirgin özellikleri vardır. Bu özellikler doğrultusunda toplumları bedevilik-medenilik sınıflandırmasına tabi tutmak mümkündür.

Medenî akleder; bedevi gelenek ve alışkanlıkla tartar.

Medenî karşılaştığı yeni bir şeyin doğruluk ve fayda yönüne bakar; bedevî, geleneğe ve alışkanlığına uygunluk yönüne bakar.

Medenî, istikrar ve değişim arasında bir denge tutturur hem değişimi hem istikrarı yakalar. Bedevînin değişim ve istikrar dengesi yoktur. Ya değişmez ya keskin değişir.

Medenî imkân ve mekanını geliştirir; bedevî, imkanını terk eder, mekanını değiştirir.

Medenî, hayvanı için otlak yetersizliği problemi yaşadığında otları kurutup depolar; bedevî (badiyesini, zozanını, yaylasını) değiştirir. Bedevi için, yurdunu terk edip başka yurtlara sığınmak, baharda bir miktar ot toplayıp depolamaktan evladır. Yurdunu terk etmenin onun gelenek ve alışkanlığında yeri var ama otun depolandığı bir bina inşa edip onu ot deposu olarak kullanmanın onun gelenek ve alışkanlığında yeri yoktur.

Medenî, kendisi veya hayvanı için su problemi yaşadığında suyu şehrine getirir, bu da yetersiz kaldığında su kaynaklarını geliştirir. Bedevi, su problemi yaşadığında başka bir su kaynağının başına göç eder.

Bunun için bütün bir yurt, hatta dünyanın bir bölümü bir bedevînin adını duyabilir ama kimse onun yeryüzünde üst üste koyduğu iki taştan söz edemez. Bedevîlerin direnişleri, katledilmeleri, köleleştirilmeleri ya da kendilerinin katli yapımları, talan etmeleri ünlüdür ama eserleri yoktur.

Bedevî laf insanıdır, güzel söz söyler; insanı etkileyen saf söz söyler. Ama bedevînin bir divanı, bir şiir kitabı yoktur.

Medenî, bir değerlendirme insanıdır; kurumu gereksinimlerine cevap vermediğinde onun doğru ve yanlışlarını tartar; yanlışlarını bertaraf etmeye, doğrularını artırmaya katkıda bulunmak ister. Bedevî ise bir eleştiri insanı bile değil, bir hiciv, bir taşlama insanıdır; beğenmediğini taşlar, aleyhte bulunur, hakaret eder ve ondan keskince yüz çevirir. Övgüsü de abartılıdır ama daima uzaklara yöneliktir. Hicvi ise ölçüsüzdür ve çoğu zaman kendisine yakın olana yöneliktir. Onun hicvinin şerrinden korunmak, onun mizahla iç içe işleyen hicvine tahammül etmek kolay değildir.

Medenî, kendi imkânına dayanır; bedevi başkalarından beslenir. Medenî, sürekli başkalarından buğday almaktansa kendi koruluğunu buğday tarlasına dönüştürebilir. Bedevî ise “biz buğday ekmesini bilmeyiz” der; üzerinde bulunduğu toprak tarıma ne kadar elverişli olursa olsun buğday ihtiyacını hep başkasından karşılar. Buğdaysızlıktan hep şikâyet eder ama kendi badiyesinden biri buğday ekmeye kalkışsa onu engellemeye çalışır, o badiyede yetişen buğday ne kadar iyi olursa olsun o dışarıdan buğday alımını sürdürür.

Medenî organize eder; süt, peynir üretmeyebilir ama süt ve peynir satan büyük bir ticaret işletmesi sahibi olabilir. Bedevî süt ve peynir üretir ama asla bunun satışını organize edecek bir kurum oluşturmayı düşünmez. O tür bir şirket sahibine özenir. Ama kendi içinden o tür bir şirket kurmaya çalışanı iflas ettirmenin, zarara uğratmanın yolunu arar.

Özetle medenî insan, kurum insanıdır; bedevî ise kurum düşmanı...

9. Gençliğin yeniden keşfi

Gençlik, bir toplumun geleceğidir, bir toplumun yarınki fotoğrafı, bugünkü gençliğidir. Gençlikle ilgili programlar yapılmadan, yarınla ilgili programlar yapılamaz.

Bir düşünce veya inançla ilgili bir denetim sağlamak istendiğinde önce gençliğin, sonra çocukların bağı o düşünce ve inançla denetim altına alınır.

Kimi süreçlerde olgun nesilden umut kesildiğinde denetim, baskı programları sadece genç ve çocuklarla ilgili yapılır. Nitekim yakın bir dönemde Tacikistan, geçmişte ise İslam'a yönelik tedbirler geliştiren bütün ülkeler İslam'a yönelik yasakları genç ve çocuklara karşı yürürlüğe koydular.

İslam'ın ilk nesli genç bir nesildir. Rasulullah (s.a.v)'in etrafında ilk toplananlar da, Medine'de ona en büyük desteği verenler de gençlerdir.

Rasulullah (s.a.v), gençliğin ıslahına büyük önem vermiş gençlerle bizzat ilgilenmiştir. Bütün mesailerini İslam aleyhinde dolaplar çevirmekle geçiren Medine münafıklarının sıkıntılarına, onların genç ve çocuklarını kaybetmemek için katlanmıştır. Münafık önderlerin çocukları, Rasulullah'ı evlerine davet ettiklerinde Rasulullah (s.a.v) icabet etmiş, onların gençlerinin gönlünü kazanmak için hastalıklarında geçmiş olsun ziyaretinde, ölümlerinde taziyelerinde bulunmuştur.

Rasulullah (s.a.v)'in tutumunda nesiller arasında bir fark gözetme, kişilerin aileleriyle, kabile büyükleriyle birlikte değerlendirildiği, bireyin aile ve kabileye karşı bağımsızlığının neredeyse hiç olmadığı bir devirde, gençleri kendi aile ve kabilelerinden farklılaştırma söz konusudur.

Rasulullah (s.a.v), "babasının oğlu" "kabilesinin adamı" anlayışını hem Mekke'de hem Medine'de yıkmış, Mekke'de gençleri kendi aile ve kabilelerine rağmen kendi etrafında toplarken, Medine'de münafıklığın süreklileşmemesi, babadan oğula geçerek kurumsallaşmaması için de gençlerden yararlanmış, gençler ile kurduğu bağ ile münafıkların evinde İslam iktidarı oluşturmuş; Abdullah bin Ubey gibi bir münafık önder öldüğünde, onun evinin iktidarı Rasulullah'a muhabbetle bağlı, hayatını salih amelle dokumuş evladına kalmış.

Gençliğe değer vermek Rasulullah'ın sünnetidir. İslam'ın gençlik üzerinden ihya olması yüce Allah'ın Müslümanlara bir lütfudur. Ancak lütfun olduğu nokta, aynı zamanda imtihan noktasıdır, musibet noktasıdır. Şükredilmeyen bir nimet, musibet sebebidir.

İslam'ın ihyası gençliğin eliyle gerçekleştiği gibi İslam'ın felaketleri de gençlikle ilgili olmuştur.

İslam'ın geleceğine el koymak isteyenler, Müslümanların gençlerinin akıl ve gönlüne el koydular. Müslümanların hayat tarzını değiştirmek isteyenler, Müslümanların gençlerinin hayat tarzını değiştirmeye çalıştılar. Ne yazık ki bu çalışmalar çoğu zaman çoğu yerde amacına ulaştı. Müslümanlarla gençlik arasına mesafe girdi. İslam, yaşlıların bir etkinliği haline geldi. Pek çok toplumda kişiler dindarlaşmak için yaşlanmayı bekledi, gençlikteki dindarlaşmayı erken dindarlaşma, zamansız dindarlaşma olarak gördü.

Kişilerin bir hesabı var olduğu gibi toplumların da bir hesabı vardır. Kişiye "Gençliğini nerede tükettin?" sorusu yöneltilirken toplumlara "Gençliği" nasıl değerlendirdin sorusunun yöneltilmesi de mümkündür. Gençliğini doğru değerlendirmeyen birey, olgunluk döneminde sorunlarla karşılaştığı gibi, gençliğini iyi yetiştirmeyen bir toplum da sorunlarla karşılaşır. Geleceğin büyük toplumları, bilgi çağının gereğini dikkate alarak gençliklerini iyi yetiştiren toplumlar olacaktır.

9.1. GENÇLİK AKSİYONDUR

Tanzimat'tan sonra İslam dünyasını siyasi anlamda aşama aşama tasfiye süreci başlatıldığında toplumsal güveni kazanmış, toplumun geleceğine yön verecek ailelerin gençleri Batı'ya burslu öğrenci olarak gönderildi. Kimi, hayatını cepheden cepheye koşarak Allah yolunda vermiş şehitlerin; kimi, medreselerde başkalarının hayatında berekete vesile olurken ahirete irtihal etmiş alimlerin; kimi, toplumu adaletle

yönetmiş idarecilerin ardında kalan yetimlerdi. O dönemde ümmetin yetim gençleri, ümmetin en zeki gençleri, ümmeti ümmet olmaktan uzaklaştırma sürecinin kalfalığına aday yapıldı. Yaklaşık yüzyılı bulan bu sürecin ardından yaşanan Balkan savaşları, I.Dünya Savaşı, Kurtuluş Savaşları ve kıyamalarda şuurlu gençlik adeta tükendi.

Yeni dönemde gençlik, büsbütün İslam'dan uzak, büsbütün Batı'ya hizmet edecek tarzda yetiştirildi. Tasarlanan gençlik, dini düşman gören bir gençlik olunca, 1950'li yıllara kadar dinini evde bırakıp dışarı çıkan bir gençlik bile toplumun takdirini kazandı. Anne-babalar, oğlum-kızım evinde Müslümandır, başkalarınınkini gavurluğunu eve de getiriyormuş, anasının namazına bile karıştıyormuş diyerek, hallerine şükretmenin yolunu arıyorlardı. Bu aslında "Ortadoğu" koşulları için yetiştirilmiş, ideolojik olarak boş bir gençlikti, temel özelliği memnuniyet görevi üstlendiğinde kendisine verilen her emri hiçbir değerle tartmadan yerine getirilebilecek bir yapıda olmasıydı. Diğer bir ifadeyle bu emir kulluğu süreciydi. Üstad Bediüzzaman, Süleyman Hilmi Tunahan gibi büyükler ve Şark'ta gizlice açık kalmış birkaç medrese büyüğünün hizmetleri bir kenara bırakılsa, hiçbir İslami aksiyonun görülmediği o dönemde, İslami bir gençlikten söz etmek mümkün değildir. Aksiyon gençliktir, gençliğin olmadığı yerde aksiyon da yoktur.

Üniversite ve diğer okullarda İslami bir kimlikle öne çıkan ilk gençler, ancak 60'lı yıllarda görülmeye başlandı. O güne kadar sabırla yürütülen hizmetler meyve vermiş, toplumun içinde sinmiş olan İslami şuur uyanmış, Tanzimat'tan beri topluma yön verenler telaşlanmışlardı. Aslında tam bir kıtlık dönemi, öyle ki Ali Fuat Başgil gibi sadece muhafazakâr bir profesörün yazdığı "Gençlerle Baş başa" kitabı bile, susuzluktan çatlamış toprağa hayat verecek bir yağmur gibi görülmüş, dindar gençler arasında elden ele dolaşmıştı.

70'li yıllarda 90'lı yıllardaki bereketi getirecek Metin Yüksel gibi gençler artık en ön saftaydı. Esas olan gençliğin kimi zaman taşkınlıklar yapsa da koşması, yaşlıların onlara yol gösteren ve tedbiri hatırlatan bir konumda olmasıdır. O yıllarda İslam adına böyle bir manzara oluşmuştu. Bu sayede İslam'ın sesi, büyük şehirlerin üniversitelerinden kenar semtlere hatta en ücra köylere ulaştı.

1950'lilerin sonuna (27 Mayıs 1960 ihtilaline kadar) gençliği emir kulu olarak yetiştirmeyi yeterli gören resmi program, 1960 ihtilali ile gençliği solcu ve onun karşısında sınırlı bir kesim olarak kafatasçı ırkçı olarak ayarladı. 1970'li yılların İslami gençliği, bu resmi programa 'La(hayır)' olarak yetişti, ona rağmen boy verdi. O iki zıt gençlik, memleketi yıkıma doğru götürürken, anarşizme boğarken, İslami gençlik memleketi inşa yönünde yol aldı. 90'lı yıllara gelindiğinde bu coğrafyanın üniversite ve diğer okullardaki gençliği, tasarlanan, niteliği resmi programla belirlenen bir gençlik değil, özüne İslami değerlere bağlı bir gençlikti. Okulların, semt kasaba ve köylerin en gözde gençleri dindar gençlerdi, memlekette yetişen her zeki genç, dindar bir genç olmaya adaydı.

Sürekli gözlem ve tespitlerle gençliğin durumunu görenler, gazete ve dergilerin yanında televizyon programlarında açık bir dille "Yarının Türkiye'si bizim gibi yaşayan bir Türkiye olmayacaktır. Bu gençliğin yönettiği bir Türkiye, "Çağdaş" değerlerin Türkiye'si olmayacaktır" demeye başladılar.

Bütün Takrir-i Sükunvari tedbirler gibi ilk tedbirler yine Şark'ta alındı, 28 Şubat orada çok erken başladı; sonra takvimdeki sayfasını bulup 1997'de tüm Türkiye'ye yayıldı. Bugünlerde yargılanması yapılan o süreç, eski Türkiye'ye yapılan bir suni teneffüs gibiydi, kalp krizini atlayacak olan bünye 1970'li yıllardan bu yana yaşadığı İslami aksiyonu unutmakla kalmayacak, daha büyük bir hafıza kaybıyla 1950 öncesine dönecekti. Ne varki tıbbın böyle bir yeteneği olmadığı gibi sosyal bilimlerin de böyle bir mühendislik başarısı göstermesi mümkün değildi. Ancak topluma şoklar yaşatmak da mümkündü.

9.2. GENÇLİK YENİDEN KEŞFEDİLİYOR

28 Şubat'ın şok sürecindeki manzara gerçekten hazindi. Birkaç yıl öncesine kadar Mardin şehir merkezi gibi yerlerde bile başı açık yaşlı bir kadının etrafında İslami tesettüre bürünmüş, üniversiteli, liseli genç kızlar görmek sıradan bir şehir hali iken, 28 Şubat'la beraber durum tersine döndü.

Ankara'da tesettürlü anneler, olabildiğine modern bir giyim içindeki kızlarını okula getirirken, kızlarının halinden utandıklarını açıkça söylüyorlardı. 2000'li yılların başında bazen bir müftü, bazen bir imam Hatip

öğretmeni evdeki çatışmayı, daha doğrusu boyun eğmeyi kimi zaman ağlayarak anlatıyordu. Ben hükmedemiyorum, bir de siz ders esnasında, ders sonrasında birkaç söz söyleyin, hidayet Allah'tandır, diyorlardı.

Gençliğe yön verenler, sinmiş-sindirilmiş; birkaç yıl öncesine kadar çocuğunun geleceğini dindarlaşmasında gören, devrine göre renk alan aileler kötü örnek olmuş, dönemin koşullarına göre fetva versin diye ilahiyatlarda asistanlığa tayin edilip profesör oluvermiş hocalar, kafa karıştırmış ve İslami gençlik büsbütün bir durgunluk sürecine girmişti.

Hemen ardından yaşanan iktidar değişimi de uzun yıllar çok şey değiştirmede. Yeni dönemde İslami gençliğin kimi halleri abartıldı, ona karşı tedbir süreci devam ettirildi. Dindar bir gençlik illa olacaksa emin ellerde olsun diye, sadece küresel sistemde akredite olmuş, dar bir kesimin gençlik hizmetlerine izin verildi. Gençliğin aksiyonu bu tedbir ortamında bir daha sol-anarşist çevrelere kaldı.

Gençlik, her zaman yanlışlar yapmaya adaydır; Huneyn Savaşı'ndan sonra Ensar gençliği bile nahoş sözler söylüyor da Allah'ın Resulü Ensar'ın akil adamlarını toplayıp durumu kontrol altına alıyor. Halbuki yakın bir döneme kadar da bir çevre dışında İslam adına nerede İslami bir hareketlilik görülse 28 Şubat süreci canlı tutularak oraya müdahale edildi, sol gruplar rahat bırakılırken değişik kuşular harekete geçirilerek, İslami bir gençlik için çabalayanlar baskı altına alındı. Buna 70'li, 80'li, 90'lı yıllarda gençliğe yön verenlerin heyecanlarını bürokraside ilerlemek için kullanmaları da eklenince, İslami gençlik kavramı neredeyse tarihe karıştı. Artık gençler önde koşmak bir yana, arkada bile sürüklenemiyorlardı.

Her sorun bir fırsattır, derler. Gezi olayları, kafalara deşen birer taş oldu, bürokraside kendini yitirmiş, gazete köşelerinde kendisini solcu yazarlarla tartışmaya adanmış eski isimleri gaflet uykusundan uyandırdı gibi. En azından gazete köşelerinden okunabildiği kadar bugün o isimler, gençlik yıllarının İslami gençliğini arıyorlar; bu süreç böyle işlerse yarınımız tehlike altında, diyorlar. Daha dün kendilerine; "Sol çevreler, klasik çizgilerini sürdürdükleri gibi İslami kesimleri de taklit ederek "ev sohbeti" türünde gençlik etkinlikleri bile yapıyorlar," dindiğinde gülüp seçiyorlardı.

10. Ana dil eğitimi ve özel okullar

Eğitim-öğretimde küçük adım yoktur, tohum vardır. O tohum, yeşerme imkânı bulduğu yerde yeşerir ve alanını genişletir

Eğitimin modernleştirilmesi, II. Abdülhamit'ten önce başlamıştı. Ancak modern eğitim, daha çok yabancı öğretmenlerin eliyle ve azınlık çocuklarına yönelik yürütülüyordu.

II. Abdülhamit, bu durumdan rahatsızdı. Ona göre yabancı öğretmenlerin etkisi azaltılmalı ve modern eğitim imkânından İslam çocukları da yararlanmalıydı. Bu, Osmanlı'nın eğitimi insan ihtiyacını İslam çocuklarından karşılamaya yönelik iyi niyetli bir adımdı.

Sultan, bu doğrultuda modern eğitimi İstanbul dışına taşıdı. 1872'de Tuna (Balkanlar) ve Bağdat Maarif meclisleri kuruldu. 1882'de de Diyarbakır, Elazığ, Sivas, Van Maarif meclisleri...

Ne var ki Sultanın etrafındaki eğitim bürokrasisi gizli ittihatçılardan oluşuyordu. Onların da hocaları yabancıları. İttihatçılar, genellikle Batılılara ait özel okullarda yetişmiş ve Avrupa'da eğitim almışlardı. Modern okullar, onların programları çerçevesinde.

İttihatçıların etkisindeki modern eğitime ilk tepki Şam Müslümanlarından geldi. Şam'ın Sünni Arap eşrafı, çocuklarını Avrupalıların okullarına gönderen Hıristiyan ve Nusayrilere karşı Osmanlı'nın modern okullarına büyük ilgi gösterdi.

Ama Şam Müslümanları Osmanlı'nın modern okullarında eğitim dilinin Türkçe olmasından rahatsızdılar. Onlar, çocuklarının iyi derecede Türkçe öğrenmesini bizzat talep ediyorlardı, bu yönde bir problemleri yoktu. Ancak kendi ana dilleri Arapçanın ikinci plana itilmesini kabullenmiyorlardı.

İslam toplumlarında eğitimin dili hiçbir zaman problem olmamıştı. Müslümanlar, hangi coğrafyada bulunuyorlarsa o coğrafyanın dilini eğitim dili olarak seçiyorlar, bunun yanında her eğitimi Müslüman Arapçayı da öğreniyordu. Anadil, eğitimi kolaylaştırıyor, Arapça da Müslümanlar arası iletişimi sağlıyordu. Bu program bölünmeye yol açmıyordu, aksine bütünleşmeyi sağlıyordu. İstanbul'da eğitimin dili Türkçe, İran'da Farsça, Cizre'de Kürtçe, Cezayir'de Berberice idi.

Suriye Müslümanları, bundan farklı bir programın yürütülmesinde bir art niyet gördüler. Sultan nezdinde girişimde bulundular. Ama Sultanın etrafındaki ittihatçı bürokrasiyi aşamadılar.

İslami uygulamada haklar, bütünleştirir ve büyütür. Batı ise tek tipçiydi, hakları bölünme sebebi olarak görüyordu.

Her tür değerden yoksun seküler Batı için dil birliği, devletin birliği ile eş değerdir. Eğitim kurumları da devletin dilediği vatandaşı yetiştiren biricik yapılarıdır. Dil çokluğu, parçalanma demektir. Eğitim kurumlarının renkliliği düzensizlik demektir.

İttihatçılar Batılı değerler konusunda düşünmüyor, Batı'yı sadece anlamaya çalışıyor ve anladıklarını uyguluyorlardı, hatta eksik uygulamaları korkusuyla Batılı danışmanlar desteğiyle uyguluyorlardı.

Bugün o yaklaşım halen ayaktadır. DSP'nin Adalet eski Bakanı Hikmet Sami Türk'e göre "Türkçeden başka dille eğitim verilemez" Türkçeden başka dille eğitim vermek isteyenlerin amacı "Çok dille düşünen, ileride ayrışmayı kolaylaştıracak nesiller yaratmaktır."

Bu, yüzde yüz Batıl bir yaklaşımdır. Batı, bugün bile bunu tam aşmış değildir.

10.1. BATI'DA ANADİLLE EĞİTİM

Batı, eğitimi çokkültürcülük programı içinde ele alıyor. Çokkültürcülük ise Batı'da ulusal azınlıklar, göçmenler ve dinsel azınlıklar olmak üzere üç bağlamda ele alınıyor.

Ulusal azınlıklar, İspanya'daki Basklar ve Hollanda'daki Frizler gibi çoğunluğun dilinden farklı dilleri konuşan yerli Avrupalılardır.

Göçmenler, herhangi bir nedenle göç yoluyla Avrupa'ya yerleşen işçiler ve siyasi sığınmacılardır.

Dinsel azınlıklar ise hangi dili konuşurlarsa konuşsunlar, çoğunluk dininden farklı bir dine mensup olanlardır. Bu tanımlamada, Alman bir Müslüman da Almanya'da dinsel azınlık içinde görülür.

Batı; bu üç sınıf için eğitimde, kültürde, dilde, dinde çeşitliliği tartışmaya devam ediyor.

Eldeki verilere bakıldığında Batı, bu konulardan en çok dilsel çeşitliliğin önüne engel koyuyor. Eğer tespitler doğruysa (Çünkü ben Batı'yı görmedim) Batı, Almanca konuşan bir Almanyalı Müslümandan çok, Almancayı öğrenmeyi reddeden Almanyalı bir Müslümandan rahatsız oluyor.

Dilsel çeşitlilik, "Avrupa'da hemen hemen hiçbir ülkede destek görmemekte ve bu durumdan en az benimsenen bir çeşitlilik biçimi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktada Avrupa ülkeleri dilde ve dolayısıyla iletişimde homojen (tek renkli) bir yapılanmayı tercih etmektedir."

Tarihteki İslami uygulama ve uygulamanın neticeleri bundan çok farklıdır. İslami uygulamada dilsel çeşitlilik esastır. Dilsel tek renklilik bölünmenin, dilsel çeşitlilik ise bütünlüğün nedenidir.

Nitekim daima Osmanlı'nın yanında yer alan ve neredeyse hiçbir isyana katılmayan Şam Müslümanları, dilsel çeşitliliğin terk edilmesini İslami uygulamadan ayrılma olarak gördüler. Onlarla Osmanlı arasındaki bağ İslam bağıydı. Bu bağ kopunca bütünlük bozuldu. Modern eğitim ve onunla dayatılan tek dil, Suriye'de Arap milliyetçiliğinin oluşmasında en büyük etkeni oluşturdu. Bu konudaki ısrar, Şam Müslümanlarının eşref kesiminin yolunu Osmanlı'dan ayırdı.

Batı'nın dilsel çeşitlilik ile ilgili verdiği tavizlerin kaynağı kendi tarihi değil, bütünlüğü sağlamaya yönelik İslami uygulamalardır. Bu yönde atılan adımlar parçalanmaya değil, bütünlüğü sağlamaya götürüyor. Hükümetin danışmanları da bunun farkındadır. Bunun için bu programı benimsiyor. Ancak programa Batı ve elit sınıf nezdinde meşruiyet kazandırmak için uygulama kaynağı olarak Batı'yı gösteriyor. Programı daha ileri bir aşamaya taşımak içinse milliyetçi eğilimi ve elit sınıfı aşamıyor. Bu eğilim ve bu sınıfın II. Abdülhamit dönemi ve sonrasında Şam Müslümanları üzerinde yol açtığı netice ise ortadadır.

10.2. ANA DİLDE ÖĞRETİM-EĞİTİM FARKI

Ana dil konusunda üç aşama var:

- Ana dilini öğrenme imkânı: Devletin, resmi dil dışındaki dilleri öğrenmeye izin vermesiyle başlayan bir aşamadır. Bir ana dille ilgili devlet dergi, gazete, kitap yayımlamaya izin verir ve o dilin öğrenilmesi için kurs açmak mümkün olur.

Türkiye, bunu geride bıraktı. Bunun ileri derecesi ise devletin bizzat radyo, televizyon yayını yapması, üniversitelerde bölüm açması, ilk ve orta öğretimde seçmeli de olsa ders açmasıdır. Bu, bir ana dili doğrudan desteklemek anlamına geliyor. Hükümet bu aşamayı da geçti.

- Ana dille öğretim imkânı: Okulda konuşulan dil resmi dil olmakla birlikte, bazı derslerin ana dille verilmesine izin verilmesidir. Aslında bu da "ana dilini öğrenme imkânı" aşamasının içinde yer alır.

Batı'da bazı istisnalar dışında buna izin verilmiyor. Batı, birinci aşamanın ilk safhasında kalmayı yeterli görüyor. Ancak ciddi itirazlarla karşılaşılıyor.

Türkiye'de ise mevcut kanun ve yönetmeliklerin buna kısmen uygun olduğu, bu yönde bir icraatın önünde ciddi bir engel bulunmadığı düşünülüyor.

- Ana dille eğitim imkânı: Modern dönemde, İslami hak ve hürriyetlerin terk edildiği bu çağda neredeyse bütün devletlerin kuşkuyla yaklaştığı, izin vermemek için yol aradığı bir aşamadır.

Bu aşamada okullarda öğretmen ve öğrencilerin konuştuğu günlük dil resmi dil değil, ana dildir. Resmi dilin güçlü bir şekilde öğretilip öğretilmemesi bu aşamaya zarar vermez. Önemli olan öğretmen ve öğrencilerin törende, koridorda, idarede, okul içi yazışmalarında ana dili kullanabilmeleridir.

Yaygın talep ve aynı zamanda makul talep, resmi dilin güçlü bir programla öğretilmesi, böylece okulun ülkenin bütün eğitiminden kopmamasıdır. Bunun tersi, bazı duyguları tatmin etse de yalıtıma ve ülke imkânları dışında kalmaya yol açtığı için ana dille eğitim alan öğrencilerin aleyhinedir. Onların ve ait oldukları toplumun geleceğine zarar verir.

Türkiye’de mevcut anayasa ve yasalar, bu aşamaya izin vermiyor. Anayasa’nın 42. Maddesi, eğitim bir yana öğretime de el atarak “Türkçeden başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ona dilleri olarak okutulamaz ve öğretilmez. Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar kanunla düzenlenir” diyor.

Dolayısıyla mevcut durumda “Ana Dil Eğitimi” diye Türkçe dışında bir dille eğitim imkânı veren bir kanun çıkarılamaz. Bu konuda ancak “Yabancı Dil Eğitim ve Öğretim Kanunu” esas alınabilir. Bu kanunun ise “a” bendi, Türkçe dışında bir dilin eğitimin ana dili olamayacağını vurgularken “b” bendi de ciddi bir sınırlama getiriyor. “b” bendi şu şekildedir”. İlköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında Atatürkçü düşünce, Atatürk ilke ve inkılaplarını konu olarak alan Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri ve Türk kültürü ile ilgili diğer dersler yabancı dille okutulamaz ve öğretilmez.”

Kanun, bu dersleri hem zorunlu kılıyor hem de bu derslerin Türkçe okutulmasını istiyor. Bu dersler çıkarıldığında geriye Matematik ve diğer sayısal derslerden başka bir şey kalmıyor.

Hükümetin Demokratikleşme Paketi’nde önerilen budur; üstelik öneri özel okullarla sınırlıdır.

10.3. ÖZEL OKULLAR ÖNEMSİZ Mİ?

Eğitimde hiçbir şey karşılıksız kalmaz. Her eğitim politikasının toplumun bugününe ve geleceğine yansıyan yönleri vardır. Bundan kaçmak, bundan kaçınabilmek anlamına gelmiyor.

Eğitim, bir tohumdur. Bu tohumun ekildiği memleket, gelecekte o tohumun bitki örtüsüyle kaplanır.

İslam dünyasında ilk açılan özel okulların öğrencileri sayılıydı, belki çarşıda pazarda hiç görülüyorlardı, belki toplum içinde kınanıyor, yok sayılıyorlardı. Ama gün geldi o az kesim İslam dünyasının bütün idari mekanizmasını ele geçirdi. İslam dünyasının sadece resmi mekânları değil, çarşı ve sokakları da onların rengini aldı.

“Kaç kişinin özel okula kaydolma imkânı var ki?” Kesinlikle doğrudur. Ama gidebilenler de topluma yön verebilme imkânına sahip ailelerin çocuklarıdır, elit bir sınıftır.

Elit sınıfın varlığı, onaylansın onaylanmasın bir toplum gerçeğidir. Bütün toplumlarda itirazlara rağmen siyasi, askeri ve sosyal hayatı neticede onlar evirip çeviriyor.

Bir toplumda eğitim kurumlarını kim elinde tutuyorsa toplumun geleceğine onlar yön verir.

Özel okullar, Millî Eğitim Bakanlığı’nın şair okullarından farksız olarak resmi programı uygulamıyor mu? Kesinlikle uyguluyor. Ama eğitim, insan ve program toplamından oluşuyor. Program çok önemli, insan unsuru ise daha önemlidir. Ad ne kadar hırçın olursa olsun birincisinin tutumundan etkileniyor. İmam Hatip Liselerinin programı çok iyi değildi. Ama değerli öğretmen ve öğrenciler, o programa rağmen güzel neticeler aldılar. Hayırlı kurumların elinde özel okulların programlarına rağmen ne büyük neticeler verdikleri ise herkesçe bilinmektedir. O okulların öğrencileri, İmam Hatip Lisesi öğrencilerinden de daha şuurulu ve daha salih amel sahibiydiler.

Yörede ana dil öğretimini tercih eden özel okulların, yöre eşrafı ve elit sınıfının tercih edeceği okullar olacağı öngörülmecek bir durum değildir. Geçmişte belki bu okullar boş kalırdı. Oysa dünya gerçeği

değişti, bölge gerçekleri değişti. Eşref ve elit sınıf, neticeye bakıyor. Bu okulların bu neticeyi sağlayan bir imkân oluşturması kesin gibidir.

Eğitim-öğretimde küçük adım yoktur, tohum vardır. O tohum yeşerme imkânı bulduğu yerde büyür ve alanını genişletir.

Özel okullar küçümsenemez, özel okullarda ana dil öğretimine imkân veren bir açılım da küçümsenemez.

11. Modernizme karşı medrese geleneği

“Ulus devleti” tasarlayanlar, “göç alarak çağdaşlaşmayı ve göç ettirerek çağdaşlaştırmayı” oyun edindiler. Bir değişim yaşanmazsa, 20-25 yıl önce Diyarbakır’dan, Mardin’den, Muş’tan, Bingöl’den... Batıya göç ettirilenler, 75-100 yıl önce Balkanlardan Trakya ve Ege’ye göç ettirilenlerin yaşam tarzına sürüklenecek. Medrese geleneği bu değişimde önemli bir rol alabilir

İslam dünyasında kurulan ulus devletlerin oluşum hedefi, Müslüman toplumu modernizm (çağdaşçılık) doğrultusunda özünden koparmaktır.

“Ulus devlet” tasarısına göre, Müslüman toplum Batı’nın çıkarları doğrultusunda, bir kalıptan çıkarılıp başka bir kalıba bastırılacaktır.

Bu tasarıda kesinlikle bir “terk” ve “kabul” söz konusudur. Terk edilecek kalıp İslamî hayat tarzıdır; bastırılacak kalıp Batı’nın gayri İslamî çağdaş hayat tarzıdır. Müslüman toplum, “gerilik” diye yaftalanan İslamî hayat tarzını terk edecek; “namus” kavramını unutacak, “haram-helal” kriterlerini tanımayacak; “ilericilik” diye vitrinlenen çağdaşçı yaşamı kabul edecek; kızının dansöz, oğlunun barmen olmasını normal karşılayacaktır.

Ulus devlette toplum, “eski toplum” olmayacak; “eski toplumun” ortak değerlerini paylaşmayacaktır. “Yeni toplum” için “ortak değer” çağdaşçılık (modernizm-modernite) olacaktır. “Ulusal birlik”, çağdaşçılık üzerinden sağlanacaktır. Toplum, buna fikren zorlanacak, fikri zorlama yetersiz kalırsa maddi koşullar o yönde ayarlanacak; değişime direnen olursa “eli geniş tutulan” “kolluk kuvvetleri” müdahale edecektir.

Bu, ulus devlet sürecinden geçen bütün Müslüman toplumların ortak acısıdır. Bu acıyı yaşatanlar, ülke koşullarına göre araçlar edindiler; çağdaşçılığı o araçlar üzerinden dayattılar.

Türkiye’yi Osmanlı’nın yerine bir ulus devlet olarak tasarlayanlar, daha İttihat ve Terakki döneminde “çağdaşçılık” hedefi için göçü araç edindi.

“Modern Türkiye projesinde”, göç ister müdahaleyle gerçekleşsin ister tabii koşulların neticesi olsun çağdaşlaşma ve çağdaşlaştırma için bir fırsat, bir imkân olarak değerlendirildi. Bu projede göç hem kurucu unsurdur hem sürekli unsurdur.

Rusya’dan göç eden Aydın Kisveli, Yusuf Akçura, Ahmet Ağaoğlu gibi Batıcılık misyonerleri, Türkiye’de çağdaşçılık ideolojisinin hem ırkçılık hem günlük hayat tarzı alanında yer edinmesinde büyük rol oynadı.

O modernist ve (sözde) ırkçı adamların Rusya’dan göç ettikleri günlerden 80’li yıllara, Balkanlar’dan veya Kafkaslar başta olmak üzere Rusya işgali ve etkisi altındaki topraklardan Türkiye’ye göç ettirilen Müslüman nüfusun on milyonu aştığı düşünülüyor.

Farklı yerlerden gelse de o Müslüman nüfusun bazı ortak özellikleri vardı:

Uzun savaşlar yüzünden medreseler ve dergâhlar tahrip olduğundan İslam konusunda bir cehalet vardı.

Nüfusun bir kesimi, cehalet ve dış baskı yüzünden Batılı hayat tarzını edinmişti; bazı gençler içki içiyor, bazı kadınlar başı açık dolaşıyordu.

Buna rağmen ezici çoğunlukta İslamî hayat tarzına karşı büyük bir özlem vardı. Türkiye’yi sığınacak bir İslam yurdu olarak görüyorlardı. Göçün ardından kendilerini sığındıkları İslam yurdunun ellerine bıraktılar, onun kendileri üzerindeki tasarrufatına razı oldular.

Bugün Trakya ve Ege’deki göçmen asıllı Türkler, çağdaş laik yaşam tarzıyla CHP’nin seçmen tabanı olarak bilinir. İşin aslı böyle değildi. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında İzmir Meydanı, CHP’nin yanında kurulan ve halkın dine yakın bildiği partilerin büyük miting alanıdır. O meydanda o günlerde CHP karşıtı tarihi toplanmalar yaşandı. İzmir, 1950’li yıllarda da Adnan Menderes’in en önemli kalelerinden idi. CHP karşıtlığında Erzurum ile aynı noktada olacak kadar ileriydi.

GÖÇLE MODERNİZME KADRO OLUŞTURDULAR

Türkiye'yi bir ulus devlet olarak tasarlayanlar, dışarıdan gelen Türk göçü konusunda şu programı uyguladılar;

1924'ten itibaren İslamî eğitim yasaklanarak, İslam'a sevdalı ama İslam konusunda cahil kitleler, cahillik noktasında bırakıldı.

Balkanlarda, Rusya'da içkiye alıştıran gençler, başı açtırılan kızlar, Anadolu halkının önüne "İşte çağdaş Türk" diye kondu; devlet memuriyetinde onlara özellikle görev verildi, böylece onların çağdaşlığı hem garanti altına alındı hem de ödüllendirmeye Anadolu halkı için bir çekim alanına dönüştürüldü.

Zavallı Müslüman Türk göçmeni... Kendi isteğiyle değil; Balkan ve Kafkasları boşaltarak Avrupa'daki Müslüman nüfusu sınırlandırmak isteyen Batılı devletlerin zoruyla gelmişlerdi. İslam oldukları için Batı'dan kovulmuşken Türkiye'de bir İslam yurdunun Batılılaştırılmasına araç edinilmişlerdi. Yeni yurttaki yeni nesillerini İslam içinde tutmayı hedeflerken onların yeni nesilleri İslam'dan uzaklaşma modeline dönüştürülmüş, İslam'dan uzak kalmanın garantisi olmuştu.

Türkiye'de yaşanan iç göçler ancak bu göçmenlerin felaketi ile değerlendirildiğinde anlaşılabilir ve bu göçlerin neticesi görülebilir.

11.1. MODERNİZME KATKI İÇİN İÇ GÖÇ

Türkiye, 1950'lilerin ortasından itibaren "sanayileşme" kaynaklı iç göç yaşamaya başladı. Sistem kendini yenilediği 1960 ihtilalinden sonra bu iç göçten de "çağdaşçılık" yönünde yararlandı. İşsizlikten, açlıktan köyünü terk edenler, gecekondular mahallelerinde piyon sol örgütler marifetiyle sosyalizm üzerinden "çağdaşlığa" sürüklendi, sol grup ve partiler için oy tabanına dönüştürüldü.

Daha büyük bir göç dalgası ise 1980'li yılların sonlarında koptu; bu dalga da derin sistem tarafından "çağdaşçılık" hedefli "tarihi tecrübe" doğrultusunda değerlendirildi, değerlendirilmeye de devam ediyor.

Sol örgütün etkili olmaya başladığı yıllar... Bir sabah üniformalılar, bir köye gidiyor; sol örgüte desteği kesme iddiasıyla "Yarın köyü boşaltacaksınız" başka bir köyde de akşam karanlığında gelen solcu militanlar, "Köyü hemen boşaltın" diyordu. Çoğu zaman ağır bir mağduriyet oluşturma isteğiyle olacak, köylülerin bütün eşyalarını almalarına da izin verilmezdi. Köylü köyünden muhtaç bir şekilde kovulurdu.

Bu, bir göç değil, bir savrulmaydı; zavallı Kürtler, iki püskürtme cihazı tarafından savrulmuş gibi Anadolu'nun dört bir yanına düştüler. Birkaç ev halinde bir Ege, bir Trakya, bir Karadeniz şehri kenar mahallesinde düşenler, ağır bir ekonomik baskı altında, geçim derdi için acı çeke çeke değerlerini göz ardı ettiler. Öyle ki babası içki kokusu alınca midesi istifra eden gençler, barlarda içki servisi yapar oldular.

Özellikle Çukurova gibi yörelere savrulup oralarda yığılanlar ise sol örgütün çalışma alanına terk edildi. İslam dünyasının neredeyse tamamında "çağdaşçılık" ulusal sola ihale edilmişti. Savrulmanın neticesinde kenar mahallelere yığılan Kürt kitlenin çağdaşlaştırılması da Kürt ulusal soluna bırakıldı. O günlerde derin devlet üzerinde olduğu kadar sol örgüt üzerinde de etkili olan Yalçın Küçük ve Doğu Perinçek gibi isimler aracılığıyla, Kürtlerin göçle çağdaşlaştırılması yönünde derin devletle sol örgüt arasında sözlü bir anlaşma yapılmış mıydı, bilinmiyor. Ancak bütün saha araştırmaları, sonucu oraya götürüyor.

11.2. MODERNİZM DEVAM EDİYOR

Çukurova ve benzeri yerlerde sol örgütlerle çatışmayı göze alamayan dindar kesimler göçle oluşan mahallelere hiç giremediler. (Ki bir kısmı da devlet güçleri tarafından, sözde bir çatışma zemini oluşmasını diye, irşad çalışmalarını oralara götürmemeye konusunda sıkıca tavsiye olunmuş gibi.)

Sol örgütlerle çatışmayı göze alanlara yönelik ise darbe dönemlerine özgü bir baskı yapıldı. Sol örgüte propaganda imkânı verilirken dindarlara neredeyse yaşam hakkı tanınmadı, gecekondular mahallelerinde ağzını açan dindar, kendisini sorgularda ve hapislerde buldu. Ne yazık ki bu süreç tam son bulmuş değil.

“Binicisi kim olursa olsun devlet atı bildiği yöne koşar” derler. Bu at, özellikle söz konusu yöre ve yöre insanı olunca kolay gem almıyor. Bildiği yöne koşmak için inat ediyor.

Birçok yerel yönetim dahil, bürokrasinin zihniyetinde “çağdaşçılık” hâlâ “ortak değer”dir. Bir mahallenin sosyalleşmesi, rehabilite edilmesi söz konusu olacaksa bürokrasinin aklına o mahalleye bir şarkıcı kadın götürmek ya da o mahallenin çocuklarını bir şarkıcı kadının konserine götürmek geliyor. (Bununla çağdaşçılık mihrinde sevap kazandıklarını düşünüyorlar herhâlde!)

Daha bir iki ay önce, bir muhafazakâr gazete, Adana’ya göçle gelen ailelerin kızlarından bir futbol takımı kurulduğundan övgüyle söz ediyordu. Bu, onların rehabilitesi yönünde önemli bir girişimmiş. Ege ilçelerinden birinde de CHP’li belediyenin kenar mahalleye çıplak kadın gösterisi götürdüğü haberi çıktı. Belediye CHP’li olunca haber oluyor, diğer belediyelerin de modern eğlence hizmeti (!) bunun gerisinde değil. Eğlencecilik, belediyeler için “çağdaşçılık ispatıdır. Eskiden onunla kendilerini darbecilerden korurlardı. Şimdi alıştılar, terk etmiyorlar.

Kaldı ki “sosyal devletçilik”de ekonomik devletçilik gibidir. Ekonomik devletçilikte devlet, ekonomik yatırımları bir düzeye gelinceye kadar kendi yürütür, sonra ona ihtiyaç kalmadığından kendi gelişimine bırakır. Sosyal devletçilikte devlet, çağdaşçılığı önce kendisi organize eder, bu yapı kendisini döndürebilecek noktaya ulaşınca devlet onu kendi döngüsüne bırakır. Devletin o noktada doğrudan iş yapmaması o politikaları desteklemediği anlamına gelmez. O politikaları desteklememek ancak onların durdurulmasıyla gerçekçi olur. Oysa bir kısım bürokrasi hâlâ, göç alan mahallelerden bir kız çocuğunu dans ederken görmekten dinine birini katmış bir misyonerin keyfini duyuyor, bunu resmî sosyal politikanın bir zaferi gibi görüyor.

Öte yandan özellikle Adana’da birkaç yıl önce bir lisenin damında namaz kılan öğrencilerin “çağdaşlık önderi” (!) Hürriyet gazetesine haber olmasından bu yana “çağdaşçılık” konusunda uluslararası güçleri sakinleştirmeye yönelik bir süreç başlatıldı. Bu sürecin son durumu ise olumlu değil.

Sol örgütün “en büyük düşmanı şeyh ve mollalardır” diyerek alimlerden soğuttuğu aileler, bugün Adana’da, Mersin’de, Konya’da, İstanbul’da... hastasına “Allah şifa versin” diyecek, kız çocuğuna nasihat edecek, gencine “Annene babana bak” diyecek şahsiyetleri özlemle arıyor. “Ah, köyde olduğu gibi bu daracık bodrum katı evimde bir alimin minderinde oturduğunu görsem, ona dayanacağı bir yastık versem, ölsem de gam yemem” diyor. “Yok mu bize bunu yaşatacak biri?” diye yalvarıyor.

11.3. TOPLUMSAL KORUNMA İÇİN MEDRESE GELENEĞİ

19. yüzyılın son çeyreğinde G. Afrika Müslümanları, zencilerden sonra toplumun en alt kesimini oluşturuyordu. Hırsızlık, soygun gibi işler öncelikle onlardan sorulurdu, Müslümanların yol açtığı asayiş sorunlarına son vermek için yapılan bir başvuruyla Kerküklü medrese alimimiz Ebubekir Efendi oraya gitti, birkaç yıl içinde orada medrese geleneğimiz üzerinden büyük bir toplumsal dönüşüm sağladı. Bugün G. Afrika Cumhuriyeti Müslümanları ülkenin en nitelikli sınıfını teşkil ediyor ve Afrika’daki İslamî hizmetlere öncülük ediyor.

Medrese geleneğimiz toplumsal bir koruma ve kalkındırma sağlamada bereketli bir kapıdır. Mektebi açık olanın sırtı yere gelmez. Eskiden 40-50 hanelik köylerimizde bile küçük bir medrese vardı. Bugün neden Balıkesir’in böyle bir mahallesinde olmasın? Hem daha eski dönemlerde her seydanın camisi yoktu, kimisi dükkânında, kimisi ticaret yollarında ders vermiyor muydu?

Özellikle sıra kitapların bereketi tescillidir, onların etrafında oluşacak küçük halkalar, göçle gelenleri nitelikli bir sınıfa dönüştürebilir; bu sınıf, yerli toplum içinde toplumsal huzur ve birliğin çekirdeğini oluşturur, yok edilmek istenirken ışık olur. Bu gelenek Çin’den Kanada’ya kadar nereye taşınsa bir ihya sağlayacak güçtedir. Yeter ki İbn-i Hişam’ın (ra) deyişiyle “İlim talebeleri kanatlarını indirip öğrenmekte dirensinler.”

Aksi hâlde, Doğu’dan iç göçle gelenlerin sonu, Balkanlardan dış göçle gelenlerin sonu gibi olacaktır. Olur mu, denemez; daha dün Kürt göçmenler Mersin’de, İstanbul’da hiç tanımadıkları ancak dinlerine

küfrettiklerini ve “namus” kavramına savaş açanlar arasında yer aldıklarını bildikleri “sol aydınları” milletvekili seçmediler mi?

Hiçbir toplum, sosyal kanunlar karşısında ayrıcalıklı değildir. Benzer projeler, bir engelle karşılaşmazsa benzer sonuçlar doğurur. Özellikle Ege ve Trakya’da dış göçlerle gelenlerle iç göçle gelenlerin gençleri aynı meyhaneye devam edip zaman zaman kavga etmiyor mu ve bu kavgalar, bir kargaşaya yol açacak kadar taraftar bulmuyor mu? Dış göçle gelenlerin aileleri 75 yıl önce dindar değil miydi? İç göçle gelenlerin aileleri ise hâlâ dindar değil mi ve o gençler sol partilerin eylemlerinde en düşük insanlara yönelik hak pankartlarını birlikte taşıyor mu? Yoksa Taksim’deki benzer etkinliklere katılanlar hep Balkan göçmeni midir?

12. Eğitim, Kültür ve Bağımsızlaşma

Eğitim politikaları, kültür politikaları ile bütünlük içinde her ülkenin aynasıdır; ülkenin rengini gösterir. Belki daha doğru bir ifade ile eğitim politikaları, bir ülkenin yol yön işaretleridir, ülkenin nereye gittiğini gösterir.

Eğitimin fikriyat iskeletini ise hiç kuşkusuz sosyal bilimler dersleri oluşturur. Özellikle dil ve edebiyat dersleri, bütün sosyal bilimleri ilgilendirmesi ile eğitim politikalarının fikriyat yönüne ayna tutar, tasarlanan geleceğe gösterecek işaretleri mutlaka içerir.

Bir ülke, kendisini hangi köklerle ilişkilendiriyor? Bugün kendisini nasıl görüyor? Kendisini gelecekte nasıl görmek istiyor? Bu soruların cevabını ders kitaplarında görmek mümkün.

Üniversiteye giriş sınavları, zorunlu eğitimin kazanımlarının karşılık bulup bulmadığını sorgulayan, dolayısıyla her yıl zorunlu eğitimin minyatürünü sorular üzerinden yapan, eğitimin bir mikro resmini çeken sınavlardır. O sınavlara bakarak ülkenin kültür ve eğitim politikalarını; dolayısıyla ülkenin kendisini hangi köklerle ilişkilendirdiğini, bugün nasıl gördüğünü ve yarın nasıl görünmek istediğini görebilmeliyiz.

Yüksek Öğretim Kurumuna (YÖK) bağlı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezinin (ÖSYM) sorumluluğundaki bu sınavların Türkçe-Edebiyat kısmında 12 Eylül'den sonra bile çok belirgin bir ideolojik dil kullanılmadı. Tüm sınav tarihi boyunca herhâlde Türkçe-Edebiyat'ta on kez Mustafa Kemal'le ilgili soru sorulmamıştır. Bununla beraber yakın bir döneme kadar anlam sorularında, resmi ideolojinin Tanzimat'tan bu yana benimsediği eğilim; çocukların bilinçaltını etkileyecek bir dille alttan alta işlendi.

Soru metinlerinde İslam öncesi ve İslam sonrası Türk edebiyat birikimine, bir folklor nesnesi gibi ya da bir müze malzemesi gibi değinildi. İslam edebiyatı tamamen dışlandı. Batı edebiyatı, bütün birikimiyle ve kutsanarak metinlere yedirilip sunuldu. Hepsinden daha önemlisi: Yerel olan her şeye yönelik ustalıklı bir aşağılayıcı Sol eleştiri getirildi; buna karşı Batı'ya ait her şey alttan alta kutsanarak verildi.

Son yıllarda bu eleştirel yaklaşım genel olarak terk edildi. Bunun için de edebiyat ağırlıklı soru metinlerinin yerini kısmen günlük yaşama bakan sorular aldı. Ama bu kez de,

1. Daha önce olmadığı kadar Batı dillerinden terim, metinlere girdi, Türkçe eğitimini olumsuz etkileyecek bir dil Batılılaşması metinlere sirayet etti.

2. Sıradanlığı ancak aşmış nice Batılı yazar ve akademisyen paragraf metinlerinde görülmeye başlandı.

Bu yıl ise kelimenin tam anlamıyla bir facia yaşandı: Dil eğitimi ile günlük yaşam arasında ilgi kurma adına; geçmişin derin yapıları tarafından popülerlik kazandırılmış bir pop şarkıcısı kadın ile adını ilk kez bu sınavda gördüğüm ve eşcinsellikle ilgisi bulunan bir popçu ile ilgili değerlendirme, divan ve halk edebiyatı ile mezcedilerek öğrencilerin önüne kondu, reklam edildi.

Nereden tutsanız tam bir facia çünkü;

1. Metinde adı geçen kadın popçu, İzmir odaklı nesnel değişimin bir simgesidir. Yaşam tarzı ile geçmişten kopmayı, Tanzimat günlerinden bugüne amaçlanan değişimi simgeliyor. Dede, dindar belki bir cami görevlisi (müezzin), baba ve anne, modern muhafazakâr (tesettürü benimsememiş ama inançlı), kendisi ise milli değerleri müzeli bağlamında dahi önemsemeyen sol eğilimli "çağdaş kadın". Bu pop şarkıcısı, yıllardır bu simge olma hâlinin ekmeğini yedi. Parasını bir tür sistemin fiili reklamı olma hâlinde kazandı. Bu çerçevede resmî ideoloji tarafından popülerleştirilip beslendi. Öte yandan aynı kadın şarkıcı, sayısı bilinmeyen evlilikleri ile aile yaşamının tüketilişinin de simgelerindedir.

Herhâlde "modern muhafazakâr" ailelerin bu tür çılgın çocuklarından sonraki nesli, Batı'yla uyum içinde daha da "çağdaş" düşünülüyor ki soruda o pop şarkıcısının yanına eşcinsellik yönü olduğu söylenen bir yeni nesil pop şarkıcısı yerleştirilmiş: Dede, alim veya din görevlisi; oğul modern muhafazakâr, torun pop şarkıcısı, torunun çocukları eşcinselliğe bile açık olacak kadar ultra modern, Batı'nın son versiyonu... "Dayatılan" silsile ne yazık ki bu.

Paragraf metninin tasavvufi yönü de olan bir divan şairi ile ilişkilendirilmesi ise tam bir skandal. Zira 12 Eylül sonrası liberal politikarlardan bu yana “milli bir eşcinsellik” üretmeye çalışan bir yapı var. Eşcinsellik, Batı’nın son üretimi değil; bize ait tarihi bir gerçeklik, renklerimizden biri diye propaganda yapıyorlar. Bu soru metni ne yazık ki bilerek veya bilmeyerek bu yapının emellerine hizmet ediyor. Sol yanı bulunan bir pop şarkıcısı ve eşcinsellik yönü olduğu söylenen bir neo Batı kuşağı mensubu popçu ile Şeyh Galip’i aynı kareye alarak, onun da yanına halk türkülerini seslendirmesiyle milli sanatçı statüsü bulunan Neşet Ertaş’ı eklemek... “Hepsi de bizden” mantığına (!) bakıyor ki Batılılar bunu olumlu anlamda “salata” ile anlatsalar da bizde buna ancak “tırşık (!)” denir. “Tırşıkçılık” ise hiç de olumlu değil.

Ve dikkat edin: Bu, bir yüksek lisans veya doktora sınavı değil, lise son sınıf öğrencilerine yönelik bir kazanım değerlendirme ve yetenek belirleme sınavı...

12.1. MESELENİN ARKA PLANI

Haklı olarak kendimize, “Bunu niye yaşıyoruz?” diye soruyoruz. İşte ana etkenler:

1. Bilgi konusunda tepemize kâbus gibi binen kompleks sorununu aşamıyoruz. İslamî kesimin duayen yazarlarının bulunduğu bir ortamda tanıklık etmişim. Mikrofonu eline alan her şahsiyet, söze Batılıdan alıntıyla başlıyordu. Dehşet verici bir hâl!

Bir düşünelim: Bir ülkenin önde gelen Hıristiyan yazarları toplanıyorlar ve ayağa kalkan her yazar, bir İslam önderinin sözüyle konuşmaya başlıyor!

Üstelik o yazarların sözlerini senet edindikleri Batılı düşünürlerden geri kalır bir yanı yoktu. Her biri, andığı Batılı düşünürün yazdıklarını hay hay yazabilirdi.

Öyleyse neden onları göklere çıkartıp onlardan ilham almaya çalışıyorlardı? Herhâlde, çağdan ne kadar haberdar Müslümanlar olduklarını ispatlama kaygısına düşüyorlardı. Aslında kendilerini bilerek öyle kuruyor değildiler. Biliçaltından öyle kurulmuşlardı. Yani özellikle bir kasıtları yoktu ve bu, kasıtlarının olmasından da daha kötüydü. Zira, nihayetinde bu tutum, ne yaptığını bilmemek, farkında olmadan davranmak kapsamına girer ki... Düşünür konumundaki insanlarımız bu hâlde iseler, onları okuyan sair kişiler ne hâlde olurlar acaba?

Bu, zannedildiğinden çok daha büyük bir sorundur. Bütün sahaya yansıyan bir sorun...

2. Ülkenin bağımsız, tutarlı ve şamil bir kültür politikası yok. Bunun ilk kanıtı, kültür bakanlığının turizm bakanlığı ile bütünleştirilmesidir. Kültür işleri bir tür ticari tanıtım faaliyeti gibi değerlendiriliyor. Kültür bakanlığının Turgut Özal döneminde yaptığı hizmetler bile bu dönemde yapılmadı.

Kültür Bakanlığı, uzun süre Ertuğrul Günay isimli şahsın bakanlığında Sol çizgiyi sürdürdü. Sonra turizm bakanlığı ile bütünleşip edebiyattan tamamen elini çekti. Tiyatro ve sinema alanında ise eski solcu yazar çizerlerin “ılımlı” gibi görünen ama aslında paragöz tiplerini doyurma bakanlığı olarak kaldı.

Geçmişin eskimiş nice ismi, bu dönemde tekrar devlet tiyatrolarında ve sair yerlerde paraya boğuldu. Buna karşı, bu dönemde kayda değer bir tek tiyatrocü, sinemacı yetişmedi. Düşünce yüzeyselleşip popülerliğe teslim oldu.

İkinci kanıtı ise TRT dizileridir. Daha önce dizi yapacak para bulamayan bu kurum, bugün, Sol kalıntıların laçka dizileriyle halkın milyonlarını harcıyor. Yazık hem de çok yazık... Yapılan ne? Herhâlde günlük yaşamın ekrana yansıtılması diyecekler... Hakikatte ise tam bir rezalet... Halkı iyiliğe doğruya yöneltme yok... Nitelikli sanat eseri yok... Dil de edebî olma bir yana Türkçeye hakaret gibi. Manzara; arabesk ve “sevgenç” kültürünün biraz sol karıştırılmış pespaye bir hâli...

Üçüncü kanıtı ise edebiyat ders kitaplarıdır. 1950’li yıllardan bu yana ülkede edebiyat ders kitapları hiç bu kadar niteliksiz yazar çizer torbasına dönmemişti. Sanki aklını tatil etmiş biri, Ankara’da Sakarya caddesi, İstanbul’da İstiklal Caddesi meyhanelerini dolaşıp Sol masalardan yazar çizer ismi almış da “tarafsızlık olsun” diye ders kitaplarına tıkıvermiş. O ders kitapları ile ülkede Akif’in değil, Necip Fazıl’ın gençliği değil ancak Orhan Veli’nin edebiyatı meze bilen masa arkadaşları yetişir.

Dolayısıyla ÖSYM'nin tutumu, ÖSYM'ye özgü veya bireysel bir sapma değildir. Kültür politikalarının bir yansımasıdır. Ülkenin kültür politikalarının resmidir.

3. Milli Eğitim, YÖK, TRT denmeden bütün kurumlarda ehliyetsiz, makam düşkün, fikriyatı olmayan, ameli güne göre ayarlanmış tiplerin siyasiler tarafından tercih edilip terfi edilmesi sorunun bir diğer yanını oluşturuyor.

Kültürden, düşünceden nasibini almamış bir yapı; şunun bunun kardeşi, yakını mantığıyla, kültür politikalarının en önemli kurumlarını yanar döner tiplere teslim ediyor.

Bu tipler namaz da kılsalar oruç da tutsalar, gerçekte her şeyleri ile sadece günlerini kurtarma peşindeler. Kendilerini o makama getirenlerden yana eminler. Geriye geçmişin baronlarını memnun etmek, kendilerini Sol medyanın dilinden korumak kalınca önüne gelene “şabaş çeken” bir çalgıcıya bürünüyorlar. Öte yandan bu yanar döner tipler, Sol medyanın hedefine alacağı herkesin koltuğundan olacağından, onların öveceği herkesin de “kamuoyu desteği sağlam” denerek yerinde tutulacağından eminler. Bunun için, söz konusu olan sanat, edebiyat, kültür olunca duyarlılıklarını bildikleri o çevreleri odağa alarak hareket ediyorlar.

4. Nihayetinde kökleri sağlam bir bağımsızlık hareketi ancak sağlam bir kültür ve dolayısıyla eğitim politikası ile mümkündür. Öyle görünüyor ki bu, hâlâ göze alınmıyor. Dışarıda Batı'dan kopuş, eksen kayması; içeride Tanzimat'tan Cumhuriyete her yere sinmiş “çağdaşçı” yapıyla çatışma olarak yorumlanacak her tür girişim; program bozacak, işleri rayından çıkaracak hikmetsiz bir adım olarak görülüyor. Batı'nın ve içerideki acentelerin “tam bağımsızlık” olarak görecekleleri her tür adımdan özenle kaçınıyor. Aksine kültür ve eğitim politikaları üzerinden ana eksenden kopulmadığı, yapılanların sadece ana eksen içinde, Batılı anlamda bir sistem içi muhafazakârlık olduğu ispatlanma kaygısına düşülüyor.

Bu kaygı, eğitim, aile, kültür bakanlıklarının sahasına giren her hususta İslamî kesimin ve duyarlı sıradan dindar insanın tepkisine yol açan sistematik uygulamalara dönüşüyor.

13. Eğitim nereye bakıyor?

Eğitim, planlı bir etkinliktir; gelişigüzel kabul etmez. Eğitimde her etkinliğin bir hedefi ve o hedef doğrultusunda amaçlanmış kazanımları vardır. Bu hedef, amaç ve kazanımlar kadar onlara ulaşmak için tatbik edilen etkinlikler de eğitimin nereye baktığını gösterir.

Eğitimin baktığı yer, en basit anlatımla öğrencinin ulaştırılmak istendiği yerdir. Bir eğitim sistemi, nereye bakıyorsa öğrenciyi oraya yönlendirir, hangi dünyayı dikte ediyorsa ondan öyle bir dünyayı temsil etmesini, öyle bir dünya adına var olup yaşamasını bekler.

Bu yaklaşımla, analizimizde üniversiteye giriş sınavını odağa alarak “Türkiye’de eğitim, geçirdiği değişime rağmen nereye bakıyor?” sorusuna cevap bulmaya çalışacağız.

13.1. ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ SINAVI AYNASI!

Bugüne kadar isimleri ÜSS, ÖSS-ÖYS, YGS-LYS nihayet YKS (TYT-AYT) olarak değiştirilen üniversiteye yerleştirme sınavları, eğitimin nereye baktığı ile ilgili önemli bir göstergedir. Çünkü Türkiye’de temel eğitim, 12 yıl gibi uzun bir zamana yayılmıştır. Temel eğitim, çocuğu bebeklik çağından hemen sonra teslim alır ve onu rüşt çağına kadar yönlendirir. Bu çağ, okul öncesi ile birlikte, hiç kuşkusuz kişiliğin oluşması açısından insan yaşamının en önemli çağıdır. İnsanın kimliği genel olarak bu çağda oluşur. İnsan, genel olarak bu çağda edindikleri ile dünyaya bakar, dünyayı değerlendirir, dünyayı eleştirir ve dünyanın geleceğine dair tasarımlara ulaşır.

Üniversiteye yerleştirme sınavları, işte bu çok önemli çağda eğitimin öğrenciyeye yönelik kazanımlarını ölçer. Daha açık bir ifadeyle eğitimin, öğrenciyeye ne verdiğini, eğitimde planlanan amaçlara, hedeflere, kazanımlara öğrenci bağlamında ne kadar ulaşıldığını belirler.

Bunun için, eğitimin planlı olmasının bir karşılığı olarak bu sınavlardan beklenen, sınavların bütün olarak temel eğitime ayna tutması, temel eğitimin kazanımlarını sorgulaması ve öğrencinin yönlendirilmek istendiği dünyaya ne kadar yöneldiğiyle ilgili bir kanaate ulaşılmasıdır.

Özellikle Türkçe-Edebiyat soruları, eğitimin sosyal alandaki kazanımlarının bir tür minyatürünü oluşturur.

Haziran ayının son haftasında üniversiteye giriş sınavı (Yükseköğretim Kurumları Sınavı, 2021-YKS/TYT-AYT) yapıldı. Sınavın 2 milyon 607 bin 903 gibi muazzam bir aday öğrenci sayısı vardı. Dünyadaki pek çok ülkenin nüfusundan daha fazla bir sayı.

2021 üniversiteye giriş sınavı YKS’nin Türkçe-Edebiyat sorularına bakıldığında, ÖSYM’nin sınav hazırlama komisyonlarının öğrencinin önüne açık metinler koyma, öğrenciyeye net bilgiler sorma, seçenekleri temel eğitim için belirlenen kazanımlara uygun tutma gibi kriterler açısından “eski devrin” ÖSYM’sinin açıkça gerisinde kaldığını söylemek gerekir.

Soru metinlerinde uzmanlık/akademiklik kendini ne kadar belli ederse sınav o ölçüde acemilik yansıtır. 2021 YKS sorularının metinleri bu açıdan buram buram akademisyenlik kokuyor.

ÖSYM, 2017’den bu yana Türkçe anlam bilgisi kısmında bilim-teknik gibi farklı alanlardan sorular soruyor. Bu alanlarda sorulacak sorular, sınavın mantığı gereği, öğrencinin söz konusu alanlarla ilgili uzmanlığını (!) değil, o alanlarla ilgili, lise mezunu bir yurttaşın anlaması gereken bir metni anlayıp anlamadığını sorgulamaya yönelik olmalıdır. Halbuki ÖSYM’nin komisyonu, acemiliğin bir işareti olarak öğrenciyi o alanlarla ilgili adeta uzmanlık sınavına tabi tutuyor. Seçenekler de net olmaktan oldukça uzak, pek çok soru bilirkişi tarafından incelenirse çift cevaplı olduğu gerekçesiyle elenir. Ne var ki analizin amacı, bu tür teknik hususlar değil, sınavın kazanımlar açısından özünü okumak, sınavın düşünce ve ruh dünyasına biraz olsun ışık tutmak, kısmi de olsa bir tür beyin ve kalp tomografisi çekmektir.

13.2. SINAV SANKİ BAŞKA BİR ÜLKEDE YAPILMIŞ!

Eğitimin kazanımlarını belirleme konusunda en üst sorumluluk gibi en üst yetki de siyasi mekanizmadadır. Siyasi mekanizmanın en üst makamı olarak Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, geçmişten bu yana yeni bir dindar nesil yetiştirme hedefini gündemde tutuyor. Bu konuda çok önemli demeçler verildi, kapsamlı eleştiriler ve izahatlar yapıldı. Hatta hedeflenen nesil merhum Mehmet Akif Ersoy'un ifadesiyle "Asım'ın Nesli" olarak tarif edildi. Halbuki sınav, "Asım'ın Nesli" tasarısıyla değil, Tevfik Fikret'in oğlu Haluk tasarısıyla hazırlanmış. Sınavın özü/ruhu, Akif'e değil, Fikret'e bakıyor.

Sınav hazırlama komisyonu, Batılı olmaktan da öte Batıcı bir nesil tasarısıyla eğitime bakmaktadır. Soru metinlerinde dehşet verici bir yabancılaşma ve Batı'ya özenen 1950 öncesi sorunlu isimleri "örnek insan olarak" tipleştirme söz konusudur.

Türkiye'yi ve ait olduğu medeniyeti anlatan soru neredeyse yok. Buna karşılık gözleri sürekli uzaklara çeviren metinler sınava rengini vermiştir.

Bir mucit olarak Fox Talbot, bir opera bestekârı olarak Richard Strauss, "Zaman Yolculuğu" adlı eseriyle bilim tarihçisi James Gleick, bir eleştirmen olarak Neil Postman, diğer isimlerden Ed Catmull, Fawer, Saramago sınav komisyonunun gençlerimizin önüne koyduğu isimler arasındadır.

Buna bir de felsefeden Aristoteles ve Empedokles, bilim dünyasından da Newton, Rummer ve Hubble eklenmiş!

Bu komisyon acaba hangi ülkede yaşıyor? Öğrenciler için nasıl bir ufuk ön görüyor? Bu ülkenin ait olduğu medeniyet dünyasından hiç mi bir isim bilmiyor? Adı anılmaya değer bir ismimiz hiç mi yok?

Türkçe sorularında Ahmet Hamdi Tanpınar ve Yahya Kemal gibi uç sekülerlere en yakın iki "muhafazakâr" seçilirken bile onların yanına da Proust'u ekleme ihtiyacı hissetmişler. İstanbul'dan söz ederken Paris'i anma kompleksi duymuşlar. Biraz daha İstanbul'a yönelince sora sora "Alman Çeşmesi"ni sormuşlar.

Bu nasıl bir yabancılaşma, bu nasıl bir özünden kopuş? Sınavın mantığında klasik Batılı anlatımın, güncel Batı'dan Eski Yunan'a uzanan doğrultusu özenle takip edilmiş.

Türkçe sorularında yerele şöyle bir bakma lütfunda bulduklarında insanın "Bakmaz olasıcalar!" diyesi geliyor. Ama aslında komisyonun yaptığı; yukarıda ifade edilen doğrultuya yerelden aynı doğrultudaki isimlerin eklenmesi; böylece 1950 öncesi Türkiye'sinde dayatılan Eski Yunan'dan günümüz Batı'sına, günümüz Batı'sından yerel (ulusalcı) Batıcılığa hattını yansıtmaktan ibaret kalmıştır.

Yazım kurallarında Alman Çeşmesi'ni soran komisyon, ses bilgisinde Turgut Uyar'dan bir şiir parçası seçmiş. Geçen yıldan bu yana TRT'de yayımlanan bir dizi üzerinden adı, gençlerin belleğine kazınan bu II. Yeni şairi, hayatının mühim bir kısmını meyhanelerde geçiren, ahlak konusunda sıradan bir Batılı'nın dahi uç bulacağı sınırsız bir bohem! Siyaset olarak ise 1950'li yıllarda Adnan Menderes'e karşı düşmanlık güden kuşağın Sol temsilcilerinden biri. Dizelerini içki şişelerine yazmış; siroz olduğunu öğrendiğinde bile, "En hakiki Atatürkçü kimmiş, öğrensinler şimdi!" diyecek kadar sınırlı bir evrende yaşamış!

Komisyonun paragraf sorularında tercih ettiği diğer bir isim Orhan... İsmet İnönü'nün sürrealist şairi. "Ah bir de rakı şişesinde balık olsam!" dizesiyle ünlü... Sınırsız bir İslam düşmanı. Şiirdeki tanınmışlığını da o alandaki politikliğine borçludur. Ezanın aslına uygun okunmasının serbest bırakılması üzerine 15 Haziran 1950 tarihli "Yaprak" dergisinde yayımlanan çağdaş yobazlık eseri yazısını buraya almayı, mekân ve vakti heba olarak görürüm.

Şu satırlarla yetineyim: "Salt bir ezan meselesi olmaktan çıkıyor iş. Daha bir sürü geriliğin başlangıcı, daha bir sürü geriliğe göz yummanın işareti oluyor. Bu düşüncemizin doğru olup olmadığını anlamak için belki de biraz beklemek gerekecekti. Ama ona hacet kalmadı. Başbakanın demecini duyar duymaz sarıklar cüppelerle sokaklara uğrayan softalar düşüncemizin doğruluğunu çabucak ortaya koydu."

Bu yazının yayımlanmasından beş ay sonra Ankara’da belediyenin kazdığı bir çukura sarhoşken düşmüş, birkaç gün sonra öldüğünde otopsi raporuna “alkol zehirlenmesi” diye yazılmış. Bazı şiirlerini ambalajlara (!) yazmış. Pek çok dizesi o yüzden çöpe gitmiş.

Komisyon Türkçe sorularında yerelden araya bir Tarık Tufan karıştırmış ki? Şöyle hafif bir ortaya karışık olsun, der gibi takınmışlar. Ama meşhur Cumhuriyet Mitingleri katılımcılarına yönelik “ılımlı” yaklaşımı zihinlerde!

Bunlar, Türkiye’nin gerçeği, denebilir. Kabul ama Türkiye, bunlardan ibaret değil. Öğrencinin önüne konacak nice isim, bugüne kadar sadece İslâmî yönü olduğu için asla sorularda yer almadı. Bu haksızlık, adaletsizlik!

Edebiyat sorularına gelince daha ilk soruda hiç şaşırtmamış komisyonumuz: Edebiyatın ilk sorusu Freud’dan! Türk Dili ve Edebiyatının anlam bilgisi sorusunda her nedense Freud’un çalışmalarına dikkat çekilmiş! Bir sonraki soruda eserleriyle 1789 Fransız Devrimi’ni hazırlayan isimlerden Diderot’a geçilmiş! Sonra Batı’nın diğer büyükleri heykeltıraş Rodin ve Brancusi tanıtılmış!

Anlam sorusunda bu kadar yabancılaşma hem de “Türk Dili ve Edebiyatı” dersinde... Bu nasıl yaklaşım, bu nasıl bir zihniyet? Çözerken canım sıkıldı, yazarken “Pes!” dedim. Aradaki halk ve divan sorularını geçip yeni edebiyata bakınca Halit Ziya ve Sami Paşazâde Sezaî’nin ultra Batıcılığını geçtim. Onlara alıştık!

Modern şiiri sorulmuş derken dönüp dolaşıp yine II. Yeni’den İlhan Berk seçilmiş. Büyük şair mi? Herhalde bir köy ozanı kadar Türkçe’ye katkısı yok. Ama özel yaşamını anlattığı bir röportajını okuduğumda hiçbir edebiyatçı hakkında olmadığı kadar midem bulandı. Düşkünlükte sınır tanımayan yine bir bohem, bir alkolik... Bir sapkınlık şairi... Evde, kapalı bir odada bağlı ve uyan duran, zihinsel engelli, masum ablasının bedenini anlatmayı dahi hadsizliğine katacak kadar ileri (!) bir tip! Bunu röportajlarında anlatmakta da beis görmemiş!

Komisyonumuz, ahlak düzeyi öyle olan birinin şiirinin, bir lise öğrencisi tarafından okununca üsluptan tanınması gerektiğini takdir etmiş! ÖSYM, geçen yıl, “karışık renkli” biriyle bir şarkıcıyı sorunca dahi bu kadar değerlere sırtını dönmemişti.

İlhan Berk’in yanına da Nazım Hikmet, Attilâ İlhan, Cahit Külebi ve yine Orhan Veli yerleştirilmiş. Ultra sosyalist, ultra Kemalist şairler...

Komisyon lütfedip Necip Fazıl’ı sormuş. Ama onun da şairliğinin değil, tiyatroculuğunun bilinip bilinmediğini sorgulamış. Yanına ise sekülerlerden ve Soldan okkalı isimler konmuş. Kimler yok ki? Ahmet Kutsi Tecer, Sabahattin Kudret Aksal, Orhan Asena verilmiş! Bu nasıl bir kompleks?

SONUÇ OLARAK;

ÖSYM’nin sınav komisyonu, eğitimin sosyal alanını, öğrenciye Eski Yunan’dan Aydınlanma Batı’sına; Aydınlanma Batı’sından modern Batı’ya, modern Batı’dan 1950 öncesi Türkiye’si radikal Batıcı yapıya gelen, genel olarak çağı yetmiş yıl öncesinde kesilmiş, bir bakıma II. Dünya Savaşı’nda yıkılan Batı’da durmuş bir nesil tasarısı mantığıyla yaklaşmıştır. Dünyası orada başlayıp orada son bulan bir gençlik zihniyetiyle eğitimin kazanımlarını ölçmeye kalkışmıştır.

Türkiye’de eğitimin baktığı yer, ÖSYM’nin sınav komisyonunun baktığı yer ise hep beraber “yandık”.

Bu noktada iki ihtimal var:

1. Sınav komisyonu, eğitim icraatlarından en üst düzeyde sorumlu siyasi mekanizmayı tanımıyor, ona karşı bilinçli bir muhalefet içinde bulunuyor. Bu yaklaşımla, 1950 öncesinin, kökleri Eski Yunan’a dayandıran, bugünü çağdaş Batı’yı taklit üzerinden tasarlayan eğitim anlayışını dayatıyor.
2. Sınav komisyonu, ne yaptığını bilmiyor, lise öğrencilerine yönelik nasıl bir sınav hazırlayacağını idrak edemiyor.

Her iki ihtimali değerlendirmek de öncelikle siyasi mekanizmaya düşüyor. Çünkü sorumluluk nihayetinde kendilerine ait.

14. Eğitimde başarısızlık ve saf zihnin kaybı

Bir sorunun ardındaki etkenler bulunmadan o sorunu çözmek mümkün değildir.

Eğitimde kronik başarısızlık sorunuyla yüz yüzeyiz. Kronik başarısızlık sorunu, sadece formal eğitim denen okul içi eğitim için değil, informal eğitim denen okul dışı eğitimde de endişeyle izlenmekte ve bunun altındaki etkenler bulunmaya çalışılmaktadır.

Perşembe günü yazımda bu sorunun altındaki eğitim sistemi ile ilgili etkenlerden söz etmiş, sorunu sistemin bize yabancı olması etrafında açıklamıştım.

Ne var ki sistem bir bütündür, bütünlük içinde ele alınmadığında açıklamalar yetersiz kalabilir. Eğitim sistemi, dünyaya hükmeden modern-post modern sistem karmasının bir parçasıdır, dolayısıyla o sistem içinde ele alınması gerekir.

Modern-post modern sistem karması, dünyada doğal (saf) yaşam diye bir şey bırakmadı, hayatın tümünü şehirlileştirerek insanlığı geliştireceğini iddia etti, dünyayı buna inandırdı, dünya bir şehirlileşme yarışına girdi. Bunun hayatın bütün alanları gibi eğitime de yansımaları oldu.

İbn Haldûn'un temeddün teorisi hep toplumların savaşçı özellikleri etrafında anlatıldı oysa temeddün teorisi hayatın bütün sahaları ile ilgilidir.

İbn Haldûn'a göre şehirlileşme, insanı zamanla saflığından uzaklaştırır, nitelik kaybına uğratar, uyuşturup verimsizleştirir. Bu verimsizlik şehirlileşmeyen insan enerjisinin (saf toplumun) şehre gelmesiyle şehirde bir idarî değişim meydana getirir, bu idarî değişim hayatın diğer alanlarında da kendisini hissettirir. Zamanla o da şehirlileşir ve nihayetinde yerini başka bir saf topluma bırakır.

Her sınavdan sonra Çankırı'nın şu köyünden şu öğrenci Türkiye birincisi oldu, bu yılki Türkiye birincisi Tuncelili bir çoban gibi haberlerle sarsılırız. Bazen de "Hintli astronom", "Filipinli ünlü bilim adamı", "Orta Afrikalı büyük doktor" gibi haberler bize bu sarsıntıyı yaşatır.

Söz konusu beklenmeyen sonuçları, öğrencinin zekâsı, ailesinin mahareti gibi başkalarına uyarlanamayan bir hususiyetle açıklarız. Şahsileştirme ilmin alanı dışına çıkarma ile eşitir. Kişinin şahsî halî dediğiniz an, mevzuyu ilmin dışına çıkarırsınız. Dolayısıyla eğitimde taşradan gelen başarı örneklerini şahsileştirerek yararlanabilir olmaktan çıkarıyoruz.

Yanlışımızı fark edip o örnekleri İbn Hâldûn teorisi doğrultusunda bir kez daha değerlendirmekte yarar vardır.

Türkiye, Osmanlı'nın son yüzyılında Recaizade Mahmut Ekrem'in "Araba Sevdası"; Yakup Kadri'nin "Bir Sürgün" romanlarına konu olacak bir Batılılaşma yaşadı. İstanbul'un saf akı, Batı'ya bulandıkça bulanıklaştı, öz kaybına uğradı, verimsizleşti, Elmalılı Hamdi Yazır, Mehmet Akif Ersoy gibi istisna örnekler dışında ürün veremez oldu. Bunun için Sultan Abdülhamid Şeyh Esad Erdebilî Hazretleri misali pek ilim erbanını taşradan getirip onlardan istifade etti. Said-i Nursî, taşradan gelip İstanbul'daki ilmiye sınıfına meydan okudu.

1908'den sonra Anadolu'ya açılma hareketi, pek çok saf akı ülkenin farklı noktalarından eğitimin içine çekti, Cumhuriyet'in ilk yıllarından bugünlere bu saf akıl, Türkiye'de ve dünya genelinde kayda değer başarılar da elde etti.

Bizde esasen bugünkü Kadıköy, Bakırköy gibi Cumhuriyet Devri emekli mekanları anlamında tam bir şehirlilik çok sınırlıydı. Bizde esas olan hep yarı şehirli olmak, bir ayağıyla tabiatın içinde bulunmaktı.

19. Yüzyıl Osmanlısında bir kısım vüzera ve diğer ekabir çocukları, yarı Boğaz kıyıları yarı Paris yaşamında ilk kez "tam şehirli" oldular ve bizdeki ilk her tür üretimden uzak "Batı mukallidi sınıfı" oluşturdular.

Ancak, 1950'li yıllardan bu yana sürdürülen şehirlileşme siyaseti, teknolojinin her yere ulaşmasıyla Türkiye'de "köy, kırsal alan, yayla yaşamı, tabii saha, taşra" diye bir şey bırakmadı. Artık Ağrı Dağı

eteklerindeki çobanın dahi elindeki telefon internete ulaşıyor ve bu iletişim, o çoban için dahi saf akıl diye bir şey bırakmıyor, onun zihni de artık Bakırköy'deki şehirli ile hemen hemen aynı şeylerle bulanıyor.

Çözüm mü?

Eğitimde başarı için tecerrüd (soyutlanma) şarttır; zira tecerrüd, teberrü (arınma, saflaştırma) getirir.

Bugüne kadar şehirlileşmeye karşı imkân tedbiriyle eğitimde bazı başarılar elde edildi. Örneğin, üst imkânlara sahip kimi istisna çocuklar Türkiye derecesi yapabildiler. Ama o çocukların aileleri de incelendiğinde bir kısmını "subay çocuğu" olmaktan kaynaklanan özel durumlarla bir tecerrüd (soyutlanma) içinde olduğu, dolayısıyla şehrin törenleri dışında yaşamına bulaşmadığı anlaşılacaktır.

İmkânları sınırlı ailelerden başarılı olan çocukların da yine bir soyutlanma içinde oldukları rahatlıkla ortaya çıkar. Bir kısım din adamı çocuğu, diğer kısmı memur ve bir kısmı kapıcı çocuğudur. Her üç sınıfın da ya yaşam tarzıyla ya lojman yaşamıyla ya da dışlanmayla toplum dışında kaldığı görülür.

Eğitimde büyük başarılar için saf akıl şarttır. Saf akıl, eğitimde başarının hammaddesidir. Eğitim kurumları, o saf akılı bulup işleterek büyük başarılar elde eder. Oysa bu eğitim sistemimiz, "sosyalleştirme" adı altında saf akılı bulandırmak üzere kurgulanmıştır.

Eğitilecek kişiler sınıf sınıftır, alt hizmetleri yapmak üzere yetiştirilecek kişileri sosyalleştirmeyi bir hedef olarak belirlemek yerinde olabilir. Ama kendilerinden ilim alanında büyük başarılar beklediğimiz kimseleri 20. Yüzyıl jakobenizmi ile zorla sosyalleştirmek akıl kârı değildir. Saf akıllar o jakobenizm ile imha olur.

19 ve 20. yüzyıllarda Batı Yahudileri, "harika çocuklar" yetiştirmek için "soyutlanmış alanlar" oluşturdular; çocuğu eğitimini tamamlayıncaya kadar dışarıya kapalı köşklerinde eğiterek onu şehrin kirli kirliliğinden korudular. Bizim "Düzenli bir eğitim almadı, bilim adamı oldu" dediğimiz şahsiyetlerin hemen hepsi Yahudidir ve işin aslında böyle planlı bir soyutlanmaya tabi tutulmuştur.

Bu yöntemin İslam dünyasındaki şehirlerin günaha battığı 11 ve 12. Yüzyıllarda İslam dünyasında üst düzey aileler arasında uygulandığına inanıyorum, o devirdeki pek çok şahsiyetin yaşadıklarını siyasî-askerî gelişmelere dahil oluncaya kadar tanıyamamamız da bununla alakalı olmalıdır.

Öyleyse, köyün şehre dönmesini engelleyemediğimiz bugünün dünyasında eğitimde yeniden büyük başarılar için "yapay soyutlanmış çevre" bir çözüm olabilir. Çocukları teknolojinin imkânlarından yararlandırırken yaygın iletişim kanallarından uzak tutacak bu tür çevreler oluşturularak onların saf akıllarının bulanmasının önüne geçilebilir. Eğitim yeniden kendi hammaddesini bulabilir.

ABD, son yıllarda saf akıl gereksinimini Hintli veya Siyahî gençleri eğiterek karşılama yoluna gitti, Avrupa ülkelerinde ise bilim adamı dengesinin göçmenlerden yana bozulması bilinen bir hâldir.

Dünya bu sahada sıfırı tüketiyor, henüz dünya ölçeğinde şehirlileşmeyen İslam dünyasının şehirlileşmenin kirlenmişliğinden bu ölçüde etkilenmesi berbat bir durumdur. Dünyanın nimetlerinden az istifade ederken ekranlarda seyrederek kirlenmeye bulanmak kahredicidir. Bu durumun önüne geçmek için çözüm üretmek bir farz-ı kifâyedir.

15. Liselerde ne yaptık!

Son yirmi yılda hep “vatansız mücahitler tehdidi” propagandası yapıldı. Söz konusu kavramla kastedilen, dünyanın herhangi bir yerinde fırsat bulduğunda İslam adına eylem yapabilecek gençlerdi.

Bu gençlerin potansiyelleri neydi ve onları, kim, ne için yönlendiriyordu?

Birileri, bu soruları sordurmakla dünyayı o nefessiz propaganda ile uyuturken ortalığı “vatansız serseriler” kapladı. “Vatansız serseri”lerden kastım, ait olduğu inancı, kavmi, coğrafyayı yok sayarak dünyada “boş şey” adına ne varsa ona hücum eden, kaygısız, duyarsız, bakışı güvensiz, kibirli, alaycı bir gençlik...

Bugünün bu “küresel gençliği”, Batı’nın dününün gençliğiydi. Batı, kendinde gençlik bırakmadı, dünya gençliğini de serserileştirerek batırıyor.

Eğer “millî felaket” kavramının zihinlerde bir yeri kalmışsa bu, bütün ülkeler için bir “millî felaket”tir. Bizi bir “millî felaket”ten korumak da herhalde Millî Eğitim Bakanlığı’nın temel görevleri arasındadır. Ancak her şeyi Bakanlık’tan beklemek de felaketin bir parçasıdır. Hatta bu, daha büyük felakettir.

Ne yazık ki Bakanlık da işlerini ona bırakmaması gereken sivil kurumlar da bu felaketin bertaraf edilmesi için özgün yeniliklere açık görünmüyor.

Gerek Bakanlık gerek sivil kurumlar, sabitleri arasında yer almaması gereken bir yanlarını daima bir akide gibi “eski” tutuyorlar; diğer yanlarını yenilemek içinse Batılıların bir şey yapmasını bekliyorlar.

Bu kahredici hâl bir türlü değişmiyor ya da bu kahredici hâli kavrayanlar, kavramayanlara bir türlü anlatamıyorlar.

Millî Eğitim Bakanlığı, öteden beri değişiklikler yapıyor. Ancak bugüne kadar yapılanlar, hep “Batı izinde” yapıldı. Batı’da yapılanlar, bir şekilde Türkçeye çevrildi. Değişim “taklit” kadar kolay olunca her gelen, eğitimde “değişim” yaptı; eğitim binasının boyasına Batılı renklerden bir renk attı.

Bakan Ziya Selçuk, 18 Mayıs’ta “2023 Vizyonu” çerçevesinde bakanlığın “Ortaöğretim Tasarımı” programını “Liselerde ne yaptık?” manşetiyle açıkladı. Bu tasarım da sair değişikliklerden midir, bir özgünlüğe sahip midir? Bir özgünlüğe sahipse bizi “vatansız serserilik”ten kurtarabilir mi?

Bugüne kadar eğitim sistemi, lise programını ortaokul programının genişletilmiş programı olarak ön görüyordu. Örneğin öğrenci, ortaokulda fen bilgisi dersinde temel biyoloji bilgilerini alıyordu, lisede ise o bilgilerin ayrıntılarıyla karşılaşılıyordu.

Bu, doğru tasarlanmış görünmekle beraber, lisenin zorunlu eğitim kapsamında olduğu gerçeğiyle beraber öğrenciyi okuldan soğutacak kadar büyük sorunlara yol açıyordu.

Konunun anlaşılması için kendimize soralım: Tarih okuyacak bir öğrenci için temel biyoloji bilgileri neden yeterli olmasın? O öğrenci, neden biyolojideki ayrıntıları ders sıkıcılığı içinde ve not sistemine bağlı olarak öğrensin? Bu sorunun makul bir cevabı hiçbir zaman olmadı.

Bu sistem, ortaokulu da anlamsız hâle getirdi, bir geçiş evresi gibi yaptı. Oysa insan ömründe her evre değerlidir ama ortaokul çağı çok daha değerlidir. On-on dört yaş arasına denk gelen o evre, çocukluk ve ilk yetişkinlik dönemi ile birlikte insan eğitiminin en önemli üç evresinden biridir.

Olmaması gereken nedir? İnsan için gerekli bütün temel bilgilerin ama kesinlikle ana hatları ile ilkököl ve artık “ilköğretim ikinci kademe” diye adlandırılan ortaokulda öğretilmesidir.

Bunun için henüz ilkököl ikinci sınıftan başlanarak öğrenciyeye temel bilgiler öğretilmeli, ortaokulda bu bilgiler bir miktar genişletilmelidir. Lise yılları, öğrenci için o bilgilerin beyhude tekrarlandığı yıllar olmamalı, akademik eğitime geçiş süreci olarak değerlendirilmelidir.

Bu doğrultuda öğrenci liseye geçtiğinde artık bir alana sahip olmalı, o alan doğrultusunda eğitimine devam etmelidir.

Bununla birlikte lise eğitimi, içeriği ve neticeleri ile öğrenciyi üniversite eğitimine mahkûm etmemeli, onu bir alanda az çok yetiştirmiş, “teknisyen” olabilecek kadar donanımlı bir şahsiyet olarak hayata hazırlamalıdır.

28 Şubat Dönemi’nde zorunlu eğitim bu hâle getirilmeden önce sistem, meslek liseleri üzerinden az çok böyle işliyordu. O berbat değişimden önce bir öğrenci ortaokulda temel bilgileri aldıktan sonra Ziraat Meslek Lisesi’ne giderek dört yıl sonra gayet iyi bir ziraat teknisyeni olarak mezun olabiliyor ve iş hayatına atılabiliyordu. Gençlerin erkenden iş hayatına atılıp aynı zamanda evlenmeleri açısından da o sistem çok makuldü.

“Çağdaşlaşma” hatırına hiç düşünülmeden yapıldığı zannedilen 28 Şubat zorunlu eğitim değişimi, aslında aile kurumu gibi temel kurumlar üzerinde sosyal neticeler doğuracak kapsamda ayarlanmıştı. Eğitim politikaları neredeyse matematikselidir. O değişim, bu gerçeklik içinde bugün aile kurumunun dağılması gibi hususlarda yaşadığımız pek çok sorunun oluşmasında iş gördü.

Bakanın açıkladığı son tasarı, o kötü değişimin izlerini siliyor mu? Hayır. Ziya Selçuk’un tasarısı, genel liselerle ilgili düzenlemeleri kapsıyor ve öğrencinin ders yükünü azaltmayı hedefliyor. Öğrenciyi ilgisini dağıtan ve böylece başarısını olumsuz etkileyen ders yükünden kurtaran düzenlemeler olumludur.

Ne var ki Ziya Selçuk’un tasarısı da öğrencileri zorunlu eğitim kapsamında hem genel liselere hem üniversiteye mahkûm bırakıyor.

“Etkin bir yönlendirme sistemine ihtiyacımız var” diyen ve yine iş adamlarının “Liseler, neden yetişkin eleman ihtiyacımızı karşılamıyor?” sorusunu aktaran Bakan, sorunu anlıyor ama Batılı dar bir çerçevenin dışına çıkamadığından çözemiyor.

“Bir ülkenin fabrikalarında ustabaşları neden mühendis olsun?” sorusuna cevap verebilecek kimse var mı? Lise yıllarında temel makine bilgilerini almış bir genç düşünelim: O genç, on dokuz yaşında fabrikaya işçi olarak girip makine ile tanıştığında dört yıl sonra bir makine mühendisliği bölümünün ona vereceğinden kat kat daha fazlasını almaz mı? Bir bilgi açığı oluşacaksa bu açık gayet rahat bir şekilde genç, fabrikada çalışırken iş eğitimi doğrultusunda giderilemez mi?

Elbette giderilir ama her şey açık olmasına rağmen sırf Avrupa kriterlerine göre üniversite mezunu sayısı artsın diye bütün gençlerimiz genel lise eğitimine mahkûm bırakılıyor. Bu yaklaşımla meslek liseleri de aslında ders yükünün arttığı bir genel lise konumuna düşürülüyor. Nihayetinde lise yılları, ilköğretimin ikinci kademesi ile üniversite arasında anlamsızlaştırılıyor.

Ne yazık ki Bakanın açıkladığı Ortaöğretim Tasarımı, bu yapıyı değiştirmiyor.

Bununla beraber, her kim tasarının esasını belirlemişse doğru belirlemiş, en azından yanlış bir yapı içinde doğru bir iş yapmış ki bu son yıllarımızın da ana karakterine de uygundur.

Bu tasarı, kısmen Batı’dan ayrılma yönünde işaretler taşıyor. Zira tasarının esasını, temel değerlerini hep koruyan ama çağın gerekleri için kendisini sürekli yenileyen bir gençlik özlemi oluşturuyor. Buna tasarının zorunlu ders dağılımından kolaylıkla anlayabiliyoruz.

Buna rağmen bu tasarının hayata geçirilmesi de bizi “vatansız serseriler”den oluşan bir gençlikle yüz yüze kalmaktan kurtarmayacaktır.

Bu tehlikeden kurtulmak, ancak bütün kurumların el birliği içinde geleceğin gençliği için seferberlik halinde ve taklitten uzak bir şekilde çalışması ile mümkündür.

16. Deizm safsatası...

İlk deist örnekleriyle 2002'den sonra karşılaştım. Önemli bir kısmı, anne-babaları ayrı yaşayan ya da babaları görevi gereği çocuklarıyla yeteri kadar zaman geçirmeyen ailelerin çocuklarıydı. Genelinin anne-babası, bir dönemin hızlı sosyalistlerinden ve Alevi kökenliydi. Diğer kısmı, kendilerini "Atatürkçü" olarak niteleyen ve genelde Silahlı Kuvvetler ya da Emniyet'te görevli ailelerden, görevleri icabı sosyalist olduklarını söyleyemeyen bireylerin çocuklarıydı.

Yakalarında irice Atatürk rozetleri taşıyan ya da çantalarının üzerinde Che Guevara (Cekovara) resimleri bulunan o gençler, beni insanî olarak çok severler; ben de onları anlamaya çalışırdım. Kimi zaman onlara hissettirerek hâllerine üzülür hatta kahrolurdum. Onlar, kötü çocuklar değildi; kötü ortamda doğmuş ve o ortama mahkûm kalmış gençlerdi.

Tamamına yakınının anne-babası, gençlik yıllarında ideolojisinin adeta militanıydı ama sosyalizmin çökmesiyle oluşan boşluğu, zevkperizme yönelerek doldurmuşlardı. Fena halde içiyorlar, çocukların anlattıklarına bakılırsa arzulara uymakta sınır tanımamaktan yanaydılar, kendileri gibi yaşamayanları ise dünya nimetlerinden anlamayan, ahirete inanmakla dünyayı kaçırmış ahmaklar olarak görüyorlardı.

Gençler ise o anne-babaların ideolojik yanlarından bir şeyler kapmış ama onların düştüğü tutarsızlığı gördükçe fena hâlde bunalmışlardı. Ailelerinin ideolojik karşıtlığıyla İslam'dan nefret ediyorlardı, hatta İslam'a ait her şeyden. Namaz kıldığını duydukları hâlde, beni asla bir Müslüman olarak düşünmek istemiyorlardı. Kimi zaman Hıristiyan misyonerlere hafif eğilim duymuş, olmayınca Budizm'e şöyle bir bakıp ondan da uzaklaşmışlar ve zevkperizme yönelmişlerdi. "Annem, benden betermiş" sözünü ilk kez o gençlerden duydum. Hakikatte bu sözü yaptıklarının aile "değerleri" ile uyduğunu ifade etmek için kullanıyorlardı. Zira zevkperizmde anne-babalarının uğramakta sakınca görmediği, değerlerin üzerlerindeki etkisinden dolayı varmadığı bir boyuta ulaşmışlardı.

Maneviyatı hiç tatmamış o gençler, her yaptıklarını eski raconla irtica karşıtı faaliyet sınırları içinde kutsuyorlardı. Ama gerçekte bütün yaptıkları, düşünmekten kurtulmak için zevke yönelmekten ibaretti.

Onlarla konuştuğumda sorduğum son iki soru hep "Doydunuz mu ve arzularına uymakla doyulabileceğine inanıyor musunuz?" olurdu. Aldığım cevap da hep aynı şekil ve aynı mahiyetteydi. Başlarını önlerine eğer ve "Hayır!" derlerdi.

Allah'a inanmıyorlar mıydı? Ezici bir çoğunluğu inanıyordu. Ama Allah'ın, onların yaşamını yönlendirici hükümler gönderdiğine karşı çıkıyorlardı. Açıkçası bu çocuklar, vahye inanmamışlardı, fıkı yok sayıyorlardı. Dolayısıyla o günlerde kendilerine deist demeseler de (ki diyen de vardır) bu gençlerin mühim bir kısmı bugünlerde yayıldığı öne sürülen birer deizm mensubuydu.

16.1. DEİZM YENİ BİR ŞEY DEĞİL Mİ?

Hayır! Deizm, insanlığın en eski, ta Kabil'e kadar giden safsatalarından biridir. Eskimiş, köhnemiş ama güncelliğini hiçbir zaman yitirmemiş ve tarih boyunca daima insanlığın neredeyse yüzde ellisini etkisine almış bir eğilimdir.

Deistler ne diyormuş? Bunu Yasin Ceylan, adında konunun uzmanı biri gibi boy gösteren bir profesör açıklamış: "Deizm, tüm evrenin gerisinde hareket veren bir güç olduğuna inanan bir Tanrı inancıdır. Ancak bu Tanrı, insanların ilişkilerine karışmaz. Sadece ilk hareketi verir, dolayısıyla bir elçi göndermez, kutsal kitap göndermez."

İyi de Aristo, bundan çok farklı bir şey mi söylüyordu? Merhum Seyyid Kutub'un Aristo'ya getirdiği eleştiri tam da burayla ilgili değil miydi?

Merhum Seyyid Kutub, daha Fatiha Sûresi'nin tefsirinde, "Bu meselenin çözümü, İslâm öncesi dönemlerin en gelişmiş felsefi düşüncesi sayılan Aristo'nun görüşlerini izlemek de değildi. Bu görüşe göre: "Allah, evreni bir kez yarattıktan sonra artık onunla bir daha ilgilenmedi, onu kendi hâline bıraktı." Bu görüşü

savunan Aristo, en büyük felsefeci ve en akıllı insan sayılıyordu o dönemde!..” demiyor muydu? Ve bunu başka yerlerde daha sert ifadelerle tekrarlamıyor muydu?

Daha önemlisi, Yasin Sûresi'nin 15. ayetinde buyrulduğu üzere, Hz. İsa'nın havarilerine “Siz, bizim gibi birer insandan başkası değilsiniz. Rahman hiçbir şey indirmemiştir. Siz sadece yalan söylüyorsunuz” diyen karye (kasaba, kent) halkı deistlerden farklı bir şey mi söylüyordu?

Ayet-i kerimede geçen karye, büyük ihtimal Antakya'dır, deniyor. Merak ettim: O dönemde Antakya yöresinde Aristoculuk var mıydı? Var olmak da ne? Yunan şehirlerinden kaçan Aristocular, oraya sığınıp zamanla oranın sosyal ve siyasi hayatına da yön verecek güce ulaşmışlardır. Nihayetinde kendilerine Hz. İsa'nın dinini tebliğ eden elçileri linç etmişler, yükseklerden aşağı atıp yakmışlar. Hatta şehrin dışından gelip onları öldürmeyin diyen “adam”ı da öldürmüşlerdir.

Sonra Fransız İhtilalı ile bir despotizme, diktatörlüğe ve bizzat kanunen terörizme dönüşen Avrupa aydınlanmacılığı bir deist hareket değil midir?

Deizm, Latince deus (Tanrı) kavramından türetilen Fransızca déiste sözcüğünden alınmadır. “Deist” kavramı İngiliz filozof Charles Blount'ın ilk olarak 1680 yılında yayınlanan “Deist Dinin Özet Açıklaması” adlı yapıtından bu yana yaygın olarak kullanılıyor, deniyor.

Kabul, peki Batı sekülerizminin/laikliğinin öncülerinden J. J. Rousseau (Russo) deist değildi de kim deist? Sonra Almanların büyük felsefecisi Kant, “seküler ahlak” iddiasıyla deizmden başka neyi öneriyor? Batı'da Tanrı'ya inandıklarını söyleyip “seküler demokrasi”yi savunan herkes birer deist olmaktan başka ne olabilir?

Ve Türkiye'de New-Helenizm'in (Yeni Yunancılığın) en büyük temsilcilerinden Yahya Kemal Beyatlı, deist değildi de başka bir şey miydi? Yahya Kemal, edebiyat dünyasına iki talebe kazandırmış, onlardan ki aynı zamanda metresinin oğlu olan Nazım Hikmet, ateist oldu. Ya Ahmet Hamdi Tanpınar? Eğer gizli bir ateist değilse dört dörtlük bir deist değil miydi?

Ya bizdeki ateist olmayan, İslam fıkhı ile birlikte o fikhın kalıntılarından oluşan örfü da tanımayan geniş bir Alevi kitle, “Ben, Allah'a inanırım, Ehl-i Beyt'i severim, içkimi içerim, helal haram insanın içinde” deyip fıkhı inkâr ederken dolaylı olarak deizmden başka neyi anlatıyor?

Açıkkası, eskimiş, fazlasıyla yaygın ve insana hiçbir şey vermeyen bir eğilim, ABD ve diğer uluslar arası güçlerle ilişkisi her zaman mevcut, bir grup sosyalizm kalıntısı tarafından piyasaya sürülüyor. Bu seküler yapının yardımına her zaman olduğu gibi entelektüel selefçilik (öz dönüşçülük) ile bir grup Batını eğilimli yetişiyor. Her zaman olduğu gibi bu üç grup, dayanışma içinde Müslümanların çocuklarını saptırma mücadelesi veriyor.

Meselenin öte yanına gelince, seküler ailelerin çocuklarının durumu malumdur. Ama bir kısım dindar da son süreçte aşırı varlık karşısında veya başka sebeplerle inancıyla tutarsızlık içindedir. Tutarsız olanlar, inanç veya fikrî miraslarını sürdüremezler.

Söz konusu aşırı varlıklı dindar tutarsızların çocukları, aynen eski sosyalistlerin çocukları gibi fikrî bir boşluk yaşıyor ve iç dünyalarında oluşan boşluğu zevke yönelerek doldurmaya çalışıyorlar. Ancak bunlar, yoğun bir dindar ortamda yetiştiklerinden zevk tapıcılığından suçluluk duyuyor, bu suçluluğun zevklerini bozduğunu düşünüyorlar. Bundan kurtulmak için zevkperizmlerini deizm diye kutsama yoluna, dolayısıyla zevklerine uyarken mukaddes bir iş görme havasına yöneliyorlar.

İdeolojilerin iflasını gören, ellerindeki terimleri bir bir kaybeden ama hâlâ medya gücünü elinde bulunduran Batı bağlantılı sosyalistler, esrarengiz olabileceğine inandıkları her kavramı çıkarıp o kavram etrafında kendilerini yaşatmaya çalışıyorlar. Bütün bunlar, deizmin yeni ve esrarengiz bir eğilim olarak yayıldığı safatasına yol açıyor.

Ayrıca bu mesele ABD Başkanı Bush ve yardımcısı Dick Cehenev'in İslam dünyasını istila için reçete olarak gördükleri ateizm ve cinsel sapmacılık projelerinden de uzak değildir. Farklı boyutlar taşıyan bu proje, her süreçte yenilenerek önümüze konuyor. Bunun parçalar toplamının, bütüncül neticesinin nihayetinde İslam alemini tüketiceği ve emperyalizme yem yapacağı düşünülüyor.

17. Eğitimde niteliği artırmak

1901... İstanbul... Tesettüre bürünmüş bir Osmanlı kızı, elinde Mehmet Rauf'un Eylül romanı... Bunalıma sürüklenmiş Osmanlı aydınlarını okuyup kendi hayatında bunalım arıyor. Sadece kendi hayatında mı? Değil elbette... Dünyaya; Mehmet Rauf ve neslinin, hayır, onları yetiştirenlerin; bir kez daha hayır, onların sponsoru azınlıkların ve yine hayır, onları da yönlendiren sömürgeci güçlerin gözleriyle Osmanlıya bakmaya başlıyor. Osmanlıyı da kendisi gibi bunalımda ve hatta bütün miras ve müstemilatıyla birlikte "yakılabilir" görüyor. Kendisi için yeni kökler arıyor ve onu Eski Yunan'da ve modern Batı'da bulmaya çalışıyor. Bir Osmanlı kızı olmaktan utanç duyuyor, onun yerine bir Fransız'ın kızı olmayı hayal ediyor.

Aradan 120 yıl geçmiş... Bu yazıyı yazdığım sabah, yeni eğitim-öğretim yılının ilk gününde, bu kez başında basit bir eşarp bulunan, o örtü dışında Batıca giyinmiş, genç bir kızın elinde Eylül romanını gördüm. Merak ettim, 120 yıl önce Eylül ile büyüyenler ya da aynı yıl ve aynı zihniyet tarafından yazılan Aşk-ı Memnu ile hayata bakanlar, kendilerini de yaktılar, İslam dünyasının son siyasi mirasını da yakmaya çalıştılar. Acaba bugün Eylül okuyan, Aşk-ı Memnu ile hayata bakan bir Müslüman kız yarın nasıl olur?

Eğitim, her şeyden önce bir zihniyet meselesidir. Zihniyet; tutum ve sair eselerde karşılık bulur. 120 yıl önce Eylül'ü hangi zihniyetin karşılığı olarak yazdık? Eylül'ü yazan zihin, dünyaya kimlerin gözleriyle bakıyordu? Hiç kuşkusuz Fransızların... Fransızlar, Cezayir ve Batı Afrika'yı istila etmişlerdi; Eylül ve Aşk-ı Memnu'nun yazılmasından sadece on yedi yıl sonra Şam ve Beyrut'u da istila ettiler; Kudüs'ü istila eden ittifakın içinde yer aldılar.

Eylül'le büyüyen gençler, o istilayı belki medeniyetin "Ortadoğu"ya savaş yoluyla getirilmesi olarak anladılar. "Osmanlı coğrafyası bize çok gelir! Şam'da ne işimiz var?" dediler. Onlar ilk çocuklarını büyütürken koca Yıldırım ordusu, tek kurşun sıkmadan Filistin'den İskenderun'a kadar, İngiliz ve Fransızların tam da istediği yere kadar çekildi. Onların torunları, Fransızlığı geride bıraktılar, Ankara sokaklarında "Yaşasın Stalin!" sloganları attılar. Sovyet istilasını ilkel kominal topluma gidış için fırsat diye düşündüler.

Ya bugün Eylül ve Aşk-ı Memnu ile büyüyenler, yarın için nasıl bir dünya hayal edecekler? Yarın evin hanımı olduklarında "Gel! Keyfim gel!" deyip dünyayı Amerika veya Çin yönetsin de biz gönlümüzce eğlenelim mi? Diyecekler. Ya onlar ana olduklarında evlatlar hangi sloganları atacaklar ve torunları hangi istilayı kurtuluş addedecek?

Bu sorular yersiz değil çünkü bugün zihnimize hangi gıdayı veriyorsanız yarın ardınızda o gıdanın toprağa sinen eserleri kalacaktır.

Dünün kültür istilasının önünü açanlar, diyelim ki sonrasını göremediler. Zira önlerinde kültürel istilanın nihayetinde fizikî bir istila anlamına geldiğine dair bir tecrübe yoktu. Ya bugün ülkenin eğitim politikalarından sorumlu olanlar, bu tecrübeye rağmen Eylül'lü, Aşk-ı Memnun'lu bir eğitimi nasıl ön görebilirler? Bu gidış nereye?

Eylül veya Aşk-ı Memnu edebiyat içinde yerini almış bir eser olarak okunamaz mı? Boş vaktiniz var ve merakınıza hâkim değilseniz okursunuz. Kimse, bireysel tercihlerinize karışmaz. Yine eğitim safhaları içinde böyle bir eserin yazıldığını dile getirmek garipsenecek bir durum değil. Ama ya okuldaki öğretmen, Eylül'süz, Aşk-ı Memnu'suz bir edebiyat eğitimi düşünemiyorsa? Ders kitaplarını hazırlayanlar, ona bunu dayatıyorsa? Üniversitedeki hocası, Eylül'ün, Aşk-ı Memnu'nun yazarını yetiştiren yapının arkasında farklı locaların bulunduğunu hâlâ bilmek istemiyorsa? O locaların ardında dış güçlerin bulunduğunu akla getirmeyi bile abes sayıyorsa? O dış güçlerin sömürgecilerin öncü kuvveti olduğundan söz etmeye tahammül bile etmeyecek kadar kör bir zihinle yetiştirilmişse?..

Bu hâl içinde eğitimde değişen ne ve biz nasıl bir nitelik seferberliği başlatacağız?

Analizimizde bu bağlamda, eğitimde niteliğin artırılmasını ele alacağız.

17.1. NİTELİK AMA NE YÖNDE NİTELİK?

Keyfiyet ya da nitelik, özü itibariyle nötr bir sözcüktür. Dolayısıyla bir alanda niteliğin artırılmasını talep etmek tek başına müspet bir talep değildir. Talebin müspetliğini anlamak, talebin mahiyetini bilmeyi gerektirir.

Söz konusu eğitim olunca ve eğitimle ilgili bir mazi de ortada olunca bizim şu soruyu hiç geciktirmeden sormamız icap eder: Talep ettiğiniz niteliğin niteliği ne, talep ettiğiniz nitelik nereye bakıyor?

İslam tarihinde yüzyıllar boyunca İslam medeniyetine bakan nitelik artışı, bize kazanımlar sağladı. İslam tarihi boyunca İslâmî tedrisat içinde sayısız, nitelikli insan yetişti.

Son iki yüzyılda bizde eğitimde nitelik artırma talepleri Batı'ya bakıyor. Bu iki yüzyıl boyunca nitelikli bir sınıf hiç yetişmedi. Bu iki yüzyıl boyunca her yeni kuşak bir önceki kuşağı aratıyor. Biz bunda ısrar mı edeceğiz? Tek yol Batı'ya çıkar mı diyeceğiz? Yoksa bir öncesine mi döneceğiz?

Bizde Batı tahakkümünün hemen öncesindeki üç yüz-dört yüz yıl da eğitim açısından parlak değil. O yüzyıllarda da İslam'ın ruhuna ve Hz. Resûl-i Ekrem salallahü aleyhi vesellem'in sünnetine aykırı olarak eğitimde statik bir vaziyet söz konusudur.

"İki günü bir olan ziyandadır" ve o statik hâl, bizi Batılı eğitim gibi bir ziyana sürükledi. Bugün bütün mesele bizim o ziyanda ısrar edip etmeyeceğimizdir.

17.2. YANLIŞLARI GÖRMEK

Yanlışları görmek bir erdemdir. 2002 sonrası Türkiye'sinde eğitim alanındaki önemli birkaç gelişmeden ikisi, yeni eğitim binalarının inşası, diğeri eğitim-öğretim dışında kalan kırsal alan çocuklarının eğitim öğretimin içine çekilmesidir.

O günlerde farklı sebeplerle "Haydi okula!" diye başlatılan seferberlikler, milyonları eğitim-öğretimin içine çekti. Hatta bunun için ilmin önemini anlatan hutbe ve vaazlardan bile istifade edildi. İyi mi oldu?

Eğer, eğitimin niteliği ne olursa olsun, eğitime her katkıyı müspet kabul edeceksek bizim sömürge amaçlı misyoner okullarına katkıyı da müspet kabul etmemiz gerekir! Ya da ülkeleri istila için geliştirilen kültür ajanı programlarını kutsamamız icap eder!

İşlerin niteliğini belirleyen neticeleridir. Öyleyse söz konusu kapsamlı seferberliğin niteliğini belirlemeye çalışırken de neticesine bakacağız.

"Haydi okula!" diye hutbe ve vaazların desteğinde düzenlenen 2002 sonrası eğitim-öğretime katılma seferberliği ne yazık ki milyonlarca çocuk ve genci müfredatı 28 Şubat'ta daha da uçlaştırılan bir eğitim-öğretimin içine kattı, 28 Şubat sürecine katkı sağladı.

İyi planlanmamış, "dış takdiri" de gözetilen bir günlük siyaset içinde düzenlenmiş o seferberlik, bugün şikâyet edilen ortamın ana etkenleri arasındadır. O seferberlik, evvelindeki 28 Şubat süreci ile birlikte Türkiye'nin toplum yapısının değişmesinde önemli bir rol oynadı. O seferberlik, Türkiye'de yanlış bir tabirle "muhafazakâr" denen dindar kitlelere dayanarak sahada yer alan siyasi parti ve ittifakların yeniden iktidar olmasını güçleştiren en önemli etkenler arasındadır.

Eğitim alanındaki her büyük gelişme, geleceğin sosyal yapısını, siyasetini etkiler. 2002 sonrasında yapılan seferberlik de bugünün siyasetini etkileyecek sosyal sonuçlar ihdas etti. Dolayısıyla o gün eğitimle ilgili bu girişimi yapanlar, altlarındaki koltuğu çekecek bir adım atmış oldular. Bugün o nesil, gördüğü Eylül'cü, Aşk-ı Memnun'cu eğitimle onlara karşı keskin bir düşmanlık içinde. Dünün kırsalı, "muhafazakâr" veya dindar

partiler için oy deposu iken bugün gençlik bazında o depolar epey fire vermiş durumda. Zira söz konusu seferberlik, “Modern eğitime katılım arttıkça milli değerlere karşıtlık artar!” denklemini doğrulayacak bir uygulama içinde var oldu ve öyle bir netice oluşturdu.

Kırsaldan getirdiğimiz tertemiz kız çocuğuna, Eylül’ü, Aşk-ı Memnu’yu, Sinekli Bakkal’ı defalarca okutup özetlemeyi zorunlu koştuk. Ona yükselişin zorluğuna katılmayı değil, keyfin uyuşturucu rahatlığını ve onun ardından gelen bunalımı, bunalınca kendisini ve çevresini yakmayı öğrettik. Zihin dünyası o yönde şekillendi ve o, şimdi Batılılaşmayı gelişme zannediyor, buna karşı her tür telkini bile özgürlüğüne yönelik tehdit, baskı addediyor. Ona Tevfik Fikret’i ezberlettirdik oysa ondan Sultan Abdülhamid’in hislerini taşımasını bekliyoruz. Bu ne korkunç tutarsızlık! Zihnine İstanbul’un İslâmî yönüne lanet okuyan eserler dikte ettik, ondan İstanbul’u eserlerle donatan bir zihniyete sahip olmasını bekliyoruz. Bu ne korkunç idraksizlik!

17.3. NEREDEN BAŞLANMALI?

Eğitimde her şeyden önce zihniyet değişmeli. Bunun için bizim “Nasıl bir insan?” sorusuna mutlaka net bir cevap vermemiz gerekir. Bu sorunun cevabı zihnimizde netleşmemişse eğitimde hedeflediğimiz ile alacağımız netice, birbirine tam zıt olabilir.

Daha önce okutulmayan Sol isimler bile son yıllarda müfredata dâhil edildi. İslâmî edebiyat ise hâlâ “mistik edebiyat” denerek bir tür “müzelik” olarak okutuluyor. Nazım Hikmet’le büyüyen bir gencin, bağımsızlığı sizin anladığınız gibi anlamınızı bekleyemezsiniz çünkü onun enternasyonal dünyası vermek istediğiniz değerlere baskın gelir.

Bu bağlamda, ders kitapları hâlâ facia bir durumda! Bugünün ders kitapları eski ders kitaplarına göre bile pek çok yönden niteliksiz. Ne yazık ki o sektör, bir türlü müspet bir eğitime hizmet edecek şekilde oluşturulmadı, daha çok ekonomik bir alan olarak kaldı.

Öğretmen eğitimi, daha da büyük facia! Bu konuda yeni bir program yapılmış değil. Üniversitelerdeki önemli kürsüler de hâlâ dünyaya 120 yıl önce Tevfik Fikret’in gözüyle bakan ve Abdülhamid’in Osmanlısında yaşamaktansa Cezayir istilacısı Fransa’nın hayal dünyasında yaşamayı dileyen hocaların istilasında...

Anayasanın ilgili maddelerinin yanında, Milli Eğitim Temel Kanunu, 1840-60’lı yıllarda tayin edilen yönden farklı bir yöne bakan bir müfredatın hazırlanmasına asla izin vermiyor. Bu koşullar altında ülkenin en duyarlı öğretmenlerini de müfredat hazırlamak için seçseniz ortaya manevi ve maddi kalkınmaya odaklanmış bir çalışma çıkmayacak.

Öğretimde kısmi değişiklikler yapıldı. İmam Hatip Liseleri, Kur’an-ı Kerim ve Siyer dersleri büyük öneme sahip. Lâkin öğretimin ruhu ile birlikte eğitimin bütün unsurları hâlâ 18. Yüzyıl sonu Fransız laik anlayışının ürünü. Mesele çağdaşlık ise çağın çok gerisinde kalındı. Ancak bu zihniyete bir türlü dokunulmadı. İşe ona dokunmaktan başlamak gerekiyor. Gerisi sadece pansuman olacak ve ne yazık ki kimi pansumanlar amaca aykırı hizmet eder.

Sultan Abdülhamid’in Tanzimat’ın zihniyetine dokunmadan yaptığı devasa eğitim yatırımlarının onun tahttan uzaklaştırılmasında en önemli rolü oynadığını unutmamak gerek!

18. ODTÜ’de “Asım’ın nesli” ve eğitimde değişim

Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ)’nün mezuniyet töreninde birkaç başörtülü öğrencinin ellerinde bir iki pankartla görünmesi, heyecana yol açtı. Özellikle başı örtülü bir öğrencinin "Asım'ın nesli ODTÜ'de" pankartı çok konuşuldu.

ODTÜ, Türkiye’nin en başarılı öğrencilerinin alındığı üniversitelerden biridir. Ama aynı zamanda yerel değerlere, İslamî hassasiyete en uzak üniversitelerden biri. ODTÜ, bu yönüyle bir kesim tarafından sürekli kullanılıyor. Hani Türkiye’nin akıllı çocukları ODTÜ’de ve ODTÜ, İslamî hassasiyetlere karşı, öyleyse “Akıllı olan, İslamî değerlere karşı olur” gibi bir denklem kuruyorlar.

Hiç de öyle değil...

15 Kasım 1956’de Menderes Dönemi’nde „Orta Doğu Yüksek Teknoloji Enstitüsü" adıyla eğitime başlayan, 1959’da özel bir kuruluş yasasıyla desteklenen ODTÜ, Türkiye’nin ve “Ortadoğu Ülkeleri” denen İslam ülkelerinin insan ihtiyacını karşılamak üzere kuruldu.

Türkiye’nin en seçkin öğrencilerinin yanında Filistinli, Tunuslu, Libyalı, Pakistanlı, Afgan seçkin öğrenciler de ODTÜ’ye yönlendirildi. Seçkin zekâlar, orada bir araya getirilip onların şekilleneceği ve işleyeceği ortam orada meydana getirildi.

Önce sadece teknik bölümleri vardı ODTÜ’nün. 1959’da Fen Edebiyat; 1982’de Eğitim Fakültelerinin açılmasıyla ODTÜ, sözel alanda da binlerce öğrenci almaya başladı. Teknik bir üniversite olarak açılan ve ilk bölümlerinde olduğu gibi daha çok mühendislik alanında insan yetiştirmesi beklenen ODTÜ, Türkiye ve İslam alemi için sosyolog, tarihçi, siyaset bilimci yetiştirmeye başladı. Türkiye’nin ve İslam âleminin zihninin şekillenmesinde bir rol üstlendi.

Bu doğrultuda ODTÜ’ye büyük imkânlar tanındı. ODTÜ, Türkiye’de kampusu bulunan ilk üniversite unvanına sahiptir. Ankara’nın gözde semti, Çankaya’nın yanı başı, Eskişehir yolunun girişinde ODTÜ’ye küçük bir ülke büyüklüğünde toprak verildi. Bunun yanında ODTÜ’ye fonlar aktarıldı, devletin kimi teknik işleri ODTÜ’ye bırakılarak üniversitenin döner sermayeye kavuşması da sağlandı.

ODTÜ, bütün bu milli sermayeyle donatıldıktan sonra solcuların ve masonların icraatlarına bırakıldı.

ODTÜ’nün ilk rektörü CHP’nin Kemalizm’ini yetersiz bulup Cumhuriyetçi Güven Partisi’ni kuran elitist, jakoben Turhan Fevzioğlu’dur. Barolar Birliği Başkanı Metin Fevzioğlu’nun dedesi Turhan Fevzioğlu, klasik bir ulusal sosyalistti. Bu coğrafyaya ait olan her şeye karşı, Batı’dan gelen her şeyden yanaydı; ultra sekülerdi, sekülerizmini milliyetçilik kamuflajı altında ısmarlıyordu. Onun zihniyetiyle yetişecek gençlik, Abdülhamit Dönemi’nin Galatasaray gençliği gibi ancak cami kapatır, senfoni orkestrası ile eğlenirdi. Onlara göre yerele ait ne varsa kötü, Batı’ya ait ne varsa üstündü. Ama her şeye “halkçılık” adı altında biraz sosyalizm katıldı mıydı, ortaya sözde folklorik yerli bir renk çıkar, “Yaşasın Anadolu!” sloganları da iş görürdü.

Fevzioğlu, Bilderberg’di; iddialara göre Masondu, 27 Mayıs darbesinden önce CHP Kayseri milletvekiliydi, darbeciydi, darbeciler tarafından ODTÜ’nün kurucu rektörlüğüne atanmıştı. Onun profili, ODTÜ’nün rektör, öğretim elamanı ve hedeflediği yetişkin insan profilydi. Fevzioğlu, Türkçe yerine hasbelkader Arapça konuşsaydı, BAAS partisi üyesi olurdu. Türkçe konuşunca CHP’li olmuştu. ODTÜ’de Türkiye ve İslam alemi için yetiştirilmek istenen insan tipi de buydu işte.

Fevzioğlu, yerini Seha Lütfü Meray’a bırakmıştı; Meray’ın mosunluğu dillere düşmüştü, doğru muydu, biliniyor değildir ama Meray, ikinci adı Lütfü’yü sadece “L” diye yazacak kadar Fransız kültürü hayranıydı, bir ömür adını Seha L Meray diye yazdı.

Sonraki rektör, bir zamanların maliye bakanlarından Kemal Kurdaş, Türkiye siyasetinin tanınmış masonlarındandı. Sonrakisi Erdal İnönü... Tanıtmaya gerek yok. Bir sonraki General Şefik Erensü, 12 Eylül Generali ama yine mason... Bütün rektörleri bir bir tahlil etmek anlamsız ama aralarında Ömer Saatçioğlu

gibi Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası Derneği'ne üye ünlülerin varlığı malum... Rektör yardımcılarından Orhan Alsaç ise aynı derneğin bir zamanlar Üstad-ı Azam'ı idi.

ODTÜ, aslında Türkiye ve diğer İslam ülkelerinden zihin toplayıp bunları sömürgeci mantıkla işletecek bir mekanizma olarak iş gördü; okulda izin verilen sol da aslında emperyalist karşıtı gibi görünse de gerçekte Fransız Mason Locası'na bağlı sömürge çağdaşçılığı solculuğuydu. ODTÜ'nün gencecik beyinleri "Kahrolsun emperyalizm!" diye diye emperyalist projelerin ayağı oldular. Türkiye ve diğer İslam ülkelerinin gencecik beyinleri burada zihinsel olarak devşirilmeye tabi tutuldu.

Bunun için bugün az sayıda, kendini ODTÜ'de kurulmuş mason-ulusal sol düzeneden korumuş ODTÜ'lü dışında anti emperyalist ODTÜ'lü bulamazsınız.

Ne var ki zavallı ODTÜ'lü Türkiye'de CHP'lidir; Filistin'de FKÖ'cü, Mısır'da Sisi'cidir ama kendini sömürgeciliğe karşı çıkan bir nefer gibi görür, kendini hür zannederek İslam aleminin hürriyetine kavuşturulması mücadelesine karşı çıkar. Amerikan istihbaratı CIA ile; Alman Vakıfları ile aynı safta durur ama Anadolu'luk edebiyatı yapar.

Ne yazık ki Türkiye'de bu gençleri uyandıracak bir teşhir çalışması bugüne kadar yapılmadı; ODTÜ'deki düzeneğe de uluslararası hassasiyetler dikkate alınarak dokunulmadı. Sadece ODTÜ mü, Boğaziçi, Hacettepe gibi pek çok gözde üniversitede durum farklı değil.

İslam dünyası üzerine yazanlar, keşke "Ortadoğu orduları" nı yazdıkları gibi "Ortadoğu üniversiteleri" ni de yazsalar. Ne sarsıcı gerçeklerle karşılaşacaktık!

Bugün o üniversitelerin yetiştirdiği elitler, güçlü uluslararası bağlarla, buldukları yeri terk etmek istemiyor, bunun için İslamî veya genel anlamda yerel hassasiyeti olan siyasete karşı desiselerin içinde yer alıyor.

Türkiye'nin son döneminde ODTÜ'nün emperyalist çıkarlara hizmet edecek şekilde büyük eylemlere konu olmaması güvenlik açısından başarıdır.

Ancak güvenlik, eğitim alanındaki büyük değişikliklerle kalıcı hâle gelir. ODTÜ ve diğer üniversitelerin masonik-ulusal solcu zihniyetin gaspından kurtulması için eğitimin bir bütün olarak daha köklü yeniliklere açılması gerekir.

Lise mezunlarının üniversite, ortaokul öğrencilerinin lise tercihi yapacakları bu dönemde eğitimin konuşulması gereken tarafları sadece ders saati veya şekilsel değişiklikler olamaz. Eğitimin özde bir değişime ihtiyacı vardır.

Eğitim, tarla gibidir; ne ekerseniz onu biçerseniz. ODTÜ'lü çocuklar, niye böyle? Sorusunun cevabını almak isteyen ODTÜ'de ne ekildiğine bakar. Yarın bu okullardan ne çıkar sorusunu cevaplamak isteyen de bu okullarda ne öğretildiğine ve kimin öğrettiğine bakmalıdır.

Kuruluşundan 60 yıl sonra ODTÜ'de "Asımın nesli ODTÜ'de" diye bir pankartın taşınmasına sevinmek abestir... Buna ağlamak da abes... Çözüm, değişimdir: ODTÜ'de Asım'ın nesli hocalar ders verirse Asım'ın nesli yetişir... Haluk'un nesli ders verince Haluk'lar yetişir...

18.1. ÇAĞDAŞ YA DA YENİ NESİL ŞEYTANA KARŞI DURMAK

Zihin dünyamızdaki şeytan, galiba biraz "çağın dışında" kaldı. Şeytanı sanki bir eski zaman adamı, bizimle bir zamanlar uğraşıp oralarda kalan yaşlı, yorgun ve hantal biri gibi algılıyoruz.

Oysa çocukluğumuzda, bize öğretilen şeytan, kendini yer ve zamana göre değiştirebilen bir varlıktı. Biz ne içimizdeki zorbalara şeytan diyorduk ne de kötüyü dosdoğru anlatana. Bizim için şeytan, nerede, ne zaman, hangi kılıkla geleceği belli olmayan, hilekâr biriydi. Çocuklar da oyunlarında ne yapacağı belli olmayan arkadaşlarına hakaret ederken ya da onların hile kurma maharetlerini överken "şeytan gibi" derlerdi.

Bu tanımlama, tamamen İslam'ın temel kaynaklarından öğrenilmişti. O temel kaynaklarda şeytan, nasıl tarif edilmişse bize de öyle anlatılmıştı.

Sonra bir kısmımızın zihin dünyasında bir "siyasal şeytan" imajı belirdi. Bu "siyasal şeytan" imajı, İslam'ın temel kaynaklarında ifade edilen şeytan tarifine esasta aykırı değildi. Lâkin dikkatimizin siyasal şeytanla kast edilenlerin zorbalıklarına yönelmesi, şeytanı "hilekâr" bir varlık olmaktan öte, "zorba bir varlık" olarak algılamamıza yol açtı. Ki bu, çağın şeytanını tanıma açısından bir yanılgıya sebep olacak bir algıdır.

Buna karşı diğer bir kısmımızın zihin dünyasında şeytan, sadece bireyle uğraşan, zavallı bireyi durmadan aldatıp onu yoldan çıkaran, topluma hitabı olmayan, siyasal düzenlerde karşılığı bulunmayan, kendisi de zavallı bir varlık olarak kaldı.

Siyasal şeytan imajına kapılanlarımız, bireyle ve dolayısıyla fert fert bizzat bizimle uğraşan şeytanı göz ardı ederken şeytanı salt bireyle uğraşan bir varlık olarak algılayanlarımız da çağın müstekbirlerinin şeytanî yönlerini göz ardı ettiler.

Siyasal şeytan imajına kapılanlarımız, bireyin iradesini yok sayıp bütün kötülükleri çağın zorbalılarının dayatması bildiler. Çağın müstekbirlerinden beri olduğumuzu beyan ederken, farkında olmadan, o müstekbirlere "tanrısal" nitelikler yüklediler. Onları "her istediklerini yapabilen" olağanüstü güçler gibi tanıttılar. Şeytanı artık tekaütte tutarken şeytana kanan birey ve toplumları tamamen masumlaştırdılar. Onları iradelerini kullanamayan, çağın müstekbirlerine ister istemez boyun eğen iradesizler olarak tasavvur ettiler. Bu, genel anlamda birey ve hatta toplumun ihmeline yol açtı.

Şeytanı salt bireyle uğraştığını düşünenlerimiz de çağın zorbalılarının bireye kurduğu pusuları yok saydılar. Bütün kötülükleri salt şeytanla zavallı birey arasındaki bir ilişkiye bağladılar. Kötülükleri tamamen şeytana kanan zayıf bireylerin eseri olarak gördüler. Çağın müstekbirlerinin birey ve topluma dayatmalarını yok saydılar. Müstekbirlere söyleyecek bir sözleri olmadı. Zira müstekbirlerin birey ve topluma yönelik baskısını bilmediler ya da yok saydılar. Neticede çağın gerisinde kaldılar.

Bu karmaşa içinde şeytanı tamamen yok sayan, bir yeni nesille yüz yüze geldik. Manayı unutan bu yeni nesil, başına gelen her şeyi kendi iradesinin veya yolunda gittiklerinin iradesinin mutlak eseri görür. Kendisini koşullarüstü bir varlık olarak düşünür. Kendisine baskı ya da hileyle kararların aldırılabilmesine inanmaz. Başka bir ifadeyle kararlarının oluşumunda, dışarıdan zorbalık ya da hileye pay vermez. "Ben karar verdim ve ben yaptım!" der, öyle sanır. Çağın müstekbirlerinin kendisine bir kararı kabul ettirmiş olmasını hakaret saydığı gibi şeytanca hilelere kanmış olmayı da kendisine hakaret kabul eder. Giyiminden içimine, ibadetten uzak kalmasından hayatı eğlence gibi görmesine bütün hâllerini her tür koşuldan beri olarak, adeta çağın "atmosfer koşullarının dışında", bizzat kendi tercihi olarak görür.

Özetle biz çağdaş şeytanı, biraz günün ifadesiyle yeni nesil şeytanı yeni nesle tarif etmeyince yeni nesil, şeytandan tamamen beri kaldığı yanılgısına kapıldı; çağı "şeytansız kalmış" zannetti.

18.2. İSLAM KARŞITLIĞI YA DA ÇAĞIN ŞEYTANI

İlahi kelâmın mucizevi haber verişine uygun olarak bugün dünyada İslam, biricik dindir. İslam dışında, din olma iddiasında olan bütün öğretiler, "çağa ayak uydurdular". Dolayısıyla tükendiler, siyasal düzenler gibi, birey ve toplumların hayatları üzerindeki etkilerini yitirdiler, hiçleştiler.

Batılı bir Hristiyan'ın yaşam tarzıyla "Ortadoğu"lu bir sosyalistin yaşam tarzı arasında fark yok. İkisi de aynı giyinip aynı şeyleri içip aynı şeyleri yiyorlar. Biri nefesine ağır gelmiyorsa haftada bir kiliseye giderken diğeri korkmuyor ve üşenmiyorsa örgütünün teşkilat mahzenine uğruyor. Hepsisi o kadar... Din her ikisi için de hiçleşmiş, her ikisi de birey sorunlarının çözümünü kutsal metinlerde değil, psikiyatride; siyasal sorunların çözümünü de ideologların eserlerinde arıyor. İkisi için de haram kavramı anlamsız...

İnsana dayatılan bu tek tiplilik karşısında sadece İslam duruyor. Bunun için de sadece İslam, din olarak dünyada baskı görüyor, İlahi iradeyi tanımayan dünya zalimlerinin zulüm ajandasında biricik din olarak yer alıyor.

Çin'in musallat olduğu Doğu Türkistan'dan Mısır'ın zindanlarına; Güney Asya'nın Arakan'ından Fransız ya da Avusturya polisinin sabah alacası baskınlarına kadar İslam'ı yaşamak zulme uğrama ihtimali getiriyorsa bu, İslam'ın zayıflığından değil, ayakta olmasındandır. Zalimin İslam'la uğraşması, Müslümanlar olarak kimsesizliğimizden değil, hâlâ onunla baş etme ihtimalindedir. İslam düşmanının öfkesi, İslam'ın meydan okuma kabiliyetinin var oluşundandır.

İslam, Mekke'nin müşriklerini aciz bıraktığı gibi çağın zalimlerini de aciz bırakmaktadır. Mekke'nin müşriki İslam karşısında aciz kaldığı için, düşkün olduğu akrabalığı yok saydı, uğruna öleceği evladına işkence etti. İşkencesiyle İslam'ı değil ama akrabalık ve aile üzerine kurulu düzenini tüketti.

Çağın zorbaları da insanlığa düşkün olmakla, insan hakları uğruna gerektiğinde savaşmakla övünürken İslam karşısında aciz kalınca kendileri gibi insan olan Müslümana zulmediyorlar. İşkencesiyle Müslümanı değil, insanın yüceltilmesine dayalı kendi düzenleriyle çelişip bizzat o düzenlerini bitiriyorlar. Zira bir düzen, esasları ile çeliştikten sonra çökmeye mahkumdur.

Lâkin ne yüce Allah'a isyan, çağın müstekbirlerinin yaptıklarından ibarettir ne de çağdaş şeytan veya yeni nesil şeytan, sadece çağın müstekbirlerinin bu görünen zorbalık yüzüdür.

Şeytan, kendini yer ve zamana göre yenileme kabiliyetine sahiptir. Bugünün dünyasında biz artık modern vasıflı şeytanla değil, postmodern vasıflı şeytanla karşı karşıyayız. Çok dilli, çok renkli ve çok seçenekli, tabiri uygunsuz yeni nesil bir şeytandır bu.

Bu çağdaş şeytanın, çağın şeytanının kökleri ile kopmayan ilişkisi ise insanın üzerine zorbalıkla ve dosdoğru gelmesi değil, "yumuşak güç"le: Hile ve aldatmayla gelmesidir. Zorba, iyi insanın kafasına, omuzlarına, ayaklarının altına vururken; onun, insanın, göğsüne kuşukuyu koyması, zihin ve kalbine sirayet etmesidir. Geçmişte olduğu gibi bugün de insanı ikna ederek veya gaflete düşürüp ona yakışıksız kararlar aldırması ve eylemler yaptırmasıdır.

Ne var ki onun hilelerinin kapsamı konusunda "takva ehli müstesna"dır ve küresel bozulma göz önünde tutulduğunda bugün çağa boyun eğmeyen Müslümanlar, üstten bir bakışla "müstesna kullar"dır. Çağın insanı, çağın zorbalarının korkusundan tir tir titrerken Müslümanlar hâlâ Allah'tan korkmakta; çağın insanı, çağın zorbalarından yana düşünme kabiliyetini tatil etmişken, Müslümanlar, hâlâ çağın zorbalarına rağmen ve onlara karşı düşünmekte, çağın insanı bütün inanç ve ideolojileriyle çağın zorbalarına teslim olmuşken Müslümanlar hâlâ insanlığın biricik grubu olarak direnmektedirler.

Ve farkı bütün görkemiyle duyuran üstün haslet: Çağın insanı, nefsanî arzularla tatmin olma yarışındayken sadece Müslümanlar, arzularını sınırlandırma uğraşındalar. Dolayısıyla Müslümanlar, sadece çağın zorbalarını değil, çağdaş şeytanı da aciz bırakmaktalar. Ama, bu şeytanın hilelerinden emin olduğumuz anlamına gelmemeli, hâlimizle ilgili müspet tespit şeytanı tamamen yendiğimiz ve artık yok sayabileceğimiz yanılığımıza yol açmamalıdır.

Zorbalara lanet okuyor olmamız, İslam karşıtlarına durmadan küfürler savurmamız da tek başına uyanıklığımızı işaret de değil, ayakta kalmak için yeterli de değildir.

Şeytana lanet bir gerekliliktir. Ancak şeytana lanet, İslam'da sürekliliği olan bir zikir değildir. Müslüman, şeytana lanet zikrinde bulunmaz. Günlük veya haftalık olarak şeytana lanet merasimi yapmaz. Sadece varlıklı ve imkânları olan kesime farz olan Hac menasiki içinde şeytan taşlama vardır. Tekbir ve tehlillerle donatılmış Hac menasiki içinde onun sınırlılığı da barizdir. Müslüman, Allah'ı anarak ve Rasûl'üne salat ve selam getirerek zikrini yapar. Bu da reddedip terk edişe karşı inşanın galabetini ifade eder.

O hâlde çağdaş şeytan veya yeni nesil şeytanla mücadele, salt çağın zorbalarına küfrederek, onları durmadan kınayarak, onlara öfke kusarak olmaz. Ama onları yok sayarak da yapılamaz.

Şeytanı kahreden, manaya imanla, bahil olmanın terkiyle, özverinin hayatın merkezine oturması, yaşını almışların inancında sebat etmesi, gencin ibadet ehli, kadının haya ehli olmasıdır. Bu, ona karşı en büyük lanettir; onu etkisizleştirip aciz bırakmaktır.

Günün dünyasında inancında sebat eden yetişkinler, ibadet ehli bir gençlik ve haya ehli bir kadın inşa etmek, çağdaş şeytana; mekân ve zamana kendini uyarlamış yeni nesil şeytana rağmen mümkündür. Yeter ki Müslümanın vazifesi, lafzi lanetten, öfkeden, hakarettten ibaret sayılmasın; Müslüman, koşullar karşısında yüce Allah'ın tek ilah olduğuna inancını muhafaza ederek inşaya kararlı olsun...

Biz, sahada kaybettiğimiz son güne kadar zorbalara karşı gürledik, meydan okuduk, farklı cephelerde savaştık. Lâkin şeytanın günün gerçekliği içinde bütün aktifliğiyle var olduğunu ve değişen yüzlere sahip olma kabiliyetiyle donatıldığını unuttuk.

Bunun için kara ve denizlerde savaşları kazanırken, şehrimizde, sokağımızda, evimizde çok şey kaybettik. En yiğitlerimiz, cephelerde durup düşmanın topraklarımızı işgal etmesini engellerken topların ulaşmadığı şehirlerimiz, inşayı terk etmemizle harap kaldı. Biz, açık cephede zorbalarla uğraşırken şeytan arkadan dolandı ve şehirlerimiz, bütün unsurlarıyla bizim irademiz dışında, başkalarının keyfince inşa edildi.

Bugün zorbalara karşısında olmayı terk etmeden kendimizi yeniden inşa etmek, sadece reddedenler olarak kalmayıp insanlığa yeni bir çıkış yolu gösteren bir ümmet olmak durumundayız. Zorbalara ve şeytanı aciz bırakan Müslümanlar, bunu elbette başarabilirler. Şeytan vardır ve hep var olacaktır; zorbalara vardır ve hep var olacaklardır. Ancak biz hakkıyla sakınmayı bildikten sonra onlar bizim karşımızda aciz kalmaya mahkumdurlar.

19. Modernizmin Köle Avcısı: Zevkperizm

Batı kaynaklı sorunlar ve kavramlar, bugüne kadar ya Batı kurumları ve uzantıları tarafından işlendi ya da özü üzerinde durulmadan bütün olarak reddedilmekle yetinildi.

Batı'nın "aydınlanma" sonrasında vardığı aşama, sistemsel bir bütünlük ifade eder. Her sorun ve kavramın o sistemsel bütünlük içinde yeri vardır.

Halbuki Batılı araştırmacılar, modernizm kaynaklı sorunları sistem içinde anlatmadıkları gibi, sistem dışı bir sorun olarak da anlattılar. Böylece sistemi, sürekli "masum" tuttular. Bu eğilim içinde onun kendisini gerek Batı toplumlarına gerek diğer dünya toplumlarına kabul ettiren başvurduğu insanı tüketici yöntemleri özenle sakladılar.

Modernizm karşıtı ve Batı dışından araştırmacılar da sistemin özüne inmediler. Sistemi bütün olarak reddederken onun insanı tüketen yanlarının anlaşılmasını sağlayacak bir anlatım geliştirmediler. Yine Batı'yı eleştirirken daha çok Batı'nın eylemlerine odaklandılar. Örneğin, Afrika ve Amerika toplumlarının yaşadığı acılardan söz ettiler. Ama o acıların arkasındaki zihniyeti yeterince irdelemediler. Bunun için genel olarak, sistemi sarsacak, kalıcı bir etki bırakmadılar, aksine sisteme yönelik tepkilerin boşalmasını sağladılar.

Öte yandan bütün tarihsel acılara rağmen, Batı'nın II. Dünya Savaşı'ndan sonra geliştirdiği insan hakları söylemi, modernizm sonrası sistemi eleştirenleri aciz bırakmış gibidir.

Bugünün modernist yaklaşımla güne odaklanan insanı, bırakın yüzyıllar öncesinin acıları II. Dünya Savaşı'nın yol açtığı acıları dahi hissetmiyor. Değerlendirmede adalet terazisi tahrip olmuş, başka uygarlıkları sürekli geçmişleri ile yargılayanlar, söz konusu Batı olunca bugünün insan hakları söylemine takılmayı tercih ediyorlar. Bu adil olmayan değerlendirme içinde sıkışıp kalan çağın insanı, Batı'nın modernizm içinde sosyal dönüşümünün bırakın başka toplumlara öncelikle Batı toplumuna nasıl ölümcül darbeler vurduğunu görmüyor.

Dün savaşların yol açtığı katliamlarla tükenen Batı toplumu, bugün modernizmin insanı içten tüketen zihniyetince ktır ktır kesiliyor ve üstelik Batı insanı, tükendiğini fark etmiyor. Diğer dünya toplumları da küresel bir yapı içinde Batı'daki bu tükenişten etkileniyorlar.

Çalışkan, kendisine hâkim ve yaşam tarzı olarak düzenli, kadim Batı insanı, yerini kendisini arzularına bırakmış, hantal ve gelişigüzel yaşayan bir "modern Batılı insan" tipine bırakıyor. Vakanın acı yanı bu insan tipi, hâlâ bütün insanlığa ideal bir insan tipi gibi tanıtılıyor. Bütün insanlık, o tipe benzetiliyor.

Bu bağlamda bugün Batı'nın yaşadığı ve yaşattığı sistemi irdelemek, Batı insanına düşman olmak anlamına gelmez. Aksine böyle bir çaba, öncelikle Batı insanının faydasıdır, bu yöndeki her olumlu girişim aynı zamanda Batı insanının da kurtuluşu için bir kapı aralama girişimidir.

Analizimizde bu bağlamda Batı'nın "aydınlanma" sonrasında Batı sisteminin en önemli sacayaklarından zevkperizmden söz edeceğiz.

19.1 HEDONİZMDEN ZEVPERİZME

İnsanın arzuları tarafından sürüklenmesi, yeni bir vaka değildir. Arzunun isyan veya nisyanla, insanın ayağını kaydırması, insanın var olduğu günden bu yana yaşanagelmiştir.

Nitekim, Eski Yunan'da "hazcılık" anlamında "hedonizm" diye bir akım dahi oluşmuştur. Kur'an-ı Kerim de bize "hevasını ilah edinenler"den; yani arzularını eylemlerinin merkezine alanlardan, eylemleri sadece beşerî arzularına göre şekillendirenlerden söz eder, bize onları haber verir.

Batı'da 19. yüzyılda gelişip kökleşen ve benim "zevkperizm" dediğim zevkçilik, bu kapsamda olmakla birlikte, bireysel bir hazcılık değil, siyasal bir araç mahiyetindedir. Sistemin insanı itaat altına almak ve itaat altında tutmak için başvurduğu, sürekli formatlanan bir üretilimdir.

Bu üretimin esası, kişilerin arzularını; inançları, örfleri, düşünceleri ve çıkarlarına tercih etmelerine dayanır. Başka bir ifadeyle kişilerin tercihlerinin ve dolayısıyla yaşam tarzlarının oluşmasında zevklerinin, kapıldıkları beğenilerin; inanç, örf, düşünce ve çıkar bariyerine takılmayacak kadar öne çıkması, davranışlarındaki dengenin arzularından yana bozulmasıdır.

Özü bu mahiyette olan zevkperizmin bir yanı Batı toplumlarına; diğer yanı Batı'nın kontrol altına almak istediği diğer dünya toplumlarına bakar.

19.2. BOYUN EĞDİRİCİ OLARAK ZEVKPERİZM

Zevkperizmin Batı'da boyun eğdirici araca dönüşmesinin ilk yanı iktisatla ilgilidir. Fransız İhtilali'nin etkili olduğu modern sürece kadar sermayedar, mal odaklı bir üretim yapıyordu. O süreçte tüketicinin tutumunu, malın kalitesi belirliyordu. Bu iktisadi düzen, devlet tarafından kontrol edilip korunuyordu.

İhtilalle birlikte sermayedar, burjuva olarak hem devleti yönetme hem mal üretip satma gibi, tüketici aleyhine ayrıcalıklı bir konum elde etti. Onu kontrol edecek mekanizma da bizzat onun eline geçti.

Bir kısmı Yahudi kökenli diğer kısmı korsanlıktan gelen bu yeni yönetici sınıf, sınırsız bir kazanma hırsı içinde "daha çok tüketim" ve dolayısıyla tüketime sınırsızca açık tüketici odaklı bir üretilime geçti. Sermayedar, devleti ele geçirmenin verdiği avantajla, malını satmak için niteliği artırmak yerine, sınırsız tüketime açık bir tüketici türünü üretmeye yöneldi.

Bu üretimle; inancı, örfü, akli ve ihtiyacı doğrultusunda davranan, dolayısıyla o gümrüklerle tüketimini sınırlayan dünün muktesit tüketicisinin yerini, eylemleri arzularına teslim olmuş, dolayısıyla eyleminde hikmet aramayan bir tüketiciye bıraktı.

Tüketici, yeni seküler yapı içinde inanç ve örf gümrüğünden uzaklaştığı gibi, arzularına teslim olarak akıl ve ihtiyaç gümrüğünden de uzaklaştı ve "içinden geldikçe/canı istedikçe/ arzuladıkça" tüketmeye başladı.

Tüketici; artık arzuları tarafından yönlendirilen bir insandı ve arzuları da yine malı üreten tarafından üretiliyordu. Lâkin yeni devleti de üreten sermayedar, bu hâli, sistemin bütünü ele geçirmenin verdiği avantajlarla "özgürlük"le ifade etti. Bu hâl içinde çepeçevre kuşatılmış olan insan, değişen ölçüleriyle, kendisini her arzusunu gerçekleştirebilen yeni "özgür insan" olarak görmeye başladı.

İnsanın bu şekilde sürekli tüketen bir varlığa dönüşmesi, sistemin üreticilerine muazzam bir zevk verdi ve tabiri caizse sistem, kendisini tamamen zevk merkezli donatmaya başladı. O günden sonra sistem, kendince "tanrı"yı yenmiş, onun yerine aldatıcı "zevk tanrısı" nı koymuş, bütün unsurları zevkin bekasına göre ayarlamaya başlamıştır.

Bu ana yapı içinde;

Zevkperizm, her şeyden önce, özünde modernizmin, geçmişe ait her şeyi dışlayan, ötekileştiren yaklaşımı içinde yol almıştır. Dini değerler dünyasında insan, kendini arzuları karşısında kontrol altında tutabildiği kadar yücelir. Kendisini tutabilen, koruyabilen azizdir, takvalıdır, üstündür. Modernizm, geçmiş ötekileştirmekle bu değer anlayışını unutturdu; kişilerin değerini tüketimleriyle ölçmeye başladı. Kişi, tüketimi kadar değer gördü, dikkate alındı.

Bir sonraki aşamada, zevkperizm, Sigmund Freud'un insanı koruyan ahlaki ilkeleri sorunların kaynağı gibi gören ve "içinden geldiği gibi davranırsan her sıkıntıdan kurtulursun" diyen sınırsızlık psikiyatrisi zihniyetiyle desteklendi. Freud, seküler ortamda bunalan ve artık bir pazar günü ibadethaneye sığınma imkânı bile bulmayan Batı insanına sınırsız fuhuşata yönelerek rahatlamayı önerdi, bunalan insanı uyuşturucu kullanmaya dahi teşvik etti. Onun psikiyatri anlayışı, tamı tamına zevkperizmin kilisesi gibidir.

Son aşamada zevkperizm, iç dünyana ne doğuyorsa ahlaki bir kenara atarak onu dışa vur, diyen sürrealist sanat anlayışıyla kitlelere empoze edildi. Bugün de bu aşama devam ediyor. İnsanı, inanç, örf, akıl ve çıkarlarıyla karşı karşıya getiren her tür üretim, “sanat” kategorisinde koruma altına alınıp onun üzerinden toplum kula kul yapılıyor.

19.3. SİYASAL BİR ARAÇ OLARAK ZEVKPERİZM

Fransız İhtilalî'nin öne sürdüğü sekülerizmin /laik yönetimin sıradan Batılı tarafından kabul görmesi güçtü. Bu güçlüğün aşılmasına yardımcı olacak iki unsur olarak milliyetçilik ve zevkperizm öne sürüldü.

Düşünceyle ilgili görünüş aslında romantik bir hava içinde insanı ondan uzaklaştıran milliyetçiliğin sistem içinde işlevi, insanı dinsel bağlardan koparmak, sekülerizmi toplumlar için “bağımsızlık” hissiyle anlamlı hâle getirmektir. Milliyetçilik ile aynı zamanda bireyin de dinin diskalifiye edilmesinden kaynaklı iç boşluktan kısmen uzaklaştırılması da hedeflendi.

Sistemin ikinci yardımcı unsuru ise insanın düşünce yanını tamamen silikleştiren ve onu anlık hikmetsiz arzuların sürüklediği bir konuma düşüren zevkperizmdir. Arzu ve onun talep ettiği eğlence, seküler dünyada ibadete alternatif gibi düşünülürdü. Seküler ortamda bunalan insan, arzularına yönlendirilerek sistemle uğraşmaktan ve sistemi uğraştırmaktan uzak tutuldu.

Milliyetçilik, dünyanın kula kulluğa dayalı sistem karşısında bütünleşmemesi için daimî bir araç iken zevkperizm her bunalım karşısında birey ve toplumu dindirecek bir araç olarak düşünülürdü.

Milliyetçilik, II. Dünya Savaşı'na yol açıp Batı'yı imha edecek bir felakete neden olunca “Batı evreni” ile sınırlı olarak dışlandı. Zevkperizm ise daha da geliştirilip azami boyuta taşındı. Batı insanının o güne kadar uzak durduğu bazı arzular da onun gözünde meşrulaştırılıp kutsandı. Savaş sonrası post modern neoliberal çağda, Batı insanına boş vaktini sınırsız cinsel yaşam gibi arzularla geçirmesi durumunda özgürlüğün doruğuna varacağı ve mutlu olacağı öğretildi.

Artık, her şeyin tüketildiği bu hâl, bugün Batı'nın çıkmazını teşkil etmektedir.

Batı dışı dünyada ise zevkperizm, “modernizm”in fen kısmının diğer toplumlarca istenen bir değer hâline gelmesiyle yayılmaya başladı. Batı, fenni alma talebiyle Batı'ya gönderilen genci, zevkperizm üzerinden avladı, onu arzularına yönelterek toplumuna fenni götürecektir bir şahsiyet olmasının önüne geçti. Aynı dönemde Batı, koloniler ve konsolosluk gibi dış bağlantılarını kullanarak zevkperizmi, başka toplumlardan kendisine istihbarat görevlisi veya geleceğin siyasi idarecisi olarak hizmet edecek kişileri elde etmekte kullandı. Daha makro projelerde ise, Batı'dan fenni isteyen toplumlara, fenni almanız için önce zevkperest olmanız, zevkperizmde bizimle ortak yaşam tarzına geçmeniz gerek deyip onları aldattı.

Bu genel yapı içinde Osmanlı örneğinde, zevkperizme kapılan gençler, Sultan Abdülhamid Dönemi'ne gelindiğinde artık önemli bir elit kesimi oluşturdular. Servetifünun edebiyatçıları örneğinde olduğu gibi o gençler zevkperizmi “özgürlük” olarak kutsadılar, onun kısıtlanmasını istibdat olarak nitelediler, onun üzerinden “siyasal olmayan bir siyasal” ürettirler. Görünürde siyasetle uğraşmıyorlardı ama dönemin romanlarına yansdığı üzere zevkperizme yönelik her tür sınırlamaya agresif bir şekilde karşı çıkarak siyasal nizami yıkıma götürdüler.

Abdülhamid'in devrilmesi ve benzeri misaller, Batı'ya Müslüman toplumlarla ilişkide farklı bir kapı açtı. Özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra “siyasal olmayan bir siyasal” olarak zevkperizm, artık siyasal/politik bir günahkârlığa dönüştürüldü.

Türkiye'de Batılı bir akım olarak sol, zevkperizmi, hep gençleri ortama çekecek bir “av” gibi kullandı. Solun en saygın isimleri Nazım Hikmet ve Kemal Tahir gibi şair ve romancılar dahi gençlerin malum arzularına hitap ederek onları ortama çekme, ardından o ortamda sosyalist düşünceleri empoze etme yöntemine başvurdular. Uygun ifadeyle gençleri önce meyhaneye çekip sarhoş ettiler, ardından o hâl içinde onları sosyalizme inandırdılar. Sol örgütler de sahada o tür arzuları insan avlamak için kullanmaktan hiç çekinmediler.

Solun çökmesi ve ABD Başkanı II. Bush'un İslam dünyasına yönelik sınırsız düşmanlığı içinde Sol kesimler, "yaşam tarzı" söylemiyle tamamen siyasal günahkârlığa yöneltildi. Solun az önce ifade edilen geçmişi de militanlığını zevkperizm lehine işletmesini fazlasıyla kolaylaştırdı. Bugün Sol, hiçbir ölçüyü gözetmeden salt "yaşam tarzı" ve "zevkçilik" etrafında siyaset yapmaya, siyasi tavır almaya başladı.

Bu noktada küresellekle ilgili sentezlerle birlikte "milli özgürlük" gittikçe değersizleştirildi ve yerel siyasal nizamların meşruiyeti tamamen zevkperizme bakışlarıyla değerlendirildi. Bir iktidar, zevkperizmi bütün sınırsızlığı ile sahipleniyorsa meşru, ona karşı en basit bir kısıtlamaya gittiğinde ise müstebit (zalim, özgürlük karşıtı) kabul edildi.

İslam dünyasında her tür aksi yöndeki tutuma rağmen "Ümmet" şuuru yol alınca milliyetçilik bir kez daha çoşturuldu. Lâkin bu yeni tarz milliyetçiliğin kabulü de zevkperizmi kabulüne bağlandı. Bize dayatılan yönetim tarzının meşruiyeti; sekülerlik-milliyetçilik ve zevkperestlik üçlemesine bağlanırken zevkperizm en öne kondu.

Batı, kendi dünyasını sekülerlik - evrensellik - zevkperestlik üzerine inşa ederken bizim dünyamızı, sekülerlik - milliyetçilik - zevkperestlik üçlemesi üzerinde tutma kaygısında.

Sekülerizm, bizi İslam'dan uzaklaştıracak, milliyetçilik, buluşup büyümemizin önüne geçecek, zevkperizm ise her haneyi istila edip bizi tüketecektir. Bu sistemin, başı köleleştirmeye, sonu ise tüketmeye odaklıdır.

Lâkin onların bir hesabı varsa Allah'ın salih kullarının da bir hesabı vardır.

20. Fen ve teknik bilimlerde mi kaybettik?

Yıllar önce bir Avrupa ülkesinde kalan ve artık oranın vatandaşı olan bir kardeşim, bana “Kızım sosyal bilimlerde okumak istiyordu ama rehberlik servisi diğer göçmen çocukları gibi onu da engelledi ve fen bilimlerine yönlendirdi. Sosyal bilimlerde önceliği Avrupalılara veriyorlar. Çok az Müslüman, bu ülkede engelleri aşarak sosyal bilimlerde okuyabiliyor.” dediğinde pek de şaşırılmamıştım.

Bizim dikkatimiz fen bilimleri ve teknik alanlar üzerinde iken bu alanlarda gelişmiş ülkeler, kendi başarılı öğrencilerini sosyal bilimlere yönlendirir, teknik alanlarda ise daha çok dünyanın sair insan unsurlarından yararlanırlar.

Bu, aslında geçmişin İslam dünyasının bir tür taklididir. İslam dünyası da güçlü olduğu zamanlarda, fen bilimleri ve teknik alanları bir tür alt hizmet alanları olarak görür, sosyal bilimlerdeki başarıyı ise kutsardı.

Sonra ne oldu da Müslümanlar, en başarılı gençlerini fen bilimleri ve teknik bilimlere yönlendirdiler ve sosyal bilimleri çok da uğraşılmaya değer uğraşlar içinde gördüler? Analizimizde bu sorunun cevabını bulmaya çalışacağız.

20.1. GERİ KALMIŞLIĞIN FARK EDİLMESİ

İslam dünyası, 18. yüzyılın sonlarında Batı karşısında bilim ve teknolojiye geri kaldığı tespitini yaptı; 19. yüzyılda Batı ile ilgili yaptığı gözlemler ve Batı ile kendi dünyası arasında yaptığı kıyaslamalar, “Geri kaldık!” tezini İslam dünyasının ortak kanaati hâline getirdi. O yüzyılın ortalarından itibaren ise “Neden geri kaldık?” sorusu kapsamlı bir şekilde cevaplanmaya başlandı. Ancak durumun tespiti ile ilgili ittifak, durumun arkasındaki etkenleri ortaya koyan cevaplar konusunda oluşmadı. Cevaplar, duruşlara göre değişti. Kimileri, geri kalma nedenimizi fen ve teknik bilimlerimizi ihmal etmemize bağlamayı yeterli gördü. Kimileri, geri kalmaktan doğrudan İslam’ı sorumlu tuttu. Kimileri, İslam’ı anlama tarzını en önemli etken olarak gördü.

Ne var ki etkenler konusundaki bu çeşitlilik söz konusu saha olunca kayboldu. Müslümanlar, geri kalışlarını hangi etkenle açıklarlarsa açıklasınlar, geri kalmışlıktan ancak fen ve teknik bilimlerde ilerleyerek kurtulabileceklerine inandılar. Bütün iştihakları ile fen ve teknik bilimciler yetiştirmeye yöneldiler.

Bu tutumun oluşmasında Batı’nın istila girişimleri karşısında aciliyetin etkisi vardır. Ama aciliyetin getirdiği telaş içinde konunun arka planının anlaşılma olmamasının etkisi de yok değildir. Oysa fen ve teknikteki geri kalış bir netice olduğu gibi, fen ve teknik bilimlerinde geri kalış da sadece bir neticedir. Asıl etken değildir.

Zira fen ve tekniğe duyulan ihtiyacı duyuracak olan ancak sosyal bilimcilerdir. En basit anlatımıyla eğer Müslümanlar, 16. yüzyılda dünyayı tanıtan coğrafya bilginlerine, dünyanın kayıtlarını iyi tutan tarih bilimcilere, bunları tahlil eden sosyolog ve siyaset bilimcilere sahip olsalardı dünyanın gidişatını hiç kuşkusuz daha iyi görür ve güçlü devlet kurumları ile daha iyi önlemler almak için harekete geçerlerdi. O günlerde bu yönde hiçbir devlet kurumu bulunmadığı gibi, bireysel çalışmalar da takdir edilmemiştir.

Müslümanlar, 13. yüzyılda Haçlı Seferleri’nin ana dalgası gibi, Moğol istilasını da durdurmuşlardı. Üstelik her iki istila dalgasına da aynı Müslüman birikimi karşı koymuştu. Doğu, Moğol ile tükenirken Batı ise Doğu’ya doğru yol alamayınca denizlerdeki üstünlüğünü daha uzakları keşif için kullanmış, üç yüz yılı bulmadan Güney Asya ve Amerika kıtasına varmış, dünyadaki dengeleri değiştirecek bir hasılatla ulaşmıştı. O günün İslam dünyası, sosyal bilim kurumlarından yoksun olunca bu tespitleri yapamadığı gibi, bunun neticelerini de hesaplamadı.

20.2. O NOKTAYA NEREDEN GELİNDİ?

Müslümanlar, sosyal bilimler alanındaki büyük atılımlarını felsefe dışında Gazzâlî sonrası çağda yaşadılar. Onun etkisindeki ilk âlimler, kısa bir süre içinde, tevhid ehlinin tarihini Hz. Adem'den başlayarak yazdılar. Kendilerinden önce yapılmış çalışmaları değerlendirdiler, geliştirdiler. Tarih çalışmaları içinde aynı zamanda çok yönlü toplumsal tahlillere yer verdiler. Toplum bilimi ve siyaset bilimine büyük katkı sağladılar. Bugün dahi o eserlerden sadece biz değil, bütün dünya istifade ediyor. Nüreddin Mahmud Zengî ve Selâhaddin-i Eyyûbî, bu çalışmaların daha sistematik sürdürülmesi için devlet ve vakıf desteği sağladılar. Onların devrinde şehirlerin bile tarihi ciltlerle yazılmaya başlandı. Böylece Müslümanların zihin dünyasındaki "Biz kimiz?" sorusu en kapsamlı şekilde cevaplandı ve onun katkısıyla Müslüman kimliği yeniden inşa edildi. O kimlik doğrultusunda İslam düşmanları tarif edildi ve onlara karşı önlem dizisi geliştirildi.

Selâhaddin'den sonra kardeşi Melikü'l-Adil b. Eyyûb, o devrin birikimiyle yetişmiş büyük bir siyasi dehadır. Dünyadaki hareketliliği erken fark etti ve ömrünü, kendilerini bekleyen vaziyeti Müslümanlara izah etmekle geçirdi. Yeni dünyada ayakta kalmak ve geleceğe doğru yol almak için savaşmayı bilmenin tek başına yeterli olmadığını gördü. Müslümanların diplomasi sahasındaki eksikliğini gidermek için uğraştı.

Melikü'l-Adil'in ardından büyük sultan olan oğlu Melikü'l-Kâmil ise tarihin kaydettiği büyük dehalardandır. Onun Sıbt İbnü'l-Cevzî gibi en keskin muhalifleri dahi, sonraki dönemde yaşananları görünce tarihin bu en riskli ve ilk etapta en çok eleştirilecek kararlarını alan şahsiyetine sayfa dolusu övgüler sıralamışlar; yüksek zekasını, gelişmeleri önceden görüp ona göre tedbir alan aklını takdir edip adeta her satırda rahmet okumuşlardır.

Melikü'l-Kâmil, henüz sultan olmadan bizim, Haçlılar dediğimiz "Büyük Hıristiyan Birliği" bütün unsurları ile Mısır'ın Dimyat kenti önlerine gelmişti. Melikü'l-Kâmil, dört yıl aralıksız bizzat gazada bulunarak, karargahından evine hiç dönmeden az bir kuvvetle o insan denizini ve büyük güç kütlesini durdurdu. Günümüzün Batı tarihçilerinin bile bir türlü izah getiremedikleri bir zaferle, Batılıları ülkelerine pişman olarak yolladı. İslam tarihinin III. Haçlı Seferi'nden sonra yapılmış bu en büyük savunma savaşı sadece kılıçla kazanılmamıştı. Savaş sırasında hem bir kısım halk isyan etmiş hem bazı askerî emirler ihtilal yapmaya kalkışmışlardı. Buna rağmen Melikü'l-Kâmil, disiplinini kaybetmedi, içeriği ayakta tutup dışarıdan gelen saldırıyı bertaraf edebildi.

Melikü'l-Kâmil, Büyük Hıristiyan Birliği ile uğraşırken Moğollar, bütün doğu İslam dünyasını istila etmek için harekete geçmiş ve birkaç yılda Bağdat'ın kapılarına dayanmışlardı. Büyük Sultan, ilme hakimiyetiyle Müslümanların aynı anda hem Doğu hem Batı ile savaşacak vaziyette olmadığını gördü ve savaş dışı seçenekleri de değerlendirmeye aldı.

Büyük Sultan, Dimyat vakası sırasında ele geçirdiği esirler ve daha sonra yanına gelen İtalyan tüccarlardan Batı'daki gelişmeleri dinledi, yüksek zekasıyla tahlil etti, dönemin Büyük Alman İmparatoru II. Frederick ile Papa arasındaki çekişmenin sair bir çekişme olmadığını tespit etti; Batı'nın birliğini bozmak ve Müslümanları Katolikliğin sömürge eğilimi olarak dışarıya taşın taassubundan korumak için, Frederick'i kiliseye karşı teşvik edip ödüllendirerek ihtilafı kilise aleyhine yönetti ve onu uzun sürede Müslümanların lehine kullanacak boyutlara taşıdı.

Melikü'l-Kâmil'in aldığı kararlar güncel siyaset açısından alabildiğine riskli idi ama nihayetinde onun bu kararları Müslümanları Batı'ya karşı rahatlattı, Haçlıları daha da etkisizleştirdi. Onun tahmin ettiği gibi, bu siyasetin yol alması için Haçlılara verilen ödünler kısa sürede geri alındı. Kendisinden sonraki Haçlı dalgasını oğlu Melikü's-Salih ve torunu Turan Şah durdurdular. Moğolları ise kendisinin ve oğlu Melikü's-Salih'in bizzat satın alarak İslam'a kazandırıp özenle yetiştirdikleri Memlûkler mağlup ettiler.

Ne yazık ki Batı, Frederick'in birikiminden yararlanıp yol alırken Kâmil'den yüz yıl sonra İslam dünyasında sosyal bilimler alanında yazılan eserler içler acısıdır. Nüreddin ve Selâhaddin günlerinin Kâmilleri yetiştiren tahlilleri, geleceği gösteren tespitleri, yerini yorumsuz aktarımlara bırakmış. Sosyal bilimciler, istisnalar dışında, arşiv memuru gibi bilgiyi tekrarlamakla yetinmişlerdir. 16. yüzyıla geldiğimizde bu tekrar dahi son bulmuştur. Hatta 15. yüzyıldan itibaren İslam dünyasında kayda değer bir tarih eseri yazılmamıştır. Sanki

dünya durmuş da Müslümanlar, o durgun dünya üzerinde imtihanlarını yaşıyorlardı. Oysa imtihanımızı zorlaştıran ve her yeni nesile iradesini kullanma bağlamında farklı bir sorumluluk getiren dünyanın hareket hâlinde olmasıdır. Müslümanlar, durmadan yol alan dünyadaki son gelişmeleri görmekle değil, olabilecekleri önceden görmekle mükellefler. Bizim mü'min feraseti dediğimiz de budur. Bizi geri bırakan o ferasetin kaybidir ve o feraseti besleyecek ilimlerin ölümüdür.

20.3. BUGÜNKÜ HÂL

Miladi 19. yüzyıldan bu yana İslam dünyası sosyal bilimler alanında ilmi üretim yapmaya geçmedi, ilmi taklit alanında sadece yeni bir aşamaya geçti. Müslümanlar o yüzyıla kadar yaklaşık beş yüz yıl, daha önce Müslümanlar tarafından üretileni taklit ile yetinirken, yerli üretilmiş nakletmeyi ilim sayıp onunla kalırken 19. yüzyılda yabancıyı taklide, yabancidan nakle yöneldiler.

14. yüzyılda yazılmış eserlerde, 13. yüzyıl ve daha önce Müslümanlar tarafından üretilen bilgiler aktarılmakla yetinilirken 20. yüzyılda yazılmış Müslüman eserlerinde Batı'da üretilenin taklit ve naklinden başka bir şey yok.

20. yüzyılda Müslüman bilim adamları istisnalar dışında tarihi okuyup ve mevcut dünyayı gözlemleyerek tahliller yapmak yerine Batı'da üretilmiş tahlilleri çevirmek ve olduğu gibi bize uydurmakla yetindiler.

Sosyal bilimlerde yerli üretimin taklidi, durgunluğa; yabancı üretimin taklidi ise istilaya yol açar. Bugün yaşadığımız kültürel ve fiziki istila da bunun neticesidir.

Allah rahmet eylesin, Seyyid Kutup henüz 1940'lı yıllarda İslam'da Sosyal Adalet adlı eserinin son bölümünü Müslümanların genel olarak ilim ama özellikle sosyal ilimlerdeki durumuna ayırdı. Bu alanda yol gösterici ilkeler ortaya koydu. İslam dünyası ancak 1980'li yıllarda onun ortaya koyduğu ilkelerden yararlanmaya başladı. Ne var ki iç taassup ve Batı korkusu, iş birliği yaparak Seyyid'in bu konudaki hakkının ikrar etmeyi bile engelliyor. Halbuki bizde ilimden istifade kadar alimin takdiri de esastır. Bizdeki ciltler dolusu tabakat kitapları da bu hassasiyetle yazılmıştır. Bu hassasiyet hem ilme teşvik edicidir hem de ilmin kaynağının bilinmesi açısından önemlidir.

20.4. OLMASI GEREKEN

Müslümanlar, gerek bireysel ekonomik gelir sağlama bağlamında, gerek ümmet idealleri bağlamında durumlarını ıslah için 20. yüzyılda en başarılı gençlerini fen ve teknik bilimlere yönlendirdiler.

Bugün o gençlerin önemli bir bölümü heba olurken diğer bir kısmı Batı'nın kurumlarında "hizmet sınıfı" içinde "maaş karşılığı" çalışmaktadır. Buna karşı, İslam dünyasında sosyal bilimler alanında büyük bir açık vardır. Bazı ilgili gençler dışında en zayıflarımızı sosyal bilimlere veriyoruz. Zayıflar ise daima taklide, aktarıma, çeviriye eğilimlidirler. Bunun için bizi harekete geçirecek atılımı bir türlü yapamıyoruz.

İslam dünyasındaki ilmî açık, ancak kabiliyetli gençlerin geçim koşulları ne olursa olsun, dava şuuruyla sosyal bilimlere yönelmeleri, yönlendirilmeleri ile giderilir. Dünyayı; geçmişini ve bugünüyle tahlil edip geleceği inşa edecek aklı ve eylemi üretecek olan bu kabiliyetli gençler olacaktır. Bunu sağlarken fen ve teknik bilimleri de ihmal etmezsek dünyanın teknik zekalarını hizmetimize alır, dünyaya köleler olarak değil, efendiler olarak hizmet ederiz. Unutmayalım ki Müslümanların köle olarak hizmet ettikleri dünya, istibdat ve cahiliye dünyasıdır; efendi olarak hizmet ettikleri dünya ise adalet ve ilim dünyasıdır.

21. Sömürge veya operasyon edebiyatı

İslam dünyasında Batı tarzı edebiyat, varlığı kendinde başlayıp biten bir akım olarak ortaya çıkmadı. Bizdeki edebiyat, birkaç gencin dünyadaki iletişim olanakları içinde Batı'yla kurduğu ilişkinin edebî sahada tutumlara tabii yansımalarından da ibaret değildir.

Batı tarzı edebiyat, İslam dünyasında Batı'nın İslam dünyasına doğru bir operasyonu olarak başladı, hâlâ aynı çizgide devam ediyor.

Batı, Fransız İmparatoru Napolyon'un Akka'ya takılmasından sonra edebiyatı, İslam dünyasının fiziki işgali için öncü bir güç olarak kullandı; fiziki işgal için zihinsel işgali zorunlu buldu, edebiyatı zihinsel dönüşümü Batı lehine dönüştürecek bir güç olarak organize etti.

Edebiyat, Osmanlı bağlamında 1850'li yıllardan itibaren Batı lehine bir dönüşümün yolunu açmak için sömürgecilikten yana bir fonksiyon gördü.

19. yüzyılın ikinci yarısı boyunca edebiyatta kalemler düzenli olarak Batı lehine işledi. Edebiyat, bir yandan fikrî değişim meydana getirmek için faaliyet gösterdi, öte yandan nefsanî arzuları kıskırtmak için üretimde bulundu.

Şinasi'nin ilk tiyatro eseri "Şair Evlenmesi"nde konu, "görücü usulü" adı altında İslamî tarz evliliğidir. Şinasi, İslam kaynaklı toplumsal tutumlara karşı Batı hesabına çalışan bir "kalemli kuvvetler" mensubuydu. Onun hedefine koyduğu, İslam'ı halka anlatmakla görevli hocalardı. Batı hesabına hocalarla savaşıp gazete açabilmiş ve bir edebiyatçı olarak tanınma imkânını elde etmişti.

Şemsettin Sami'nin ilk romanı "Taaşuk-i Talat ve Fitnat"ın konusu da "görücü usulü" evlilik adı altında İslamî tarz evliliğidir. Milliyetçi bir kisve altında kendini saklamaya çalışan Şemsettin Sami de İslam kaynaklı toplumsal tutumlara karşı Batı hesabına çalışan bir "kalemli kuvvetler" mensubuydu. Onun hedefine koyduğu, İslam'ın tutumlarına daha çok yansımaları beklenen, İslam'ın tutumlara yansımalarının ölçümünde özellikle göz önünde tutulan hacılardı. Şemsettin Sami, Şinasi'nin yolunu tuttu; Batı'nın İslam dünyasını parçalayarak ve zihni dönüşüme uğratarak ele geçirme operasyonunda görev aldı.

Onlardan sonraki Servet-i Fünun kuşağı ise Batı konusunda kraldan kralcıydı. Servet-i Fünun nesli, Batılı yaşamın en uç tarzını İstanbul'da yaşıyor gibi göstererek o yaşam tarzını normalleştirmek için Batı hesabına savaştı. Batı'nın konsoloslukları ve Batı güdümündeki azınlıkları, onların doyumsuz nefsanî arzularını tatmin aldatmacasına hizmet eden ortamı oluşturuyor. Onlar da buna karşılık Osmanlı'yı parçalamak için kalemleri ile savaşıyorlardı.

Kendilerinden sonra gelen ve milliyetçi görünen bazı kalemler onlardan daha beter durumdaydılar. Kur'an-ı Kerim'e karşı duran Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun eserlerini Tevrat'tan cümlelerle donatması malum bir durumdur. Onun "Yaban" romanı ise Şinasi'nin hocalara, Şemsettin Sami'nin hacılara yönelik savaşının devamından başka bir şey değildi. Yakup Kadri, hacısız hocasız bırakılmış bir Müslümanlığı köylere kadar ulaşıp halksız bırakmak istiyordu.

Aynı dönemden Reşat Nuri Güntekin ise "Yeşil Gece"de görüldüğü gibi İslam'la savaşıp bir sivil ordu hayalindeydi. İstanbul'un Parisleştiğini görmek onların en büyük hedefiydi.

Onların hiçbir eseri, salt edebî bir eser değildir, bir savaşın, bir operasyonun parçasıdır. İstanbul'da takıldıkları azınlık çevreleri, Ankara'ya ulaşmış gazeteci kılıklı Fransız kadınları onlara bunun için hizmet ediyordu.

Cumhuriyet Dönemi'nde sosyalist toplumsal gerçekçiler, Sovyet Rusya'nın "kalemli kuvvetleri" idi. Rakı edebiyatı ve fuhuş güzelliklerinden başka edebî bir vasıfları bulunmayan bu tipler, halkın dil sermayesini sosyalizm için kullanarak "Sol dünya"da baş tacı ediniyorlardı.

Onların kuşaktaş, kimi zaman da yoldaş olan II. Yeni edebiyatçıları ise II. Dünya Savaşı ardından Batı sokaklarında görülen bütün rezaletleri sözde bilinçaltındaki faaliyetleri içinde edebiyata taşıyorlardı. Hepsisi

İsmet İnönü'nün yaveriydi sözde, gerçekte Batı'nın sömürgecilik faaliyetlerinin kalemlerle çalışan bir personeli durumundaydılar.

1980'li yıllarda edebiyat suskunluk sürecine girmiş görünürken 70'li yılların solcu "kalemli kuvvetler" den Çetin Altan'ın evlatlarının kurmaylık ettiği bir "liberal edebiyat" sahaya çıkıyordu. Ahmet Altan'ın genelkurmay başkanı olduğu bu edebiyat, Türkiye'nin Batı hesabına liberal çağa hazırlanması için operasyona başlıyordu.

Bütün sermayeleri Batı'da ayyuka çıkan fuhuştu, sloganları liberalizmin sözde "serbestiyet" ilkesinin yansıması olan "arzularda sınırsızlık"tı.

Operasyon, 15 Temmuz'a kadar adım adım işledi. Üretilen eserler, 1'le sınırlı kalsa da Nobel Ödülü alacak kadar Batı'nın takdirini kazanmıştı.

Batı'nın son büyük mirasçısı Amerika, Altan'lar ailesine her tür imkânı tanımıştı. FETÖ ile yakınlığı olan isimler üzerinden Taraf gazetesi hizmetlerine verilmiş, başında "yeni" sıfatı bulunan, adındaki son aydınlığa denk gelen, karanlık bir gazete ve FETÖ üzerinden ailenin üretimi dindar kesime de taşındı. Kendilerince Müslüman çocuklarının Batı'nın her kötülüğünü normal görecekları bir ortam hazırlanıyordu. Biz, Batı'da ne varsa bunu bilecek, onu normal karşılayacak, geçmişten bugüne yaşanan insani bir hâl olarak değerlendirip asla ondan nefret etmeyecektik.

Bununla bir taşla iki kuş vuruyorlardı:

1. Dindar olmayan kesimi güncel Batı'ya uydurmak
2. Dindar kesimden buna tepki gösterecekleri yumuşatmak.

FETÖ'nün gidişıyla bu operasyonun kimi isimleri hapiste, kimileri yurt dışında ama operasyonlarına devam ediyorlar.

Bir yandan Türkiye'nin FETÖ sonrasında "Son tarz Batıcılar" için nasıl yaşanmaz olduğunu gösterip "Son tarz Batılıları" Türkiye aleyhine kışkırtıyorlar; diğer yandan her açıklamalarıyla aslında "liberal" bir kampanya başlatıyorlar. "Kötülüğün önderleri" olarak toplumu İslam'a ait her tür değerden uzaklaştıracak faaliyetlere kendi cephelerinden öncülük ediyorlar.

Ne yazık ki zaten müfredatta yer almayan son dönemin bu "kalemli kuvvetler"i dışındaki bütün sömürge kalemleri hâlâ müfredatta duruyor. Edebiyat fakültelerinde "bize ait" kalemler olarak baş tacı ediliyor, eğitimin alt kademelerinde de öğrencilerin bunları "biz"den birileri olarak, hatta büyüklerimiz olarak görüp okumaları, sevmeleri, saymaları zorunlu koşuluyor.

Hep birlikte yaman bir tutarsızlık içindeyiz.

22. Nobel'in tercihi!

Bu yıl bir Nobel Edebiyat Ödülü değil, iki ödül verildi. Zira geçen yıl verilmeyen edebiyat ödülü de telafi edildi.

2019 Edebiyat Ödülü için Avusturyalı yazar Peter Handke tercih edilirken geçen yıl verilmeyen 2018 Edebiyat Ödülü için Polonyalı bayan Olga Tokarczuk tercih edildi. Fakat Avusturyalı Peter Handke'nin siyasi yönü, Olga Tokarczuk'ı gölgede bıraktı.

Edebiyat ve siyaset; zihnimizde ayrıştırılmış gibi dursa da hakikatte ayrışmaları mümkün değildir. Her iki tercih de sanatsal bir kaygıdan öte siyasi bir mesaj taşır.

EDEBİYAT VE SİYASET

Siyaseti konuşurken çoğu zaman arka planı ihmal ederiz. Oysa edebiyat, tarih, sosyal bilim araştırmaları; tiyatro, sinema ve diğer sanatlar, siyasetin arka planında ve uzun planlanmasında hayati bir öneme sahip:

Geleceğin siyaseti, sanatsal ve bilimsel görünen çalışmalar üzerinden duyurulur ve kitlelere kabul ettirilir. Daha net bir ifade ile kitle akli, bunlar üzerinden geleceğin siyaseti doğrultusunda oluşturulur, kontrol altında tutulur.

İddia edilenin aksine Batılı demokrasi, halkın yönetiminin kayıtsız şartsız kabulü değildir. Batılı demokrasi; Fransız İhtilali örneğinde olduğu gibi hâkim unsurlarca üretilen kitle aklının desteğini alma yöntemidir.

Batılı demokraside hâkim unsur, sandığa gitmeyi sadece bir seremoni olarak görür. Zira kitle akli, sandıktan çok önce, envai sanatlar, sosyal bilim çalışmaları ve habercilik üzerinden oluşturulur; sandıkta istenen sonuç için icap eden akıl, eğilim, tercih o çalışmalarla üretilir. Seçim gününe sadece o akıl, eğilim ve tercihin sandığa yansması kalır.

Bu planlamada asıl ve geleceğin kuşaklarını etkileyecek kısım, edebiyat ve diğer sanatların yanında sosyal araştırmalara düşerken son kısım medyaya düşer. Geleceğin siyaseti için istikrarlı akılları başta edebiyat olmak üzere sanatlar ve sosyal bilimler araştırmaları oluştururken değişken tavırlar medya üzerinden yönlendirilir. Bu çerçevede, son Nobel Edebiyat Ödüllerini ele almadan önce Nobel Ödüllerinin niteliğine ve tarihsel geçmişine bakmakta yarar vardır:

22.1. NOBEL ÖDÜLLERİ

Nobel Ödüllerini, 1901'den bu yana Alfred Bernard Nobel'in vasiyetiyle ve onun adına veriliyor. Nobel, barut üretiminde yenilikler yapan bir patlayıcı kâşifidir. Nobel'in ailesi de silah satarak zenginleşmiş; 1850'li yılların başındaki Kırım Savaşı'nda Osmanlı'ya karşı Ruslar için silah üretmek çok para kazanmıştır. Nobel, silah üretmeyi iş edinen bir ailenin çocuğu olarak daha çok para kazanmak için daha öldürücü patlayıcılar üretmeye hayatını adadı. Onun arayış ve buluşları, "İnsanoğlunun yıkım gücünü artırdı". Nitekim 1896'da öldüğünde bir gazete "Ölüm tüccarı öldü!" diye başlık atmıştır.

Ödüllerin sponsoru, İsveç Kraliyet ailesidir. Ödüllerini kraliyet ailesi adına İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi, İsveç Akademisi, Karolinska Enstitüsü ve Norveç Nobel Komitesi verir. Ödül, fizik, kimya, fizyoloji ve tıbbın yanında barış ve edebiyat alanlarında verilir.

Neden böyle bir silah üreticisinin adına bir barış ödülü? Böyle bir çelişki neyle izah edilebilir? Herhalde Nobel'in azabı azalsın diye vermiyorlardır? Bilinen şu ki devletlerin verdikleri hiçbir ödül, siyasî amaçlardan bağımsız değildir. Nobel Bilim Ödüllerini de siyasetten bağımsız değil elbette. Nobel Edebiyat Ödülü ve Nobel Barış Ödülü'ne gelince onların her yanı siyasi, hem de dünyayı yöneten güçler adına en tepeden siyasîdir.

Bunun için Nobel Bilim Ödülü, genel anlamda sessiz sedasız karşılanırken barış ve edebiyat ödüllerini her tören öncesi ve sonrasında bir dizi tartışmaya yol açar.

Nobel Barış Ödülü, açık bir siyasi mesaj taşıırken Nobel Edebiyat Ödülü, siyasetin arka planı için bir mesaj taşır. Bu yönüyle Nobel Barış Ödülleri'nin anlaşılması edebiyat ödülllerinin de anlaşılmasını sağlar.

Nobel Barış Ödülü'nü alanlar arasında en başta Roosevelt ve en sonda Obama olmak üzere bir dizi ABD Başkanı vardır. Hangi ABD başkanı barışa nasıl hizmet etmiş? Sadece onlara verilen ödüller bile aslında Nobel Barış Ödülü'nün nasıl küresel sistemin Sağ yanının bir siyaset aracına dönüştüğü çok rahat anlaşılır.

İslam dünyasına gelince Nobel Barış Ödülü İslam dünyasından ilk kez 1978'de Enver Sedat'a verildi. Camp David anlaşmasına karşılık ödül onunla Menahem Begin arasında paylaştırılmıştı. 1994'te ise ödülü Yaser Arafat alır. Ama Arafat da ödülü, siyonist işgalci rejimden Şimon Perez ve İzak Rabin ile paylaşmıştı.

Gülmek mi gerek, ağlamak mı? Dünya barışı adına ihdas edilen ödül, para kazanmak üzere patlayıcı merakı olan biri adına verilince ortada şaşılacak bir hâl yok. Ama dünya toplumlarının bu korkunç propaganda çağında bu ödülün gerçekten bir "barış ödülü" olduğuna inandırılmış olmaları insanı hem güldürüyor hem ağlatıyor. Gülünç yanı, bu büyük çelişkidir. Ağlanacak yanı, dünya toplumlarının Batı tarafından böylesine kandırılabilmiş olmasıdır.

Edebiyat ödülleri gelince İslam dünyasından ilk edebiyat ödülü hatırladığım kadarıyla 1988'de Mısır'dan Necip Mahfuz'a verildi. Necip Mahfuz, Enver Sedat'ın siyonist işgalci rejimle uzlaşma girişimlerini açıkça desteklemiş ve bu yönüyle Arap İslam aleminde lanetle anılmıştı.

İslam dünyasından ikinci Nobel Edebiyat Ödülü 2006'da Orhan Pamuk'a verildi. Orhan Pamuk, Türkiye'nin Batı'ya tamamen entegrasyonundan yana bir isimdir ve o günlerde her tür İslamî gelişmeye hakaretle yaklaşmıştı. Ona verilen ödül, aslında Türkiye'nin ultra laik ve Batıcı çevrelerine verilmişti.

22.2. BU YILIN EDEBİYAT ÖDÜLLERİNİN ARKA PLANI

Bu yılın iki edebiyat ödülü de Batı Avrupa'nın Doğu Avrupa kaygı ve stratejileri ile ilişkili verildi. Batı Avrupa; Doğu Avrupa ve Balkanlarda artan Rus ve Müslüman etkisinden rahatsızdır. Bunun yanında Polonya odaklı Katolik muhafazakârlaşma da Batı Avrupa'da rahatsızlığa yol açıyor olmalıdır.

Avusturyalı Peter Handke'ye verilen ödülün bir yanı Müslüman düşmanlığına bakıyor; diğer yanı Sırbistan'ı Rusların ve Türkiye'nin etkisinden uzaklaştırıp Batı Avrupa kampına kazandırmaya bakıyor.

Sırbistan, katil diktatör Miloseviç günlerinin aksine İslam dünyası ile yakınlaşma çabasında... Öte yandan Rus yanlılığı da Miloseviç günlerinden ve Slav köklerden kalan bir mirasla Sırbistan'da etkindir.

Nobel seçici heyeti, edebiyat ödülü için bir Miloseviç dostunu tercih ederek çelişkili gibi görünen ama aslında siyasetin uzun planlaması açısından sağlam bir temele oturan bir tercihte bulundu. Batı Avrupa, Miloseviççi Sırp milliyetçilerinin gönüllerini kazanarak onları hem Rus etkisinden uzaklaştırmak hem Balkanlardaki İslamî gelişmelere karşı bilemek istiyor. Bir siyasi amaç uğruna bu kadar aşağılık bir tercih olur mu? Barış Ödülü için ABD başkanları ve siyonist işgalci rejim liderlerini tercih eden bir akademiden bundan başka ne bekleyebiliriz ki? Yahudilerin etkisindeki İsveç Kraliyet Akademisi, kuruluş amaçları ile gayet uyumlu tercihler yapıyor. Batı'nın siyasetine uygun olarak geçmişte Sosyalizme karşı sosyal demokrasiyi destekleyen tercihler yapardı, son yıllarda ise her fırsatta İslam düşmanlığı ile ilişkili ödül tercihleri yapıyor. Ne yazık ki son yılların İslam dünyasına bakan ödülllerinin istisnası yoktur. Sadece biz varmış gibi davranıyoruz.

Olga Tokarczuk'a verilen ödül ise Batı Avrupa'nın son dönem ahlak ve siyaset yaklaşımına uygun görünse de derinde de mesajlar içeriyor.

Olga Tokarczuk'un kimliği "Solcu, Vejetaryen (etyemez) ve Feminist" olarak açıklanıyor. Açıklamanın üç unsuru da Batı Avrupa'nın son dönem kriterlerine uygundur. Bayan Tokarczuk, bu yönüyle adeta bir son dönem Batı Avrupa'sı özetidir. Aynı zamanda Batı Avrupa'nın dünyaya ihraç etmek istediği son kimliğin açık bir fotoğrafıdır.

Batı Avrupa; Solcu, et bikkini ve kadıncılık adı altında sınırsız nefsanî arzular düşkünüdür. Dünyayı da böyle düşünüyor. Ancak Bayan Tokarczuk'un bir tür geçen yıl "kaza edilerek" araya sokulması sadece burayla ilgili değildir. Tokarczuk, Polonya'da muhaliflerince anti vatansever ve anti Katolik kültürü görülmektedir.

Polonya, son dönemde Evanjelist çalışmalara rağmen Avrupa'da Katolik canlanmanın odak noktasıdır ve bu durum, Katolikliğe karşı tarihi bir kine sahip olan, onun canlanmasından ürküntü duyan Yahudileri rahatsız ediyor olmalıdır. Tokarczuk ödüllendirilerek bu rahatsızlık duyurulmuş ve buna sessiz kalınmayacağı ilan edilmiştir.

Nobel'in tercihi budur. Keşke İslam dünyası, kendi ödülleri üretse de biz onların ödülleri ile uğraşacağımıza kendi ödüllerimizi konuşsak...

Örneğin, İslam İş Birliği Teşkilatı neden Müslüman edebiyatını desteklemek için bir ödül ihdas etmesin... Bunun önünde engeller varsa, neden Türkiye, İslam dünyasına yönelik böyle bir ödül oluştursun?

23. Çocuğun eti hocanın, kemiği ailenin mi?

Manastır/kilise sistemi dışında çocuğun eğitiminde, eğitim kurumu- aile vazife paylaşımında bilinen tutum, ailenin çocukla ilgili sorumluluğunun devam etmesidir.

Eğitim kurumu ne kadar etkin, hoca ne kadar başarılı ve emin, çocuk ne kadar maharetli olursa olsun, geçmişin yaygın tutumu; ailenin çocuk eğitimine ilgisinin aktifliğini koruması yönündedir. O günlerin dünyasında aile, çocuğun eğitiminin dışında kalmaz, bütün sorumluluğu eğitim kurumuna yüklemeyiz.

İslâmî eğitimde de çocuk rüşt çağına erinceye kadar, ailenin çocukla ilgili sorumluluğu devam eder. Rüşt çağından sonra da yakını olarak aile, çocuğun/gencin/eğitilmiş yetişkin kişinin istikamet üzere yol almasında duyarlı olur. Gerekliğinde ona katkı verir, onu kollar, ondan yararlanır ve yine gerekliğinde uyarır. Dolayısıyla İslâmî eğitimde aile ile çocuk arasındaki bağ, ömür boyu devam eder. Bebeklikten başlayan bu ilişki, istikamet üzere bir toplumun inşasında mühim bir paya sahiptir.

23.1. ULUS DEVLETLER VE EĞİTİM ÖZGÜRLÜĞÜ

Ulus devletler sürecinde manastır/kilise sistemi; devletin laiklik/sekülerlik yanıyla orantılı olarak laikliğe uyarlandı.

Ulus devletler, laiklikte uçlaştıkça, manastır ve kilisenin uçlaşması misali, çocuğun eğitimine el koydular. Anadolu’da çocuk, eğitim kurumuna teslim edilirken ifade edilen meşhur bir söz vardır: Eti senin, kemiği, benim!

Kilise, çocukları alırken eti ve kemiğiyle aldı. Ulus devletler de bunu laik eğitime olduğu gibi uyarladılar, uygun ifadeyle çocuğa eti ve kemiğiyle el koydular.

Bu açık bir hürriyet kısıtlaması ve gasp türü gibi görünse de ulus devletler, geçmişin kulları yerine kendilerine “vatandaş” olacak bireylerden oluşacak ulusalcı laik bir toplum oluşturmak için bunu devlet hakkı olarak gördüler. Bütün vatandaşları kapsayan zorunlu eğitim süreçleriyle bunu topluma dayattılar, buna karşı koyanları cezalandırdılar.

Bu eğitim politikasıyla, galiba tarihte ilk kez toplumlar, bir bütün olarak çocuklarını eğitime özgürlüğü hakkından yoksun kaldılar.

Toplumlara özgürlüğü vaat eden ulus devletlerin bu dayatması, tarihe not düşecek bir paradokstur. Zira devlet hem özgürlüğü vaat eder hem en temel insan haklarından olan eğitim özgürlüğüne el koyar, eğitim özgürlüğünü yok sayar.

Yine bu paradoks, ulus devletlerin “özgürlük” kavramıyla, kendi dünya görüşlerinin sınırlarını anladıklarını, sadece kendi dünya görüşleri ve onayladıkları yaşam tarzlarına açılan koridora yönelik sınırlı bir özgürlük anlayışına sahip olduklarını açıkça ortaya koymaktadır.

Dolayısıyla bu, bir tür demir perde özgürlüğüdür. Devlet, dört bir yanı çepeçevre demir perdeyle kuşatır, sadece kendi otorite alanına bir kapı bırakır ve bunu “özgürlük”le ifade eder. Karşı bir tutumu ise isyanla ilişkilendirir, ceza konusu yapar.

Kilise, sadece bazı çocukların eğitimini, onu da ailenin özgür iradesiyle üstlenirdi. Ordular için erkek çocuğu devşirme politikası da ondan tamamen farklı değildi. Alınan çocuk sayısı sınırlıydı ve kimi zaman ailenin rızası da gözetilirdi. Ulus devletler, bu iki tutumdan da daha katı bir tutum takındılar, aileye neredeyse hiçbir pay bırakmadılar. Paralı eğitimi dahi kontrol altına alarak onun programlarına da müdahale ettiler. Dinî eğitimi tamamen yasakladılar veya onun programlarına karşı katı bir müdahalede bulundular.

İfade edildiği üzere devletin laiklik tutumu katılaştıkça çocuğun eğitime müdahale boyutu da katılaştı. Dolayısıyla çocuğun eğitim hakkına müdahaleye yönelik en sert tutumu, en katı laikler olan komünist ve sosyalist sistemler takındı. Onların hemen peşinden ise İslam alemindeki ulusalcı laik ve ulusal sol rejimler

yer aldılar. Bu rejimler, kimi zaman komünist/sosyalist rejimlerle birebir aynı tutumu takındılar, kimi zaman ise onları andıran tutumlarla yetindiler.

23.2. TÜRKİYE'DE AİLENİN EĞİTİME MÜDAHALESİ

Cumhuriyet'in kuruluşu ile birlikte sistem, Kemalist politikalar çerçevesinde, Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile ifade edilen bir ulus devlet eğitim politikasına yöneldi. Tevhid-i Tedrisat, "eğitimin birleştirilmesi" demektir ancak bu, sadece kelime manasında kaldı. Zira sistem, hakları Lozan'da garanti altına alınan Hıristiyan ve Yahudi azınlığın dini eğitimine müdahil olamadı, kilise ve sinagoglar din adamı yetiştirme bağlamında eğitim programlarını sürdürdüler.

Buna karşı devletin aslı unsuru olan Müslüman çoğunluğun dinî eğitim kurumları tamamen kapatıldı, Müslüman çoğunluğun evlerinde dahi olsa basit ahlak eğitimini aşan bir dinî eğitim yapmaları çok katı bir tutumla engellendi.

Bununla birlikte devletin, henüz ülke geneline yayılan bir eğitim zorunluluğu politikasını yürütme imkânı yok gibiydi. Devlet, eğitim çağındaki bütün yurttaşları eğitecek ekonomik olanaklar ve eğitim kadrolarına sahip görünmüyordu. Harpten çıkmış olma ve ekonomik kaynakları kullanmada keyfilik, ekonomik zorluklar getirirken zihniyet dayatması ve harf değişikliği kadro sorunları oluşturuyordu.

Öte yandan eğitim sürecine katılım, aksi yönde kanunlar ve sıkı politikalar söz konusu değilse devlet kadrolarına katılım, dolayısıyla devlete ortaklık kapısını açar.

Kadro dergisi etrafında örgütlenen Yakup Kadri Karaosmanoğlu gibi katı laik simalar, toplumun laik eğitim bile olsa, eğitime kitlese katılımını hem Türk dindarların hem Kürtlerin henüz sistem oturmadan devlet kadrolarına yerleşmeleri bağlamında sakıncalı buluyorlardı. Bunun için özellikle lise boyutuna varan yaygın bir eğitime karşı idiler. Bu doğrultuda Kürt nüfus ağırlıklı illerde liselerin açılmaması yönünde bir politika benimsendi. Ülke genelinde de zorunlu eğitim politikaları uygulanmadı.

Bu politika, başta Kürt nüfus ağırlıklı vilayetler olmak üzere, gizli de olsa medrese eğitiminin öğrenci bulma imkânının devamını sağladı. 1970'li yıllara kadar o vilayetlerin köy ve kasabalarında medrese eğitimi sayısı, okul eğitimi sayısından daha çoktu.

Sistem, bu zoraki ödünlere takılmadan okullar için laik bir müfredat belirledi ve laikliği, bütün uygulamalarda olduğu gibi eğitimde de dinden uzaklaşmak olarak değil, çoğu zaman dine karşı olma, dinle mücadele olarak tatbik etti. Ayrıca sistem, eğitim kurumlarına dinle mücadelede doğrudan vazife yükledi.

Sistem; eğitim kurumlarını, çocukları ailenin verdiği dinî eğitimin etkisinden uzaklaştıracak hatta ailenin dinî yapısına karşı mücadele edip ailesini de dinden uzaklaştıracak yönde yetiştirecek karargahlar gibi düşündü.

Söz konusu süreçte ailelerin okul eğitimine müdahil olmaları kesin bir şekilde engellendi. Aileler ancak laikleştirme projeleri kapsamında "çağdaş" törenlerde bulunabildiler. Mesajları alıp modernleşmeleri gayesiyle o törenlere iştirakleri uygun bulundu. Çoğu zaman ise o törenlerde sadece figüranlık yaptılar.

Aileler, müfredat belirlenirken görüş bildirme hakkına sahip olmadıkları gibi törenlerin düzenleniş biçiminde de görüş hakkına sahip olmadılar.

Ailelerin özellikle ilköğretimde eğitime müdahil olması, 28 Şubat sürecinde ve daha çok laik ailelerin çocuklarını, eğitimdeki dindar yönler ve kadrolardan korumaları için gündeme geldi. Kendilerini modern/laik/çağdaş/Atatürkçü/Alevi/Sol görüşlü olarak tanımlayan aileler, Turgut Özal günleri ile birlikte eğitimin içerik ve kadro olarak dindarlaştığını öne sürdüler, buna karşı okul-aile birliklerinin güçlendirilmesini ve veli görüşünün daha çok önemsenmesini önerdiler. Devlet kadrolarındaki etkinlikleri ile de bu önerilerini kabul ettirdiler.

Söz konusu aileler; laik eğitimi, dinsiz olmak bir yana, dinle mücadele eden eğitim olarak anlıyorlar, bu mücadeleyi açıkça yapmayan bir eğitimi modern olmayan bir eğitim olarak görüyorlar. Sürekli özgürlükten söz ederken çocuklarına dinî özgürlük bağlamında hiçbir hak tanııyorlar. Çocuklarının hiçbir dinî mesaj

almalarına izin vermiyorlar. Onlardan görüşme imkânı bulduğum bazı çocuklar, bana evimizde dinî bayramlar dahil dine dair hiçbir şey asla konuşulmaz, demişlerdi. “Çocuğumuz dincilikten etkilenmesin diye dört yaşından itibaren onu peyderpey alkol tüketimine alıştırdık!” diyen ve üstelik eğitimci olan ebeveynlere de denk geldim.

Bu ailelerin dinî eğitim karşıtlığı konusundaki duyarlılığını profesör unvanı bile almışsa sıradan bir Anadolu insanının havsalasının alması imkânsız gibidir.

Yine kimi özel okulların zorunlu din derslerini dahi din karşıtı öğretmenlere verdirerek dinle mücadele için kullandıkları biliniyor ve ne yazık ki eğitim sistemi, bunu engellemeye dönük önlemlerde yetersiz kalıyor. Bu bağlamda, din dersi öğretmeni tayininin özel eğitim kurumları idarelerinden alınarak bakanlık tayini çerçevesine alınması elzem görünmektedir. Aksi hâlde Türkiye’de din karşıtı kitlenin bütünlüğü bozacak bir yönde genişlemesinin önüne geçilemez.

23.3. DİNDAR AİLELER VE EĞİTİME MÜDAHALE

Laik aileler, eğitime müdahale konusunda bunca aktif konumda dururken dindar ailelerin ezici çoğunluğu eğitimin dindarlaştığı düşüncesiyle çocuğunu hâlâ “Eti senin, kemiği benim!” geleneksel yaklaşımıyla okula bırakıyor.

Oysa okullarda dinî bilgi alma imkânının artmasıyla öğrencilerin dindar yetişmesi arasında her zaman doğru bir orantı yoktur. Zira bilgi, kendiliğinden tutuma dönüşme özelliğinden yoksundur.

Öte yandan eğitimde dindar kadroların büyüdüğü ve İslâmî bilgi imkanlarının çoğaldığı inkâr edilemez. Ama eğitim kurumlarını dinle mücadele karargahları gibi düşünen dönemin anayasa maddeleri ve Milli Eğitim Temel Kanunu olduğu gibi yürürlüktedir. O maddeler ve kanun, müfredatın sınırlarını net bir şekilde belirlemektedir. Dolayısıyla mevcut müfredatta bazı onarımlar yapılmışsa da o anayasa maddeleri ve temel kanunun sadece ruhu değil, fiziği de açıkça yer almaktadır.

Resmi müfredatın yanında bir de uygulanan müfredat ve gizli müfredat vardır. Eğitim personelinin bir bölümü, resmi müfredatı dinî eğitim konusunda yumuşatarak uygularken diğer bir bölümü, o müfredatı da aşacak şekilde katı bir din düşmanlığı ile uygulamaya çalışmaktadır.

Gizli müfredat ise küresel koşullar, ülke-şehir-semt koşulları, öğrencilerin geldikleri yapılar gibi etkenlerle okulda oluşan eğitim ortamıdır. Özellikle küresel koşulların ve o koşulların etkisindeki sosyal medya ortamının İslam karşıtı olduğu malumdur.

Dolayısıyla eğitimde dinî kadrolar büyümüş ve dinî bilgi imkânı çoğalmışsa da genel koşullar dindar ailelerin tamamen aleyhinedir. Buna karşı laik ailelerin duyarlılığı göz önünde tutulduğunda okul çıkışlı insan profilinde laik görünümün baskın gelmesi kaçınılmazdır. Hâlâ okullaşma artıkça toplumun laik yönde dönüşmesi ihtimali, dindarlaşma ihtimalinden kat kat fazladır. Bunun, yanlış bir siyasetle zorunlu eğitimin liseyi de kapsadığı ve katı bir şekilde uygulandığı bir Türkiye’de yakın gelecekte seçmen profiline yansması da kuvvetle muhtemeldir.

Duyarlılık sahibi hiçbir dindar aile, bu koşullar altında “Eti senin, kemiği benim!” yaklaşımıyla çocuğunu okula bırakamaz.

Mevcut eğitim koşulları, ne yazık ki ailelerin resmi müfredata müdahale etmesine izin vermemektedir. Ama ailenin uygulanan müfredata müdahale etmesi ve çocuğunu gizli müfredata karşı koruma yönünde adımlar atması mümkündür.

Bugün her dindar aile, çocuğunu eğitim yılının başında karşısına alıp eğitimin genel durumuyla ilgili bilgilendirmek, onu eğitimin menfi yanlarından koruma yönünde telkinlerde bulunmakla mükelleftir. Aile, bu sorumluluktan kaçamaz.